

**GIÁO PHẬN QUI NHƠN
BAN MỤC VỤ GIA ĐÌNH VÀ BAN MỤC VỤ VĂN HÓA**

**SỔ TAY
TÂN PHÚC ÂM HÓA
GIA ĐÌNH VÀ GIA TỘC**

IMPRIMATUR

Qui Nhơn, ngày 01 tháng 12 năm 2013

✠ **Matthêô Nguyễn Văn Khôi**

Giám mục giáo phận Qui Nhơn

Tủ sách Nước Mặn 09

LỜI GIỚI THIỆU

Trong khung cảnh như thế này và sau ngày khai mạc Năm Tin (11.10.2012), Đức Giáo Hoàng Bênêđictô XVI đã triệu tập Tổng Hội đồng Giám Mục Liên thế giới XIII tại Rôma, từ ngày 7 đến 28 tháng 10 năm 2012, với chủ đề: “Tân Phúc-âm-hóa thông truyền tin Kitô giáo”.

Tân Phúc-âm-hóa là rao giảng Tin Mừng bằng những tình cảm, với những phương pháp mới và những cách diễn đạt mới, cho phù hợp với hoàn cảnh mới. Cuộc Tân Phúc-âm-hóa phải bắt đầu từ những gia đình công giáo là Hội Thánh thu nhỏ, những người mới Kitô hóa tái khám phá và làm mới lại niềm tin của mình, tìm kiếm sự sống theo tinh thần Phúc Âm, có thể ra đi rao giảng Tin Mừng cho những khác biệt về cách sống và có hiệu quả.

Vì thế, trong năm 2014 này, Hội đồng Giám Mục Việt Nam kêu gọi những người Công giáo Việt Nam cùng nhau phúc-âm-hóa những gia đình và thúc đẩy các gia đình tham gia tích cực vào sự chuyển đổi báo Tin Mừng.¹ Cũng trong năm này, Đức Giáo Hoàng Phanxicô đã triệu tập một Tổng Hội đồng Giám Mục biệt lập gia đình, từ ngày 5 đến 18 tháng 10, với chủ đề: “Các thách thức của gia đình trong bối cảnh Tân Phúc-âm-hóa”.

Vì thế Tân Phúc-âm-hóa đòi buộc những gia đình công giáo không những phải là những cộng đồng nguy hiểm, phải vượt sự sống, mà còn phải gia tăng các giá trị trở thành những cộng đồng yêu thương khiêm tốn, trong đó mỗi người quan tâm và chăm sóc, cha mẹ và con cái cùng nhau sống và anh chị em với nhau

---

¹ Xem HỘI ĐỒNG GIÁM MỤC VIỆT NAM, *Thư chung 2013 gửi cộng đồng Dân Chúa* (10.10.2013), s. 5.

ph i là d u ch s ng ng c a Tình Yêu Thiên Chúa, và cu i cùng ph i tr thành nh ng c ng oàn tham gia vào s v phúc-âm-hóa c a Giáo H i.²

giúp các gia ình công giáo th c hi n công cu c Tân Phúc-âm-hóa, Ban M c V Gia ình và Ban M c V V n Hóa c a Giáo Ph n Qui Nh n xin g i n các gia ình quy n S TAY TÂN PHÚC ÂM HÓA GIA ìNH VÀ GIA T C g m 2 ph n. Ph n I v i t a ãM i b n tâm hi n nay c a H i Thánh v gia ình, g m nh ng v n b n h ng d n c a các v ch ch n. Ph n II v i t a ãM t s ch d n th c hành, g m 54 tài c th c biên so n ng n g n d a theo giáo hu n c a H i Thánh và c t p h p thành 3 m c: ãGia ình giáo d c, ãGia ình s ng oõ và ãGia ình truy n giáoõ.

Tôi trân tr ng gi i thi u quy n s tay này v i các gia ình nh m t n l c nh bé nh m giúp các gia ình th c hi n vi c Tân Phúc-âm-hóa chính mình, tr thành nh ng c ng oàn s ng c tin và truy n bá c tin trong môi tr ng s ng c a mình.

Qui Nh n, Chúa nh t I Mùa V ng, 01.12.2013

✠ Matthêô Nguy n V n Khôi

Giám m c giáo ph n Qui Nh n

---

² Xem *Thư chung 2013*, s 6.

PHẦN I
MỐI BẠN TÂM HIỆN NAY
CỦA HỘI THÁNH VỀ GIA ĐÌNH

THÔNG CÁO CỦA HỘI ĐỒNG GIÁM MỤC VIỆT NAM VỀ VIỆC TÔN KÍNH TỔ TIÊN

Ngày 20-10-1964, Tòa Thánh, qua Bộ Truyền giáo đã chấp thuận nghị quyết của Hàng Giám Mục Việt Nam xin áp dụng huấn lệnh Plane compertum est (8-12-1939), về việc tôn kính tổ tiên cho giáo dân Việt Nam.

Hiểu rõ tinh thần Giáo Hội trong việc chấp thuận này, và có những cách thức đúng đắn trong khi áp dụng, Hội đồng Giám mục muốn nêu lên mấy ý sau đây:

I. Giáo hội Công Giáo đối với nền văn hóa và truyền thống các dân tộc

1) Giáo Hội Chúa Kitô bao gồm các ngôn ngữ, thi thuật, chủng tộc, hình thức và truyền thống. Mục đích của Giáo Hội là giúp sao cho con người sống nên hình ảnh Ích thức của Thiên Chúa và sống trung thực với sứ mệnh Kitô hữu của mình, tức là cánh sau hết là hạnh phúc đời đời. Công trình đó được thực hiện trong niềm tin cá nhân. Nhưng nó có vang âm đến toàn diện cuộc sống và trong mọi khía cạnh sinh hoạt của con người (s. Piô XII: Huấn lệnh về Công Mục Việt Nam, ngày 20-2-1946).

2) Mặt khác, tự nguyên thủy cho đến ngày nay, Giáo Hội Công Giáo vẫn tuân theo tiêu chuẩn Phúc Âm. Theo đó, Giáo Hội không hay bỏ hay dấn tụt những giá trị nền tảng, liên chính, chân thành của các dân tộc. Ấu cấp vì bản tính nhân loại, dù còn mang dấu vết của tôn giáo, song vẫn giữ trong niềm tin mà bất biến tự nhiên mà ánh sáng và ân sủng Thiên Chúa có thể soi chiếu, dinh dưỡng và nâng lên tới mức

m c c h nh, m t n p s ng siêu nhiên ích th c. C ng vì v y mà Giáo H i không bao gi mi t th , khinh chê t t ng c ng nh ngh thu t ho c v n hóa c a ng i không Công giáo. Trái l i, Giáo H i ã t ng góp ph n thanh luy n ho c b túc i n ch hoàn h o. Tr i qua các th k , Giáo H i ã thánh hóa nh ng phong t c c ng nh nh ng truy n th ng chân chính c a các dân t c. Giáo H i c ng ã nhi u l n em nghi l c a mi n này x n sát nh p vào n n ph ng v c a mình, sau khi ã tu ch nh c tinh th n và hình th c, ghi nh m u nhi m ho c tôn kính các b c thánh nhân hay các v t o (c Piô XII: Thông i p Evangelii praecones, 2-6-1951; c Gioan XXIII trích d n t t ng này trong thông i p Princeps Pastorum, 28-11-1959).

3) i v i các tôn giáo khác, Giáo H i Công Giáo c ng ch tr ng m t l p tr ng rõ r t. D nhiên Giáo H i không th tham d vào các nghi l c a các tôn giáo khác, ho c coi tôn giáo nào c ng nh tôn giáo nào, và lãnh m m c ai mu n hay không mu n tìm xem Thiên Chúa có m c kh i m t o không sai l m, trong ó Thiên Chúa c nh n bi t, kính m n và ph ng th . Tuy nhiên, Giáo H i không t ch i công nh n m t cách kính c n nh ng giá tr tinh th n và luân lý c a các tôn giáo khác (c Phaolô VI, thông i p Ecclesiam suam, 6-8-1964). Giáo H i không ph nh n i u gì v n là chân lý và thánh thi n c a b t c tôn giáo nào. Giáo H i luôn luôn rao truy n c Kitô là ã ng i, là chân lý và là ngu n s ng và, trong c Kitô, Thiên Chúa làm hòa v i muôn v t.

Tuy nhiên Giáo H i thành tâm và l u ý c u xét nh ng hành ng và sinh ho t, nh ng lu t pháp và lý thuy t c a các tôn giáo khác tuy có sai bi t v i nh ng i m Giáo H i ra, song v n mang l i m t tia sáng nào ó c a chính cái chân lý h ng soi sáng m i ng i. Vì th , Giáo H i khuyên gi c con cái mình tuy v n ph i gi c tin Công giáo tuy n v n, nh ng ph i làm th nào n m gi và phát tri n nh ng c a c i thiêng liêng, luân lý và nh ng giá tr xã h i, v n hóa, g p c trong

các tôn giáo khác như những buổi lễ, sinh hoạt và các nghi thức của các tôn giáo này (Công đồng Vatican II, khóa III: Giáo Hội và các tôn giáo ngoài Kitô giáo, ngày 20-11-1964)

Chính lập trình của Giáo Hội cũng được đề cập trong tài liệu của các Giáo Hoàng và trong những Công đồng Vatican, đã giải thích lý do của quy định của Tòa Thánh, khi cho áp dụng huấn thị *Plane compertum est* tại Việt Nam ngày nay. Và cũng chi tiết theo tinh thần đó, các Giám mục hiện tại là L. trong những ngày 12, 14-06-1965 đã cho công bố thông cáo này.

II. Thể thức áp dụng Huấn thị Plane compertum est

1) Nhu cầu hành vi của chúng ta hiện tại tại Việt Nam, có tính cách tôn giáo, như ngày nay vì sự tiếp xúc với bên ngoài và vì tâm tình, tiếp quản đã thay đổi nhu cầu, nên chúng ta còn là những người hành vi cách biệt với lòng hiếu thảo tôn kính đối với tiên và các bậc anh hùng liệt sĩ. Những chúng ta, thái độ, nghi lễ có tính cách thực tế, lịch sự và xã giao đó, Giáo Hội Công Giáo chúng ta không nên có mà còn mong muốn và khuyến khích cho nó đi đến tận cùng những cách riêng biệt của mình, mà không và tùy theo trình độ.

Vì thế, những chúng ta, thái độ và nghi lễ đó hoàn toàn, có một ý nghĩa thực rõ ràng là một tinh thần ái quốc, lòng hiếu thảo, tôn kính họctập đức tiên và các bậc anh hùng liệt sĩ (những treo ảnh, hình, di vật, nghiêng mình bái kính, trồng hoa, đèn, tượng, ngày kỷ niệm, lễ ...) thì chúng ta thi hành và tham dự cách chúng ta.

2) Trái lại, vì có nhiệm vụ báo động của tín Công Giáo chúng ta, Giáo Hội không thể chấp nhận cho người giáo hữu có những hành vi của chúng ta, họctập nó, họctập do hoàn toàn có tính cách tôn giáo trái với giáo lý mình dạy.

Vì thế, các vị có tính cách tôn giáo không phù hợp với giáo lý Công Giáo (nhất là những nghi thức bí quyết lòng phẫn nộ và sự thù địch của mình đối với những tôn giáo nào khác là đối với Thiên Chúa), hay những vị đạo nhân rõ rệt (nhất là những vị vàng mã), hoặc các hành động riêng dành riêng cho vị của họ ... thì giáo hội không nên cử hành và tham dự. Trong trường hợp bất cứ, chúng ta nên đi tìm một cách thức riêng biệt như trong giáo luật, khoản 1258 (GL 1917).

3) Những vị không rõ là thuộc tôn giáo nào, thì phải dựa theo nguyên tắc này, là những vị hành động, theo đức tin dân chúng và phải không coi như sự tuyên xưng tín ngưỡng của một tôn giáo (ngoài Kitô giáo), mà chỉ là một tâm tình tự nhiên, thì chúng ta coi như không trái với đức tin Công Giáo, nên chúng ta cử hành và tham dự. Trong trường hợp chấp hành nghi thức, thì có thể hành động theo tín lý đức tin lúc này: nếu cần, thì phải ghi thích chính xác của mình một cách khéo léo, hợp cảnh, hợp thời. Sự tham dự của chúng ta có tính cách riêng.

Đó là những nguyên tắc chung, giáo hội cần phải dựa vào mà xét đoán theo lòng tin và hoàn cảnh. Trong trường hợp nghi ngờ, mọi nghi thức liên hệ không nên cử hành theo ý riêng mình, mà sự phán đoán theo chính thức của Tòa Thánh và bàn hỏi với các giáo sư thành thạo.

Yêu cầu quý cha phải bình tĩnh và ghi thích từng một thông cáo này không những trong các nhà thờ mà cả khi có dịp, không những cho anh em giáo hội mà cả cho người ngoài Công Giáo. Các vị phụ trách Công Giáo Tin Hành cần ghi rõ lý do thông cáo này làm tài liệu cho các hội đoàn trong các buổi họp và các khóa huấn luyện.

Làm tại Hà Nội, ngày 14 tháng 6 năm 1965

Sacerdos-Linh Mục Nguyễn Văn San, số 43, tháng 7-1965, trang 489-492

§1 Người tín hữu không được phép tham dự cách chủ động bằng bất cứ cách nào, hoặc tham dự một phần trong các nghi thức của người không Công giáo.

§2 Có thể chước chuẩn cho người tín hữu hiện diện cách thụ động, hay chỉ có tính cách bề ngoài vì trách nhiệm dân sự hoặc vì danh tiếng, bởi có lý do quan trọng, trường hợp nghi ngờ đã được Giám mục xác nhận. Trong các lễ an táng người không Công giáo, các đám cưới và những cuộc lễ long trọng tương tự, miễn là không có nguy hiểm làm gương mù và sinh lợi.

QUYẾT NGHỊ VỀ LỄ NGHỊ TÔN KÍNH ÔNG BÀ TỔ TIÊN

Chúng tôi, các Giám mục chủ tọa khóa học th lớp VII và Truy n Bá Phúc Âm toàn qu c, t i Nha Trang ngày 12-14 tháng 11 n m 1974, ng ch p thu n cho ph bi n vi c thi hành trong toàn qu c, nh ng quy t ngh c a y Ban Giám mục v Truy n Bá Phúc Âm ngày 14.6.1965, v các l nghi tôn kính Ông Bà T Tiên, nh sau:

õ ng bào l ng dân d dàng ch p nh n Tin M ng, h i ngh nh n nh: Nh ng c ch thái , l nghi (sau này) có tính cách th t c l ch s xã giao t lòng hi u th o, tôn kính và t ng ni m các T Tiên và các b c anh hùng li t s , nên c thi hành và tham d cách ch ng (Thông cáo H i ng Giám Mục Vi t Nam 14.06.1965).

1. Bàn th gia tiên kính nh Ông Bà T Tiên c t d i bàn th Chúa trong gia ình, mi n là trên bàn th không bày bi n i u gì mê tín d oan, nh h n b ch.

2. Vi c t nhang h ng, èn n n trên bàn th gia tiên và vái l y tr c bàn th , gi ng th T tiên, là nh ng c ch thái hi u th o tôn kính, c phép làm.

3. Ngày gi c ng là ngày ãk nh t c c ócúng gi ở trong gia ình theo phong t c a ph ng mi n là lo i b nh ng gì là d oan mê tín, nh t vàng mã, và gi m thi u cùng canh c i nh ng l v t bi u d ng úng ý ngh a thành kính bi t n Ông Bà, nh dâng hoa trái, h ng èn.

4. Trong hôn l , dâu r c làm ãL T , L Gia Tiên ở tr c bàn th , gi ng th T tiên, vì ó là nghi l t lòng bi t n, hi u kính trình di n v i Ông Bà.

5. Trong tang lễ các vái lạy trước thi hài ngài quá cố, t h ngài vái theo phong tục địa phương t lòng cung kính ngài ã khu tục ngữ nh Giáo Hội cho t n n, xông h ngài nghiêng mình trước thi hài ngài quá cố .

6. Các tham dự nghi lễ tôn kính v thành hoàng quen gọi là phúc thiện t ình làng, t lòng cung kính bi t n nh ngài v mà theo lịch sử ã có công v ì dân t c hoc là ân nhân c a dân làng, ch không phải là mê tín nh ì v ì các yêu thần, tà thần.

Trong trường hợp thi hành các việc trên đây s có s hi u l m nên khéo léo gọi thích qua nh ngài l ì phân u khích l , thông c m ì ì v ì giáo dân, c n phải gọi thích cho hi u việc tôn kính T Tiên và các v anh hùng liệt sĩ theo phong tục địa phương, là m t nghĩa v hi u th o c a o làm con cháu, ch không phải ì nh ngài việc tôn kính liên quan n tín ngưỡng, vì chính Chúa c ng truy n ph ì ỡth o kính cha m ỡ, ó là gọi ì r n sau việc thờ ph ìng Thiên Chúa.

T ì Nha Trang, ngày 14.11.1974

Ký tên:

- Philiphê Nguyễn Kim ì n, TGM Hu
- Giuse Trần Văn Thi n, GM M Tho
- Giacôbê Nguyễn Văn M u, GM Văn Long
- Giacôbê Nguyễn Ngọc Quang, GM C n Th
- Phanxicô Xaviê Nguyễn Văn Thu n, GM Nha Trang
- Phêrô Nguyễn Huy Mai, GM Ban Mê Thu t
- Phaolô Huỳnh ông Các, GM Qui Nh n

THƯ CHUNG 2007
của HỘI ĐỒNG GIÁM MỤC VIỆT NAM
về GIÁO DỤC KITÔ GIÁO

GIÁO DỤC HÔM NAY
XÃ HỘI VÀ GIÁO HỘI NGÀY MAI

Kính g i: C ng ng Dân Chúa Vi t Nam.

LỜI MỞ

1. T i H i H i ng Giám M c Vi t Nam l n th X t ch c t i Toà T ng Giám M c Hà-n i t 08 n 12-10-2007, chúng tôi, H ng Y, T ng Giám M c, Giám M c thu c 26 giáo ph n Vi t Nam, xin g i l i chào thân ái và l i chúc bình an n toàn th c ng ng Dân Chúa Vi t Nam, trong n c c ng nh h i ngo i. c bi t, trong tình hi p thông liên i và l i c u nguy n, chúng tôi bày t ni m c m thông và phân u sâu s c i v i các thân nhân và n n nhân v s p c u C n Th ngày 26-09-2007 và c n bão s 5 (Lekima) ngày 02-10-2007.

2. Anh ch em thân m n,

V i các th tr c, chúng ta ã ào sâu vi c th c hành c tin qua phong cách s ng m u nhi m Thánh Th (2004), s ng L i Chúa (2005) và s ng o (2006). Tì p t c theo u i nh h ng ó và trong vi n nh chúng ta ang chu n b k ni m 50 n m thành l p hàng Giáo ph m vào n m 2010, Th Chung n m nay l y giáo d c Kitô giáo làm ch . i u ó th t úng lúc khi mà kh p n i trên th gi i, giáo d c ang là m t v n th i s nóng b ng và c bi t h n n a, t i Vi t

Nam, nhi u ng i cho r ng ã n lúc c n ph i c ng quy t nói không v i tiêu c c và b nh thành tích trong giáo d c.

3. M c ích c a n n giáo d c Kitô giáo không ch là rèn luy n nhân cách con ng i thành h u ích i v i b n thân, gia ình và xã h i, mà còn là giúp con ng i s ng x ng áng v i t cách con Thiên Chúa mai sau tr thành công dân n c tr i. S m ng ó c kh i ngu n t Chúa Cha, c th c hi n n i Chúa Con và c ki n toàn nh Chúa Thánh Th n.

I. NỀN TẢNG GIÁO DỤC KITÔ GIÁO

Chúa Cha Và Công Trình T o D ng

4. Công trình giáo d c Kitô giáo, tr c khi là công khó c a con ng i, ã là k ho ch c a Thiên Chúa. Khi t o d ng con ng i gi ng hình nh Ngài, ban cho con ng i kh n ng t t i chân lý và t do (x. Hc 17, 3 &7), Thiên Chúa Cha ã nh h ng công trình sáng t o v tr c a Ngài b ng m t ng l i s ph m m d o phù h p v i l i ích và thái ón nh n c a con ng i. Thu ban u, vì Dân Ngài ch n còn c ng lòng nên Thiên Chúa xem ra nghiêm kh c (x. Lv 26, 14-46; nl 28, 15-45), nh ng d n dà, t ng b c m t, Ngài t cho h th y Ngài v n là m t Thiên Chúa ã thành t n trong m i l i Ngài phán, y yêu th ng trong m i v i c Ngài làmö (Tv 144, 13b).

Chúa Con Và Tin M ng C u

5. ng l i s ph m c a Chúa Cha c t là chu n b cho Chúa Con n òd y d loài ng i mong ch và ón nh n n c u ö. Chính Chúa Giêsu c ng kh ng nh mình ò là ng, là s th t và là s s ngö (Ga 6, 14). Mu n n m bí quy t s s ng ích th t, con ng i ph i n th hu n t i tr ng h c c a Chúa Giêsu. Nh ng h c n i tr ng Chúa Giêsu không ch là h c làm ng i theo ngh a nhân b n mà còn là h c ònên hoàn thi n nh Cha trên tr i là ng hoàn thi n ö (Mt 5,48).

Chúa Thánh Thần Và Vai Trò Tác Thành.

6. Nhiệm vụ của Chúa Thánh Thần là tác thành trong các tông đồ. Chúa Giêsu là thầy dạy chính Thánh Thần mới là người tác thành giáo huấn của Chúa Giêsu, qua lời rao giảng của tông đồ, trở thành sự sống mới của tâm hồn người nghe. Như Thánh Thần, Thánh Phaolô đã cảm thấy lời rao giảng của ngài có sức mạnh như chính Lời Thiên Chúa' (x. 1 Thes 2,13). Ngài còn quy tụ: Thánh Thần Khí làm cho anh em nên trưởng thành, khi chúng ta kêu lên: Abba, Cha ơi (Rm 8,14-17).

Giáo Hội Và Sự Mãn Giác Đức.

7. Trước khi vượt trời, Chúa Giêsu đã trao cho Giáo Hội sứ mệnh làm cho mọi dân tộc trở thành sự sống mới của Giáo Hội giữa lòng thế giới. Giáo Hội chính là người Mẹ luôn sống trọn đời với con người, kết nối sự sống trong một liên hiệp với mọi người của Thiên Chúa. Vì thế Giáo Hội thông phần vào việc mang và phát huy nền giáo dục (TN/GD, chương 1). Sự sống của Giáo Hội là một niềm tin tưởng vào sự sống mới của Kitô giáo (x. TN/GD 2).

Sứ mệnh đặc biệt của Giáo Hội Việt Nam hiện nay, đó là vận động nhân loại tiến bộ, như chúng ta muốn có những thành quả tốt đẹp cho sự sống giáo dục Kitô giáo của Giáo Hội Việt Nam.

II. HIỆN TRẠNG GIÁO DỤC KITÔ GIÁO TẠI VIỆT NAM

Nhiệm Vụ Của Giáo Hội

8. Dù còn phải đối diện với vô vàn khó khăn của thế giới - các nhân tố kinh tế, văn hóa, xã hội, v.v. các giá trị

c, ch ngh a t ng i - lãnh v c giáo d c hi n nay, trong môi tr ng xã h i c ng nh Giáo H i, ã c quan tâm h n và ang có nh ng chuy n bi n tích c c. V phía xã h i, hi n ang có nhi u n l c lành m nh hóa môi tr ng giáo d c, bài tr b nh thành tích và tiêu c c trong h c hành thi c . V phía ph huynh, không ít ng i s n sàng ch t chiu dành d m t ng ng cho con cái n h c. Nh ng trung tâm luy n thi, l p ngo i khóa m c lên nh n m kh p n i mà v n không áp ng nhu c u h c viên m i lúc m t gia t ng.

9. V phía ng i Công giáo, s hi n di n c a gi i tr trong môi tr ng giáo d c xã h i ã ph n nào c bình th ng hóa: lý l ch Thiên Chúa Giáo không còn b k th và phân lo i nh tr c ây. Nh ó, s sinh viên Công giáo b c i h c ã t ng lên áng k , ngay c t i nh ng mi n thôn quê. Trong lãnh v c c tin, các l p giáo lý d tòng và hôn nhân ngày càng ông h c viên cho th y gi i tr Vi t Nam ngày nay, ng c v i trào l u d ng d ng tôn giáo ph ng Tây, v n còn quý tr ng nh ng giá tr Kitô giáo.

10. Nh ng ti n b khoa h c k thu t và tin h c ngày càng c x d ng r ng rãi h n trong m i lãnh v c xã h i, c ng ã góp ph n không nh vào công cu c hi n i hóa ngành giáo d c trong xã h i c ng nh Giáo H i.

Nh ng M i Quan Ng i

11. Tuy nhiên, bên c nh nh ng d u hi u l c quan, c ng không thi u nh ng i u áng quan ng i. Tr c h t ph i k n nh ng l ch l c trong quan ni m v giáo d c. Do nh h ng c a não tr ng duy kinh t , n n giáo d c gia ình ang b kh ng ho ng. Vì ph i ch y theo công n vi c làm, ng i ta không còn dành thì gi cho các cu c sum h p m m gia ình, nh ng b a n ông càng lúc càng hi m hoi. T ng quan v ch ng, cha m , con cái vì th mà m i lúc m t l ng l o suy y u. H u

qu là môi tr ng gia ình, v n c m nh danh là ãmái mō, không còn n ng nần tình c m nh x a.

Ch ngh a khoa b ng c ng ang gây ra nguy c a gia ình vào thái háo danh. B c ph huynh và ngay c con cái, mu n có b ng c p ch y u là c n mầy n m t, có công n vi c làm t t, mà quên i r ng m c ích cao p nh t c a giáo d c là ãngày nay h c t p ngày mai giúp iō.

12. i u c ng áng quan ng i là b t c p trong ph ng cách giáo d c. Hình nh ng i ta ch quan tâm n vi c áp ng nhu c u phát tri n kinh t mà coi nh chi u kích ph m cách làm ng i. H c sinh n tr ng ngh n i phó v i thi c nhi u h n là h c làm ng i. Nhà tr ng quan tâm n ch tiêu và k tích nhi u h n là n s v xây d ng th c l c cho h c sinh.

13. Ch ngh a giáo i u trong gi ng d y v n còn là m t hi n t ng khá ph bi n. Th y cô th ng d y cho h c sinh cách sao chép nguyên m u ki n th c, n nh nh ng bài v n m u, làm bài theo áp án m u nhi u h n là hu n luy n h bi t sáng t o, tìm tòi b ng chính n l c riêng c a mình.

14. M t trái c a ph ng ti n truy n thông c ng là m t trong nh ng y u t tác h i giáo d c. Tuy góp ph n th p lên nhi u i m sáng v nh ng giá tr nhân b n, truy n thông c ng t o c h i cho nhi u l m d ng áng ti c. Vì thi u ý th c, ng i s d ng - ph n l n là gi i tr - thay vì th n tr ng g n l c ti p thu tinh hoa, l i sa vào c m b y c a nh ng lo i hình v n hóa phi o c.

15. Trong lãnh v c c tin, nhi u b c ph huynh công giáo, k c các v m c t , v n còn l là ho c thi u trách nhi m trong vi c thông truy n c tin cho con cái, không t ch c ho c không lo l ng cho con em tham d nh ng l p giáo lý t i giáo x .

M t s n i, giáo lý v n còn b xem là nh ng bài lý thuy t c n ph i thu c lòng c lãnh bí tích. Vi c gi ng d y ch a th c s có ph ng pháp s ph m phù h p và ch a i v i ch ng t s ng ng c a ng i rao truy n.

Nh ng b t c p trên ây òi chúng ta ph i i u ch nh l i cung cách giáo d c c tin cho úng tinh th n Tin M ng. C th là ph i ra ph ng h ng hành ng cho Kitô h u Vi t Nam trong giai o n l ch s hi n nay.

III. ĐỊNH HƯỚNG GIÁO DỤC KITÔ GIÁO

16. Ý th c s m ng quan tr ng i v i t ng lai Giáo H i và ti n dân t c, Giáo H i Vi t Nam mu n d n thân trong s nghi p giáo d c th c hi n s m ng loan báo Tin M ng c a c Giêsu Kitô cho m i ng i cách hi u qu và thi t th c h n. Trong tinh th n ó, chúng tôi kêu g i nh ng ng i có trách nhi m giáo d c và m i Kitô h u Vi t Nam hãy chú tr ng h n n a n s m ng cao c này, m t s m ng mang nhi u c tính bi t lo i so v i n n giáo d c xã h i tr n th .

M t S M ng Mang Tính Ph C p.

17. C ng nh c Giêsu c sai n v i muôn dân (xem Lc 4,18-19), Giáo h i c ng có s m ng em Tin M ng n cho m i ng i (Mc 16,15), không phân bi t thành ph n, ng c p xã h i hay i u ki n kinh t . S m ng ó không ph i ch là s m ng c a riêng thành ph n nào, nh ng bao trùm toàn th Giáo H i m i n i m i th i, m i cá nhân và m i c ng oàn (x. TH/KTHGD 1).

18. S m ng ó b t u b ng công cu c nh p th do công ng Vatican II ra. Tr c khi truy n t c tin, Giáo H i có s m ng ộp h c v l i ích c a xã h i tr n th và xây đ ng m t th gi i nhân o h n ò (TN/GD 3). Mu n v y, Giáo H i c n ph i có ch ng trong n n giáo d c c a b t k th ch xã h i nào. T i Vi t Nam, i u áng l c quan là giáo d c, t tr c v n c coi là lãnh v c c quy n c a Nhà N c, nay

ã c õ xã h i hóa. Theo nh h ng ó, t nhn, th m chí ng i n c ngoài, có quy n m tr ng t th c.

19. Nh ng c ng áng ti c là i v i các t ch c tôn giáo t i Vi t nam, cánh c a giáo d c v n còn khép ch t: tôn giáo ch có quy n m tr ng t th c c p m u giáo. Dù v n không ng ng n l c làm t t c nh ng gì c phép th hi n s m nh nh p th , nh m l p tình th ng, l p qu h c b ng cho h c sinh nghèo ho c khuy t t t, Giáo H i công giáo, v i t cách là t ch c tôn giáo, ành ph i ng bên l s nghi p giáo d c c a xã h i Vi t nam và, vì không có quy n nh p cu c, ành óng vai m t quan sát viên b t c d .

20. Trong lãnh v c c tin, có l hình nh p nh t di n t nét sinh ng c a n n giáo d c Kitô giáo là hình nh càn nh o c a Chúa Giêsu (x. Ga 15, 16). Hình nh ó c bi t rõ nét h n trong ho t ng c a các giáo lý viên. H gi ng nh nh ng càn nh o g n li n v i thân nh o là Chúa Kitô, hút nh a s ng L i Chúa t thân cây là Chúa Giêsu chuy n n các h c viên b ng ch ng t rao gi ng và th c thi hu n l nh Chúa.

21. Theo ngh a ó, m i Kitô h u chúng ta u là giáo lý viên, b i vì qua bí tích r a t i, chúng ta c m i g i tham gia vào m t công trình giáo d c trong ó, theo l i c Gioan Phaolô II, õm i chúng ta v a là ích i m, v a là kh i i m c a v i c hu n luy n: chúng ta càng t rền luy n mình, càng có kh n ng hu n luy n ng i khác (TH/KTHGD 7). H c và d y c ng là c ng c c tin cho mình và cho anh ch em mình (x. Lc 22, 31-33). Bao lâu còn là ph n t c a Giáo H i l hành, chúng ta còn là h c trò và còn là th y d y c tin b ng ch ng t cu c s ng c a chúng ta.

Các i T ng u Tiên

22. Tính ph c p c a n n giáo d c Kitô giáo m t m t không m i n tr trách nhi m cho b t k ai, m t m t c ng òi bu c Kitô h u không c lo i tr b t k i

t ờng nào. Mụ n th , Kitô h u c n quan tâm h n n nh ng thành ph n th ng b xã h i ru ng r y, khinh mi t, lãng quên: ng i th t h c, tr em không có i u ki n n tr ng, thành ph n cô l p do m c c m hay b k th . Chúa Giêsu kh ng nh r ng s m nh hàng u c a Ngài là loan báo Tin M ng cho ng i nghèo khó, lao tù, mù lòa, b áp b c (Lc 4, 18ss).

23. Trong b i c nh công nghi p hóa c a nh ng xã h i ang phát tri n, ngh nông th công truy n th ng không còn l i t c nuôi s ng ng i lao ng, r t nhi u ng i trong h không còn con ng nào khác h n là tr thành di dân v thành th tìm công n vi c làm. H ph i ch u bao nhiêu th thi u th n thi t thời c v v t ch t l n tinh th n trên t khách quê ng i. ó th duy trì ph n nào i s ng c tin có nguy c b công n vi c làm vùi đ p. H c n ph i hòa mình vào b u khí o c c a các giáo x n i h t m c . Cha x và giáo x a ph ng c ng c n ph i s n lòng nâng , chia s , ón ti p dân, t o i u ki n h s m h i nh p vào các sinh h at o c và v n hóa n i h sinh s ng. L i Chúa và khung c nh tình thân c a giáo x là môi tr ng và là i u ki n c n thi t an i và khích l c tin c a h n i Thiên Chúa, ng có quy n n ng bi n c nh s ng tha h ng c a h thành cu c hành h ng y ý ngh a h ng v Quê Tr i.

24. Thi u nhi và gi i tr c ng là nh ng thành ph n r t áng quan tâm hàng u tiên. Thi u nhi, nh ng trang gi y tr ng ang ch in nh ng hình nh t i p, c n ph i c th h ng m t n n giáo d c chân chính v n i dung và hi u qu v ph ng pháp, làm v n li ng hành trang h u ích cho su t cu c hành trình làm ng i và c tin.

25. Gi i tr , òt ng lai c a Giáo H i và th gi iö (HT/VH 38), c n ph i nh n c s h ng đ n t n tình t các nhà giáo d c và các th h i tr c nhi t huy t tu i tr c a

h th c s c v n d ng vào công cu c xây d ng xã h i và Giáo H i.

Môi Tr ãng Giáo D c

26. Trách nhi m giáo d c c tin thu c v m i Kitô h u. Tuy v y, trong th c t , các ãnhà giáoõ m i th c s là nh ng ng i c trao phó trách nhi m giáo d c chuyên nghi p. c Gioan Phaolô II trong Tông Hu n Kitô H u Giáo Dân ã thi t tha kêu g i các giáo viên ang gi ng d y t i các tr ãng Công giáo hay không Công giáo tích c c làm nh n ch ng cho Tin M ng (x. TH/KTHGD 6). Nh th ngoài cu c s ng m u m c c a m t nh à giáo, h còn là i s c a c Kitô n i h c ng b ng chính i s ng và l ãng tâm Kitô h u. M i ng i s nhìn th y h mà g p c Thiên Chúa.

27. i ch ng vi n và H c vi n Công giáo, nh ng trung tâm giáo d c có h th ng nh n s và ph ãng ti n y nh t, ph i óng úng vai trò c a mình b ng vi c ão ào t o nh ng ng i s m nh n công vi c hu n luy n giáo dânõ (x. TH/KTHGD 7). Các c s này không nh ng ch cung c p cho Giáo H i nh ng th y giáo, mà còn ào t o các môn c a Chúa Giêsu. M i h c viên s r i h c vi n vào m t lúc nào ó khi m ãn tr ãng hay khi i nh n m t nhi m v m i, nh ng không bao gi r i tr ãng h c c a Chúa Giêsu, v Th y muôn thu c a các nh à giáo d c ào t o.

28. Gia ãnh là Giáo H i t i gia, là tr ãng h c t nhiên và c n b n trong n n giáo d c Kitô giáo. M i thành viên c a gia ãnh, ông bà, cha m và các anh ch em s ng o nhi t thành làm thành truy n th ãng c tin gia ãnh. N i ãy, c tin c truy n th qua nh ng l i c u nguy n, l i nh b o, c bi t trong nh ng bi n c vui bu n c a cu c s ng và qua nh ng m u g ãng c tin. Gia ãnh còn là ãchi c ãoi c a s s ng và tình yêuõ (GHXH/GH 209) giúp các ph n t gia ãnh c m nghi m tình yêu và lòng trung thành c a Thiên Chúa, ãng th i

c ng giúp hình dung tr c nh ng m i t ng quan liên v trong xã h i.

29. Trong n n giáo d c Kitô giáo, gia ình không th tách r i kh i giáo x . N u t i gia ình, c tin c truy n th b ng ph ng pháp ti p c n và th c hành, nh ng bài h c c gi ng d y ngay gi a th c t . T i giáo x , c tin c thông truy n nh gi ng gi i và vi c c hành ph ng v . Chính khi i chi u và ón nh n c m t ng c a nhau, oàn k t yêu th ng nhau và c u nguy n chung v i nhau, c tin c a Kitô h u c nuôi d ng và c ng c .

30. V i nh ng l p hu n giáo là nh ng ph ng cách c n b n c a giáo d c Kitô giáo, cha x cùng v i các gi ng viên s ch u trách nhi m khai tâm Kitô giáo và hu n giáo cho các h c viên chu n b lãnh các bí tích. T i ây, giáo dân có môi tr ng th hi n c tin v i các thành ph n khác c a c ng òan và c tham d cách ý th c vào các gi kinh l , ph ng v , bí tích. ó là nh ng hình th c tham gia tr c ti p và h u hi u vào công trình giáo d c Kitô giáo (x. TN/GD 4).

31. Cùng v i giáo x , các t ch c, các oàn th Công Giáo và c ng oàn Giáo H i c b n c ng là nh ng môi tr ng không th thi u giáo d c Kitô giáo c tri n n toàn v n và quân bình.

Tính Toàn Di n C a Giáo D c Kitô Giáo

32. Là M và là Th y, Giáo H i Công giáo có b n ph n thông truy n cho m i ng i, nh t là các Kitô h u, m t n n giáo d c toàn v n. M c tiêu hàng u c a giáo d c Kitô giáo là c tin. Giáo d c c tin không ch là truy n l i cho tín h u nh ng nh tín, nh ng còn giúp cho tín h u s ng c tin y trong cu c s ng c th , vì ' c tin không có vi c làm là c tin ch t' (Gia. 2,17). Các tín h u, nh c hu n luy n, s tr thành men, thành mu i và ánh sáng cho tr n gian.

33. Vì con người là linh hồn nhập thể, khi giáo dục tin, Giáo Hội cũng nên giáo dục con người toàn diện giúp họ nhận ra phẩm giá của mình. Khi ý thức sâu sắc về phẩm giá của mình, Kitô hữu cũng nên nỗ lực vươn lên trong loan truyền Tin Mừng Chúa Kitô cho người chưa tin và củng cố lòng tin của anh chị em mình. Phẩm giá Kitô hữu luôn là nền tảng bất di bất dịch, vì tín hữu mãi là khách hành hương. Phẩm giá yêu cầu hình thành và sắp xếp thành toàn vào ngày cánh chung. Công nhân sống tín hữu mãi mãi là công sai, tức là cánh đồng lúa chín đang thiêu đốt (x. Mt 9,37). Vì vậy giáo dục Kitô giáo này hôm nay là quy tắc sống phẩm giá thực thi sống và càng biết thực thi sống, phẩm giá lại càng cần được gìn giữ.

34. Con người sống trong xã hội không phải là một cá nhân, nhưng liên đới với nhau trong niềm vui cũng như nỗi buồn. Xã hội tính là một nét nổi bật của con người. Giáo dục Kitô giáo góp phần vào tình liên đới, làm cho con người có trách nhiệm với nhau, trách nhiệm với xã hội và công ích, cùng xây dựng một cuộc sống tốt đẹp an bình.

35. Luôn ý thức về sự sống làm chứng cho Chân lý, Giáo Hội của Kitô giáo qua mọi thời đại đã góp tiếng nói của mình qua những giáo huấn mang tính xã hội. Như vậy, Giáo Hội chia sẻ với nhân loại những vui mừng và hy vọng, nỗi buồn và lo lắng' (x. GS 1). Vì giáo huấn của mình, Giáo Hội tìm cách công bố Tin Mừng và làm cho Tin Mừng hiện diện trong những thực tại của cuộc sống xã hội. Khi xảy ra những thách thức và những biến cố của mình trong lãnh vực xã hội, Giáo Hội thì hành sự sống ngôn sứ của mình trước những trào lưu hiện đại và vì giáo huấn Tin Mừng và ơn cứu rỗi xã hội.

36. Giáo dục Kitô giáo còn nhận nhiệm vụ của huấn luyện lòng tâm: Huấn luyện lòng tâm không chỉ là giảng dạy cho nhau những mệnh đề của triết học luân lý nhưng còn là tập cho nhau học hỏi những lời nghe lòng mình phán đoán thì

ác. Bởi vì Ơn Ngài tâm là lu t t nhiên v n ph n nh ph m giá con ng i và t n n t ng cho các ngh a v c n b n c a con ng iö (GHXH/GH 140), nên Ơn Ngài tâm ngay th ng càng th ng th thì nh ng cá nhân càng tránh c c oán, mù quáng và càng n l c tuân ph c nh ng tiêu chu n khách quan c a luân lýö (GS 16). Khi có l ng tâm ngay th ng, con ng i s d dàng c ng tác xây d ng cu c s ng công b ng, tôn tr ng ph m giá và s s ng con ng i h n.

37. Sau h t, vì luôn là m t sinh h at g n li n v i m t không gian nh t nh, giáo d c ph i c liên k t v i truy n th ng v n hóa c a không gian y. t v n giáo d c Kitô giáo t i Vi t Nam có ngh a là t v n phát huy truy n th ng v n hóa Vi t Nam. Dân t c chúng ta luôn t hào v tinh th n hi u h c, tôn s tr ng o. Truy n th ng y n u trong quá kh ã góp ph n làm phong phú n n v n hóa Vi t Nam và s n sinh nh ng danh nhân làm v vang t n c, thì nay ph i tr thành m t trong nh ng tiêu chí c a n n giáo d c Kitô giáo t i Vi t Nam.

38. Giáo d c là c m t công trình lâu dài không th hoàn thành ngay. Tuy nhiên t ng b c m t, c n ph i a ra nh ng m c tiêu m i nh n cho t ng giai o n. i h i n m nay ra ph ng h ng ch n ch nh l i n n giáo d c Kitô giáo t i Vi t Nam, có ngh a là ph ng h ng ó s c th hi n trong nh ng n m t i. C th , chúng tôi kêu g i m i thành ph n Dân Chúa hãy th c hi n ba b c sau ây:

- 2008: ch n ch nh môi tr ng giáo d c gia ình công giáo.
- 2009: ch n ch nh vi c ào t o giáo lý viên.
- 2010: ch n ch nh c s giáo d c các giáo x .

LỜI KẾT

39. Anh chị em thân mến,

Giáo dục Kitô giáo là công trình hèn và sống làm con người và làm con Chúa. Đây là trách nhiệm của mọi Kitô hữu mà nhiệm vụ của họ. Họ phải có trách nhiệm chuyển giao đức tin cho thế hệ sau. Thế hệ sau tiếp nhận, nâng đỡ và bàn giao cho thế hệ tiếp theo. Lịch sử là một chuỗi hành trình qua đó Kitô hữu chia sẻ đức tin cho nhau để soi dẫn của Chúa Thánh Thần.

Giáo dục Kitô giáo còn là một sự sống và phát triển. Sự thay đổi choáng ngợp của nhân văn minh thế kỷ không cho phép chúng ta chần chừ hoãn, nếu không muốn bị vùi vào nguy cơ thất bại. Hơn bao giờ hết, chúng ta phải nêu cao là: "Giáo dục hôm nay, xã hội và Giáo Hội ngày mai".

Đức cha M. La Vang, thánh Giuse, các thánh Tôma và Vi-tô, xin mời anh chị em cùng chung vai gánh vác nhiệm vụ của công trình giáo dục Kitô giáo, vì đức tin sống động, Giáo Hội Việt Nam sẽ làm vinh danh Chúa và góp phần xây dựng hạnh phúc cho mọi người.

Hội đồng cùng anh chị em trong tâm tình cảm tạ và tôn vinh Thiên Chúa.

Hà Nội ngày 12 tháng 10 năm 2007

✠ **Phêrô Nguyễn Văn Nhơn** ✠ **Giuse Ngô Quang Kiệt**

Chủ tịch Hội GM/VN

Trưởng ký Hội GM/VN

THƯ CHUNG 2013
HỘI ĐỒNG GIÁM MỤC VIỆT NAM
GỬI CỘNG ĐỒNG DÂN CHÚA

HỘI THÁNH CÔNG GIÁO TẠI VIỆT NAM VÀ CÔNG CUỘC TÂN PHÚC-ÂM-HÓA

Anh chị em thân mến,

Ông Nguyễn Xuân Ân sáng lập Giáo hội Công giáo Việt Nam, Chúa chúng ta, tình yêu của Chúa Cha và thông điệp của Chúa Thánh Thần, cùng tất cả anh chị em (x. 2Cr 13,13). Chúng tôi, các giám mục và 26 giáo phận Việt Nam, quy tụ tại Trung Tâm Mục vụ Sài Gòn tham dự hội nghị XII của Hội đồng Giám mục Việt Nam, xin cảm ơn anh chị em đã cứu nguy nhiệm vụ cho chúng tôi hội nghị đi ra cách tốt đẹp và bình an. Nay hội nghị đã kết thúc, qua Thư Chung này, chúng tôi muốn chia sẻ với anh chị em những công việc đã làm trong hội nghị, cách riêng về Tân Phúc-Âm-hóa.

1. Bước vào hội nghị trong khung cảnh Năm Đức Tin, chúng tôi vui mừng lắng nghe biết về những hoa trái thiêng liêng của các tín hữu cũng như các công đoàn giáo xứ, giáo phận, dòng tu, đã tích cực hành động và nỗ lực canh tân đức tin. Các cuộc hành hương và sinh hoạt mục vụ đã giúp cho đức tin của mọi người được thanh luyện, củng cố và sống động. Đồng thời, khi nghe biết về những khó khăn và thách thức mà các công đoàn phải đi qua, chúng tôi hiểu rằng đức tin luôn luôn là một thách thức, nhưng trong bất cứ hoàn cảnh nào, người môn đệ Chúa Giêsu vẫn cố gắng làm chứng cho Tin Mừng yêu thương của Chúa, trở thành chất xúc tác cho việc xây dựng nên và nâng cao tình thân ái và văn hóa sống động.

Ngoài ra, chúng tôi cũng lắng nghe và góp ý cho nhau về nhiệm vụ sinh hoạt và công việc của Hội Thánh tại Việt Nam, cách riêng là công trình xây dựng Trung Tâm Hành Động

c M La Vang. i h i c ng dành nhi u th i gi cho vi c b u ch n Ban Th ng v c a H i ng Giám M c c ng nh các ch t ch c a các y ban tr c thu c H i ng Giám M c trong nhi m k m i.

2. Gi ây chúng tôi mu n chia s v i anh ch em v nh h ng và ch ng trình m c v trong nh ng n m t i. Trong ba n m qua (2010-2013), t t c chúng ta ã cùng nhau h c h i và s ng ý ngh a *Giáo Hội: mầu nhiệm – hiệp thông – sứ vụ*. nh h ng ó và tinh th n c a N m c Tin c n c ti p n i b ng n l c **ĩTân Phúc-âm-hóa để thông truyền đức tin Kitô giáo**, c ng là ch c a Th ng H i ng Giám M c l n th XIII, di n ra t i Rôma, t ngày 7 ó 28 tháng 10 n m 2012. Th t v y, ánh sáng c Kitô chi u t a trên khuôn m t các Kitô h u và ánh sáng y ph i lan n nh ng ng i khác, gi ng nh t ng n n n ph c sinh, vô vàn nh ng ng n n n khác c th p lên trong êm V ng Ph c Sinh.³. Ngoài ra, chúng ta còn c nh c nh cách riêng v s m nh ó trong n m nay, khi H i Thánh t i Vi t Nam k ni m 25 n m tuyên phong 117 ch ng nhân c tin (19.06.1988 ó 19.06.2013), là nh ng hoa trái thánh thi n c a công cu c phúc-âm-hóa.

3. Mục tiêu của phúc-âm-hóa là d n m i ng i vào cu c g p g cá v v i c Giêsu Kitô, trong Thánh Th n, nh ó g p g Thiên Chúa Cha c a Ng i, c ng là Cha c a chúng ta, và i s ng mình c bi n i theo tinh th n Phúc Âm. Nh th , tr c h t chính b n thân chúng ta ph i c phúc-âm-hóa, ph i c ng c và làm m i l i c tin c a mình, r i m i có th giúp nh ng anh ch em ã xa r i c tin tái khám phá v p và ánh sáng c tin. Ngày nay, khi m t s ng i ch còn là Kitô h u trên danh ngh a, chúng ta hãy s ng cho úng v i n

³ c giáo hoàng Phanxicô, *Lumen fidei*, s 37.

g i Kitô h u c a mình trong ni m vui, hãy chi u t a s c h p d n c a Tin M ng cho nh ng ng i chung quanh.

Phúc-âm-hóa là s v mang tính toàn di n, vì óánh sáng c tin không ch soi chi u i s ng n i b c a H i Thánh ho c ch xây d ng thành ô v nh c u trong th gi i mai sau, mà còn giúp chúng ta xây d ng xã h i hi n nay nh m h ng t i m t t ng lai hi v ngö.⁴ Chính Chúa Giêsu d y chúng ta h ng i này. Ng i ng v phía nh ng n n nhân c a các th m h a và b t công. Ng i liên i v i nh ng ai b xã h i lo i b . Liên i và xót th ng nh ng n n nhân và nh ng ng i b g t ra bên l xã h i ph i tr thành òi h i thi t y u trong s v phúc-âm-hóa.⁵

4. “Tân Phúc-âm-hóa” không ph i là rao gi ng m t Phúc Âm m i vì ò c Giêsu Kitô v n là m t, hôm qua c ng nh hôm nay, và nh v y mãi n muôn iö (Dt 13,8), nh ng là òm i v lòng nhi t thành, m i trong ph ng pháp, và m i trong cách di n t ö.⁶ M i v lòng nhi t thành là làm m i l i t ng quan gi a b n thân chúng ta v i c Giêsu Kitô, m i t ng quan y h ng d n toàn b i s ng chúng ta. M i trong ph ng pháp là bi t v n d ng nh ng ph ng pháp thích h p áp ng s thay i nhanh chóng c a th i i v nhi u m t, v n hóa, xã h i c ng nh k thu t. M i trong cách di n t là c g ng nghiên c u và s d ng nh ng cách di n t phù h p, con ng i hôm nay có th hi u và l nh h i c s i p Phúc Âm.

Công cu c Tân Phúc-âm-hóa òi duy t l i toàn b các sinh ho t m c v t t c m i bình di n, ngh a là ph i th c hi n cu c hoán c i t trong tâm th c n nh h ng và ph ng

---

⁴ Nt., s 51.

⁵ S i p FABC X.

⁶ c Chân ph c Gioan Phaolô II, *Diễn văn tại Đại hội XIX của CELAM*, Port-au-Prince, 1983 .

pháp khi làm m c v . T kinh nghi m c a các n c ã có nhi u Kitô h u b o, n u chúng ta không nhanh chóng th c hi n cu c hoán c i m c v này, thì trong t ng lai không xa, H i Thánh t i Vi t Nam c ng có th r i vào tình tr ng b ng giá c a mùa ông c tin nh m t s n i trên th gi i.

Ch ng trình canh tân i s ng c tin c n c l ng vào trong t ng th c a k ho ch m c v mà H i ng Giám M c trình bày trong Th Chung H u i H i Dân Chúa 2010: *“Cùng nhau bồi đắp nền văn minh tình thương và sự sống”*. Th Chung y là ch ng trình hành ng c a H i Thánh t i Vi t Nam trong nhi u n m. D a trên nh h ng c n b n này, chúng tôi m i g i anh ch em hãy cùng v i chúng tôi th c hi n k ho ch m c v kéo dài 3 n m (2014-2016):

ó N m 2014: Phúc-âm-hóa i s ng gia ình;

ó N m 2015: Phúc-âm-hóa i s ng giáo x và các c ng oàn;

ó N m 2016: Phúc-âm-hóa i s ng xã h i.

5. Trong năm 2014 sắp tới, chúng ta hãy cùng nhau phúc-âm-hóa đời sống gia ình và thúc ãy gia ình tham gia tích cực vào sứ vụ loan báo Tin Mừng. H i Thánh c gi là gia ình c a Thiên Chúa và m i gia ình Kitô h u c gi là H i Thánh t i gia. Vi c canh tân H i Thánh ph i c b t u t m i gia ình, do ó, H i Thánh c bi t quan tâm n các gia ình. Cách c th , m i ây c Thánh Cha Phanxicô ã loan báo tri u t p Th ng H i ng Giám M c khóa ngo i l vào tháng 10 n m 2014 v ãNh ng thách m c v i v i gia ình trong b i c nh Phúc-âm-hoã. *Thư Chung Hậu Đại Hội Dân Chúa 2010* c ng nh n m nh: ãTr c cu c kh ng ho ng gia ình hi n nay, H i Thánh nh n th y c n ph i t ng c ng và canh tân m c v gia ình, ph i xem m c v gia ình là ho t ng quan tr ng, n i k t

những kẻ họch và chững trình m c v c a giáo x c ng nh giáo ph nũ.⁷

6. th c hi n nh ng m c tiêu trên, xin anh ch em hãy xây d ng gia ình mình thành m t c ng oàn c u nguy n, s ng tình yêu h p nh t th y chung, ph c v s s ng và h ng say loan báo Tin M ng.

ó Gia ình là **cộng đoàn cầu nguyện**, th ph ng Thiên Chúa, n th t i gia. Hi p thông trong kính nguy n v a là hoa trái v a là òi h i c a s hi p thông b t ngu n t bí tích R a T i và Hôn Ph i. Chúa Giêsu hi n đi n trong gia ình khi v ch ng, cha m , con cái cùng c u nguy n, và khi ó, chính cu c s ng gia ình tr thành l i kinh s ng ng. Hoàn c nh s ng hi n nay gây nhi u khó kh n tr ng i cho vi c gia ình cùng sum h p c u nguy n. Tuy nhiên ây là òi h i quan tr ng trong i s ng gia ình công giáo. Vì th , cùng v i vi c siêng n ng tham d Thánh L và lãnh nh n các bí tích, chúng tôi tha th t xin anh ch em duy trì gi kính chung trong gia ình, và c g ng a L i Chúa vào gi kính này.

ó Gia ình là **cộng đoàn yêu thương** b ng tình yêu h p nh t th y chung, xu t phát t Thiên Chúa Tình Yêu. M i t ng quan gi a v ch ng, cha m và con cái c ng nh gi a anh ch em v i nhau, ph i là d u ch s ng ng c a Tình Yêu Thiên Chúa. Vì th , các gia ình công giáo ph i lo i b m i th b o hành, ðã có lòng th ng c m, nhân h u, khiêm nhu, hi n hòa, nh n n i, chu ng và tha th cho nhau (Cl 3,12-13).

ó Gia ình là **cộng đoàn phục vụ sự sống**, c kh i ngu n t chính Thiên Chúa H ng S ng. V ch ng Kitô h u yêu th ng nhau b ng m t tình yêu m ra v i s s ng, tôn

---

⁷ H GMVN, Th Chung H u i H i Dân Chúa 2010, s 43.

trở nên sống ngay từ lúc thụ thai, cũng tác động vào Thiên Chúa Tội Hóa qua việc sinh con có trách nhiệm, giáo dục con cái nên người tốt và nên con cái Chúa. Gia đình phải là ngôi trường ưu tiên dạy các đức tính nhân bản và đức tin, là thành trì bảo vệ sống theo lý tưởng tinh thần của con cái trước sự tấn công của cái ác và cái xấu trong cuộc sống. Vì thế, các bậc cha mẹ phải ý thức trách nhiệm của mình là những nhà giáo dục ưu tiên và không thể thay thế, bằng chính gương sáng của mình.

Đó Gia đình là **cộng đoàn tham gia vào sứ vụ phúc-âm-hóa**, bằng việc sống ngay từ lúc thụ thai, cũng tác động vào Thiên Chúa Tội Hóa qua việc sinh con có trách nhiệm, giáo dục con cái nên người tốt và nên con cái Chúa. Gia đình phải là ngôi trường ưu tiên dạy các đức tính nhân bản và đức tin, là thành trì bảo vệ sống theo lý tưởng tinh thần của con cái trước sự tấn công của cái ác và cái xấu trong cuộc sống. Vì thế, các bậc cha mẹ phải ý thức trách nhiệm của mình là những nhà giáo dục ưu tiên và không thể thay thế, bằng chính gương sáng của mình.

Đó Gia đình là **cộng đoàn tham gia vào sứ vụ phúc-âm-hóa**, bằng việc sống ngay từ lúc thụ thai, cũng tác động vào Thiên Chúa Tội Hóa qua việc sinh con có trách nhiệm, giáo dục con cái nên người tốt và nên con cái Chúa. Gia đình phải là ngôi trường ưu tiên dạy các đức tính nhân bản và đức tin, là thành trì bảo vệ sống theo lý tưởng tinh thần của con cái trước sự tấn công của cái ác và cái xấu trong cuộc sống. Vì thế, các bậc cha mẹ phải ý thức trách nhiệm của mình là những nhà giáo dục ưu tiên và không thể thay thế, bằng chính gương sáng của mình.

7. Công hạnh việc của các gia đình trong sự sống cao cả nói trên, chúng tôi nghĩ rằng vì các lý do sau:

Việc chuẩn bị cho giới trẻ bước vào đời sống hôn nhân và gia đình là đòi hỏi khẩn thiết hàng đầu. Các bậc cha mẹ phải ý thức và sống hôn nhân như một tình yêu và sự sống cao quý, cần phải sống vì ý thức, tự do và trách nhiệm. Đòi hỏi của Kitô hữu còn cần có những bí tích Hôn Phối như dấu hiệu hữu hình và hữu hiệu của tình yêu của Kitô dành cho Hội Thánh, một tình yêu phong phú, duy nhất và bất khả phân ly. Cần nhớ rằng, cần có sự chuần b xa, chuần b g n, và chuần b tr c ti p cho các b n tr b c vào i s ng hôn nhân.

Trong bối cảnh có nhiều biến động về văn hóa-xã hội ngày nay, chúng tôi nghĩ rằng cần phải nhắc lại chân lý này: **những gia đình tốt nhất sống trên hôn nhân giữa một người**

nam và một người nữ. Anh chị này dựa trên bản tính con người, do chính Thiên Chúa thiết lập, hàng ngày nên ích lợi cho chính gia đình và xã hội; vì thế, mỗi cá nhân và tập thể xã hội cần nhìn nhận và tôn trọng anh chị này.

Đồng hành với các gia đình trẻ ngày nay là yêu cầu mới về quan trọng, giúp họ sống tình yêu và chung vui tình thân trách nhiệm, phục vụ sứ mạng, biết hòa hợp tình thân trong từng gia đình và trách nhiệm xây dựng Hội Thánh, xã hội và thế giới.

Vì những anh chị em đang gặp khó khăn vì **hôn nhân đổ vỡ** và gia đình ly tán, mời chúng ta vui lòng nêu cao lý tưởng sống hôn nhân công giáo, hàng khác phải nghiêm túc và nâng cao, thay vì bày tỏ thái độ lên án và lo ngại.

Hiện nay, có nhiều **nhóm, hiệp hội, phong trào tu đức và tông đồ** đang dần thân thiện mọi mọi gia đình theo những cách thức và mục đích khác nhau. Những phong trào này cần có các mục tiêu nghiêm túc và hướng dẫn, nâng cao và khích lệ, hỗ trợ góp phần cách thức và hài hòa với chương trình mục vụ chung trong môi trường giáo xứ, giáo phận.

Các giáo phận nên quan tâm đến việc **đào tạo giáo sĩ, tu sĩ, giáo dân chuyên trách mục vụ gia đình.** Những người này sẽ có tác dụng với các giám mục giáo phận trong việc xây dựng và triển khai những chương trình mục vụ gia đình trong giáo phận của mình giáo xứ. Chúng tôi cũng mong mọi người kêu gọi các vị anh chị em vui lòng sống và giữ gìn truyền thống công giáo. Chúng tôi mong anh chị em vui lòng dâng hiến Thiên Chúa ban, tôn vinh và phục vụ ích lợi cho các tình yêu hôn nhân và gia đình. Các linh mục trẻ tuổi cần có chu đáo chu đáo hơn về mục vụ gia đình, có thể đồng hành với các gia đình cách hữu hiệu.

Anh chị em thân mến,

Trên đây, chúng tôi đã chia sẻ với anh chị em những thao thức mục vụ của chúng tôi trong những ngày tháng qua, mong góp

ph n vào n l c Ơ T n Phúc-âm-hóa thông truy n c tin Kitô giáo. c mong nh ng ngh này c anh ch em - cách riêng, các linh m c là nh ng c ng tác viên g n g i c a hàng giám m c - ón nh n c u nguy n, suy ngh , khai tri n và th c hi n nhi u c p : gia ình, giáo x , giáo ph n. H ng v Các Thánh T o Vi t Nam là nh ng t m g ng sáng ng i trong s m nh phúc-âm-hóa, chúng ta hãy thân th a v i các ngài:

L y Các Thánh T o Vi t Nam, là con th o c a Cha trên tr i, là ch ng nh n anh đ ng c a c Kitô, là thành ph n trung kiên c a H i Thánh, xin giúp chúng con bi t tr n tr ng đi s n c tin mà các ngài ã truy n l i cho chúng con b ng máu và n c m t. Xin cho chúng con m nh đ n s ng c tin trong gia ình c ng nh xã h i, theo t m g ng x n l n c a Thánh Gia Th t, chi u t a ánh sáng c tin kh p n i n i; nh ó chúng con có th tích c c góp ph n thi hành s m nh truy n giáo, em l i hoa qu đ i dào trên quê h ng Vi t Nam thân yêu.

Làm t i Trung tâm M c v Sài Gòn, ngày 10-10-2013

+ Cosma Hoàng V n t	+ Phêrô Nguy n V n Nh n
Giám m c B c Ninh	T ng giám m c Hà N i
T ng th ký H GM.VN	Ch t ch H GM.VN
(<i>đã ký</i>)	(<i>đã ký</i>)

THƯỢNG HỘI ĐỒNG ĐẶC BIỆT VỀ GIA ĐÌNH

Tháng Mười 2013, Đức Thánh Cha Phanxicô tuyên bố sứ điệp kết thúc về Thế giới và gia đình trong các ngày 5-18 tháng Mười, năm 2014 và kêu gọi các Thách thức về Gia đình Trong Bình an Tân Phúc Âm Hóa.

Ngày 5 tháng Mười Một vừa qua, một buổi họp báo đã được tổ chức tại Phòng Báo Chí của Tòa Thánh. Trong buổi họp báo này, Đức TGM Lorenzo Baldisseri, Tổng Thư Ký của Thế giới và gia đình, cho hay: “chủ đề cho Thế giới và gia đình vào năm tới, cụ thể là những thách thức của Hội đồng Thế giới và gia đình đã diễn ra trong các ngày 7-8 tháng Mười vừa qua tại Tài Liệu Chuẩn Bị. Tài liệu này bao gồm một trình bày tổng quát về chủ đề, các trích dẫn thánh kinh và huấn quyền về chủ đề, và một bản câu hỏi về các thách thức của gia đình hiện tại. Sau đây là nguyên văn Tài Liệu Chuẩn Bị.

I. Thượng Hội Đồng: Gia đình và việc phúc âm hóa

Sau khi rao giảng Tin Mừng cho mọi người, Đức Chúa Giêsu Kitô đã thúc đẩy các môn đệ của Ngài, và tiếp diễn trong Giáo Hội trong suốt dòng lịch sử. Cuộc khủng hoảng xã hội và tâm linh, hết sức hiển nhiên trong thế giới ngày nay, đang trở thành một thách thức mới về trong sứ mệnh phúc âm hóa của Giáo Hội liên quan tới gia đình, và là viên đá tảng xây dựng nên xã hội và cộng đồng Giáo Hội. Trước đây, chưa bao giờ vì công bố Tin Mừng về gia đình trong bình an này đã khốn trở ngại và cần thiết hơn. Sự quan trọng của chủ đề này càng phần nào trong sứ mệnh của Thánh Cha đã quy tụ những

tri u t p m t Th ng H i ng Giám M c; Th ng H i ng này s là m t hành trình g m hai giai o n: u tiên, m t Phiên Khoáng i c Bi t trong n m 2014, nh m xác nh õstatus quaestionisö (tình hu ng c a v n) và thu l m kinh nghi m và ngh c a các giám m c trong vi c công b và s ng th c Tin M ng Gia ình m t cách kh t ín; th hai, m t Phiên Khoáng i Th ng L trong n m 2015 nh m a ra các ch d n có th áp d ng c trong lãnh v c ch m sóc m c v cho các con ng i và gia ình.

Các lo âu ch a t ng nghe th y cho t i nh ng n m g n ây nay ã xu t hi n do h u qu c a nhi u tình hu ng khác nhau, t t p t c s ng chung khá ph bi n mà không d n t i hôn nhân, ôi khi còn lo i b c ý ni m hôn nhân n a, cho t i các cu c k t h p ng tính gi a nh ng ng i th ng c phép nh n con nuôi. Các tình hu ng m i òi Giáo H i ph i chú tâm và ch m sóc m c v là nh ng tình hu ng này: các cu c hôn nhân h n h p và khác o; gia ình có cha ho c m n l ; a thê; hôn nhân v i v n h i môn sau ó, m t h i môn ôi khi b hi u nh giá mua ng i àn bà; h th ng ng c p (caste); v n hóa phi cam k t và gi thi t r ng dây hôn ph i ch có tính t m th i; các hình th c duy n ph n Giáo H i; di dân và vi c tái lên công th c i v i chính ý ni m gia ình; ch ngh a a nguyên duy t ng i trong quan ni m v hôn nhân; nh h ng truy n thông i v i n n v n hóa bình dân trong cái hi u v hôn nhân và i s ng gia ình; các khuynh h ng ti m n v t duy trong các xu t lu t pháp nh m h giá ý ni m v nh vi n và lòng trung thành c a giao c hôn nhân; gia t ng t p t c làm m m n (surrogate motherhood, cho thuê d con); và các gi i thích m i l v i u c coi là nhân quy n. Bên trong Giáo H i, có nhi u d u hi u cho th y c tin vào tính bí tích c a hôn nhân và s c m nh hàn g n c a Bí Tích Sám H i càng ngày càng y u i ho c hoàn toàn b lo i b .

Thành th , ta hi u c tính kh n tr ng c a vi c m i g i hàng giám m c th gi i h p õcum et sub Petroö (cùng v i

và d i quy n Phêrô) bàn th o các thách này. Thí d , ch c n ngh t i s ki n: do tình hu ng hi n nay, r t nhi u tr em và ng i tr s không bao gi c th y cha m chúng lãnh nh n các bí tích, là ta hi u các thách i v i vi c phúc âm hóa do tình hu ng hi n nay t o ra kh n tr ng nh th nào; ta có th nh n th y nh ng thách này h u h t m i n i trên th gi i. Song hành v i th c tr ng này, ta th y i a s hi n nay ch p nh n giáo hu n lòng th ng xót Chúa và s quan tâm i v i ng i au kh , ang ng b n l xã h i, c theo ngh a a d l n ngh a hi n sinh. Thành th , i a s ang mong ch các quy t nh m c v s c a ra liên quan t i gia ình. Ngoài tính c n thi t và kh n tr ng ra, s suy t v các v n này c a Th ng H i ng Giám M c còn c coi nh m t b n ph n c bác ái i v i nh ng ai c trao phó cho các giám m c coi sóc và i v i toàn th gia ình nhân lo i.

II. Giáo Hội và Tin Mừng Gia Đình

Tin vui tình th ng Thiên Chúa ph i c công b cho m i ng i ang ích thân s ng kinh nghi m nhân b n n t ng là l a ôi và hi p thông đ n t i h ng ân con cái, t c c ng ng gia ình. Các giáo hu n c tin v gia ình ph i c trình bày theo cách truy n thông và h u hi u, chúng t i c các tâm h n và bi n i chúng theo thánh ý Thiên Chúa, m t thánh ý v n c t l n i Chúa Giêsu Kitô.

V các ngu n Thánh Kinh liên quan t i hôn nhân và gia ình, tài li u này ch trích đ n các tham chi u ch y u. i u này c ng úng i v i vi c trích đ n Hu n Quy n: ch trích đ n các i u có tính ph quát, trong ó có thêm m t s b n v n c a H i ng Giáo Hoàng V Gia ình. Các giám m c tham đ Th ng H i ng c t do trích đ n các tài li u t các h i ng giám m c c a các ngài.

m i th i và trong nhi u n n v n hóa khác nhau, không thi u giáo hu n rõ ràng c a các m c t c ng nh các ch ng t c th c a tín h u nam n , nh ng ng i b t ch p các

hoàn c nh khác nhau v n luôn s ng Tin M ng Gia ình nh m t h ng phúc khôn sánh i v i i h và con cái h . Cam k t c a Th ng H i ng c Bi t s p t i c g i h ng và nâng b i ý mu n thông truy n s i p này m t cách m nh m h n, hy v ng r ng òkho tàng m c kh i, v n c y thác cho Giáo H i, m i ngày m i tràn ng p tâm h n t ng ng i h n ò (Dei Verbum, s 26).

Kế hoạch Thiên Chúa, Đấng Tạo Hóa và Đấng Cứu Chuộc

V p c a s i p Thánh Kinh v gia ình b t ngu n t vi c d ng nên ng i àn ông và ng i àn bà, c hai gi ng hình nh và h a nh Thiên Chúa (xem St 1,24-31; 2,4-25).

c liên k t v i nhau b ng s i dây bí tích b t kh tiêu, nh ng ng i k t hôn c m nghi m c cái p c a tình yêu, tình cha, tình m , và ph m giá t i cao c a vi c nh cách này, c tham d vào công trình sáng t o c a Thiên Chúa.

Trong h ng ân hoa trái phát sinh t cu c k t h p c a mình, h m nh n trách nhi m d ng nuôi và giáo d c nh ng con ng i khác cho t ng lai nhân lo i. Nh vi c sinh s n, ng i àn ông và ng i àn bà chu toàn trong c tin ng i tr thành ng i c ng tác c a Thiên Chúa trong vi c b o v công trình sáng t o và phát tri n gia ình nhân lo i.

Chân Phúc Giáo Hoàng Gioan Phaolô II nh n nh v khía c nh này trong *Familiaris consortio* nh sau: òThiên Chúa t o d ng con ng i gi ng hình nh và h a nh Ng i (xem St 1,26-27), khi m i g i h b c vào hi n h u qua ng yêu th ng, Ng i c ng ng th i kêu g i h h ng v yêu th ng. Thiên Chúa là yêu th ng (xem 1Ga 4,8) và chính n i Ng i, Ng i v n s ng m u nhi m hi p thông yêu th ng y tính b n v . Khi t o nên nhân lo i gi ng hình nh Ng i và liên t c duy trì h hi n h u, Thiên Chúa ã ghi kh c n i nhân tính ng i nam và ng i n ng i, và do ó c kh n ng và trách

nhiệm, yêu thương và hiệp thông (*Gaudium et spes*, s. 12). Do đó, yêu thương là nền tảng và bản sinh của mọi công việc (*Tông huấn Gia đình*, s. 11).

Kho học của Thiên Chúa Thể Hóa, một kho học bất biến nguyên tắc gây trở ngại (xem St 3,1-24), đã vén màn qua dòng lịch sử trong các biến cố của dân riêng cho tất cả nhân loại, lúc mà nhà Con Thiên Chúa nhập thế, không nhắm ý muốn cứu vớt của Thiên Chúa mà cứu chuộc mọi linh hồn thánh theo thánh ý của Chúa Cha.

Con Thiên Chúa, Ngôi Lời thành xác phàm (xem Ga 1,14) trong cung lòng Maria Trinh, đã sống và lớn lên trong gia đình Nadarét và tham dự tiệc cưới ở Cana, nơi Ngôi Lời làm chứng quan trọng của lịch sử ơn cứu độ đầu tiên (xem Ga 2,1-11). Trong hôn hoan, Ngôi Lời hoan nghênh việc cưới hỏi của Ngôi Lời trong gia đình môn đệ (xem Mc 1,29-31; 2,13-17) và an ủi gia đình bạn hữu của Ngôi Lời đang gặp tang chôn cất ở Bêtanìa (xem Mc 10,38-42; Ga 11,1-44). Chúa Giêsu Kitô phục sinh và sống lại, vì một lần nữa, Ngôi Lời xuất kho học của Thiên Chúa trở nên bất biến ngang với sự sống lòng của trái tim con người, ngay bên trong truyền thống dân Israel (xem Mt 5,31-32; 19,3-12; Mc 10,1-12; Lc 16,18). Trong việc thi hành thánh ý, Chúa Giêsu đã yêu thương và lòng trung thành của vợ chồng, bác bỏ tập quán ưu vị và nghi ngờ.

Chính qua việc phi thân của tình yêu nhân bản, vốn cao hơn âm sắc linh hồn trong Diễm Ca, và đây hôn phối do các tiên tri như Hôsê (xem Hs 1,2; 3,3) và Malaki (xem Ml 2,13-16) kêu gọi và báo v, Chúa Giêsu đã xác quyết phẩm giá nguyên thủy của tình yêu hôn nhân nơi người đàn ông và người đàn bà.

Giáo huấn của Giáo Hội về gia đình

Ngay trong c ơng ơng Kitô Giáo tiên kh i, gia ình ã xu t hi n nh m t ơ Giáo H i t i gia ơ r i (xem Sách Giáo Lý C a Giáo H i Công Giáo, s 1655): Trong các i u g i là ơ qui lu t v gia ình ơ (family canons) c a các th Tân c, gia ình trong th gi i c th i c nh n di n nh là n i di n ra s liên i sâu s c gi a ch ng và v , gi a cha m và con cái, và gi a ng i gi u và ng i nghèo (xem Ep 5,21-6:9; Cl 3,18-4,1; 1Tm 2,8-15; Tt 2,1-10; 1Pr 2,13-3,7; xem thêm Th Philêmôn). Cách riêng, th Êphêô nhìn nh n tình yêu phu thê gi a m t ng i nam và m t ng i n là ơ m t m u nhi m l n ơ, vì ã bi n tình yêu c a Chúa Kitô dành cho Giáo H i c a Ng i thành hi n th c (xem Ep 5,31-32).

Trong nhi u th k , nh t là t th i c n i cho t i nay, Giáo H i ã a ra m t giáo hu n liên t c và ti m ti n v gia ình và hôn nhân là nh ch v n làm n n cho nó. M t trong các phát bi u áng l u ý nh t ã c Công ơng Vatican II xu t trong Hi n Ch M c V *Gaudium et spes*; hi n ch này, khi bàn t i m t s v n kh n tr ng, ã dành tr n m t ch ng c v ph m giá hôn nhân và gia ình, nh c th y trong ơ n mô t các giá tr c a chúng i v i vi c t o l p xã h i: ơ gia ình, n i g p g c a nhi u th h giúp nhau t c s khôn ngoan sâu r ng h n và hoà h p c các quy n l i b n thân v i các òi h i khác c a i s ng xã h i, ã t o nên n n t ng cho xã h i ơ (GS, s 52).

i u c bi t áng l u ý là l i kê u g i c a nó i v i m t n n linh ơ l y Chúa Kitô làm trung tâm sinh ho t c tin c a v ch ng: ơ c d ng nên gi ng hình nh Thiên Chúa h ng s ng và th a h ng ph m giá nhân v chân chính, v ch ng hãy k t h p v i nhau trong cùng m t tình âu y m, trong cùng m t t duy và trong cùng m t s thánh thi n h t ng, ng ơ h u, theo g ng Chúa Kitô, ng v n là nguyên lý c a s s ng, v ch ng có th nh các hân hoan và hy sinh trong n g i c a mình, nh lòng trung tín trong tình yêu c a mình, mà

trên các chủ đề nhân bản mà yêu cầu mà Chúa
 đã đặt cho thế giới qua cái chết và sự sống lại của Ngài
 (GS, s. 52).

Sau Công đồng Vatican II, các vị thánh nhiêm Thánh Phêrô
 cũng đã dùng huấn dụ của các ngài mà phong phú hóa giáo
 huấn về hôn nhân và gia đình, nhất là của GH Phaolô VI với
 thông điệp *Humanae vitae*, là thông điệp đưa ra các giáo huấn
 chuyên biệt về nguyên tắc nhân đạo. Sau đó, trong
 Tông Huấn *Familiaris consortio*, của GH Gioan Phaolô II
 mở ra những mặt mới về việc xuất phát từ Thiên Chúa nhân
 nói tới các sự thật về tình yêu và tình yêu và tình
 gia đình: ở đây duy nhất làm cho việc tình yêu theo nghĩa
 thật sự trong này trở thành khả hữu chính là hôn nhân, tức
 giao cấu tình yêu hay sự liên lạc có ý thức và tự do qua đó,
 ngài đã nâng và ngài đã nâng bà con những người sống
 và tình yêu ý thức, và chính Thiên Chúa mong
 muốn (xem GS, s. 48), mà việc này chỉ bị hiểu lầm
 nghĩa chân thực của nó dưới ánh sáng này mà thôi. Những
 hôn nhân không phải là một can thiệp không nên có của xã hội
 hay của một thẩm quyền nào đó, cũng không phải là việc áp
 đặt một hình thức nào. Đúng hơn, nó là một đòi hỏi
 của giao cấu yêu cầu sự phù hợp, mà việc giao cấu của công
 khai xác nhận là duy nhất và chính, hai bên sống tuy
 nhưng trung thành với nhau theo kế hoạch của Thiên Chúa Hóa
 Công. Tuy nhiên, thay vì bằng lòng trung thành này gì hơn,
 thực ra đã có những hình thức duy nhất quan trọng
 duy nhất, trở thành ngài tham dự vào Sự Khôn Ngoan
 sáng suốt (*Tông huấn Gia đình 11*).

Sách Giáo Lý của Giáo Hội Công Giáo đã gồm lại một
 nội dung các khía cạnh nhân bản của giáo huấn này: ở đây
 hôn nhân, qua đó, mà việc ngài nâng và mà việc ngài nâng
 lên với nhau mà việc ngài nâng thân thể sống và yêu cầu
 nhau, đã được ngài Tội Hóa thì tập và ban cho những luật
 riêng biệt. Do chính bản chất của nó, giao cấu này chỉ có thể
 cho

thi n ích c a v ch ng, c ng nh vì c sinh s n và giáo d c con cái. Chúa Kitô ã nâng hôn nhân gi a nh ng ng i ã r a t i lên hàng m t bí tích [xem Công ng Vatican II, *Gaudium et spes*, s 48; *Bộ Giáo Luật*, s 1055,1] (Sách GLCGHCG, 1660).

H c thuy t trình bày trong Sách Giáo Lý này xem xét c các nguyên t c th n h c l n các tác phong luân lý, c khai tri n d i hai u riêng bi t: Bí Tích Hôn Nhân (các s 1601-1658) và i u R n Th Sáu (các s 2331-2391). c c n th n các ph n này c a Sách Giáo Lý, ta s có c m t cách hi u c p nh t v h c thuy t c a c tin, h tr hành ng c a Giáo H i tr c các thách hi n nay. Nguyên t c m c v c a Giáo H i c g i h ng t s th t v hôn nhân, m t s th t c xem xét d i ánh sáng k sách Thiên Chúa, ng ã t o nên ng i àn ông và ng i àn bà, và là ng, vào th i viên mãn, ã m c kh i n i Chúa Giêsu tính tròn y c a tình yêu v ch ng, lúc c nâng lên hàng bí tích. t c c trên s ng thu n, hôn nhân Kitô Giáo c ng c ban cho nhi u hi u qu nh thi n ích và b n ph n v ch ng. Nh ng, hôn nhân không c mi n nhi m kh i h u qu t i l i (Xem St 3,1-24), m t vi c có th gây ra nh ng v t th ng sâu xa, th m chí còn h th p c ph m giá c a bí tích n a.

Thông i p m i ây c a c Giáo Hoàng Phanxicô, t a là *Lumen Fidei* (ánh sáng c tin - LF) có c p t i gia ình trong b i c nh m t suy t v vì c c tin cho ta bi t ô các s i đây n i k t ng i ta l i v i nhau b n v ng ra sao khi Thiên Chúa hi n d i n gi a h ö (LF, s 50). ôKhung c nh u tiên trong ó c tin soi sáng cho kinh thành con ng i là gia ình. Tôi ngh tr c h t và u h t t i s k th p b n v ng gi a m t ng i àn ông và m t ng i àn bà trong hôn nhân. S k th p này phát sinh t tình yêu c a h , nh là d u ch và là s hi n d i n c a chính tình yêu Thiên Chúa, và phát sinh t vi c nhìn nh n và ch p nh n s t t lành c a d bi t hóa gi i tính, nh ó, các ng i ph i ng u có th tr nên m t thân xác (xem St 2,24),

và có khả năng sinh ra một sự sống mới, vì nó là điều nói lên sự
 tốt lành, khôn ngoan và kế hoạch yêu thương của ông Hóa
 Công. Tất cả sự trên tình yêu này, ngài Giê-rô-ni-mô và ngài Giê-rô-ni-mô
 bà có thể thấy họ yêu thương nhau trong một cách vắn tắt
 của trình bày và phần nhậm của niềm tin. Thấy họ yêu thương nhau mãi mãi chỉ có thể có khi ta nhận
 thấy một kế hoạch lớn hơn chính các đấng của ta, một kế
 hoạch nâng đỡ ta và giúp ta khả năng trao phó trọn vẹn lại ta
 cho ngài Giê-rô-ni-mô (LF, s. 52). Ông tin không phải là niềm tin
 của anh em ngài nhất gan, nhưng là một niềm tin của
 ta. Nó làm ta ý thức về tình yêu, về tình yêu, về tình yêu của
 tình yêu. Nó đem lại sự tin tưởng tình yêu này đáng tin tưởng
 và đáng ôm lấy, vì nó tồn tại trên lòng trung thành của
 Thiên Chúa, một lòng trung thành mà không hề suy sụp của
 ta (LF, s. 53).

PHẦN II
MỘT SỐ CHỈ DẪN THỰC HÀNH

I. GIA ĐÌNH GIÁO DỤC

.01

GIÁO DỤC TỪ TRONG BÀO THAI

Theo ý nghĩa của Thiên Chúa, hôn nhân là nền tảng cho một cộng đồng rường cột, tức là gia đình, vì chính nhờ hôn nhân và tình yêu vững chắc quy tụ mọi thành viên cùng sinh và giáo dục con cái, làm nên tri ân thiên cho nhân loại và tình yêu.

Trong thực tế sâu xa nhất của nó, tình yêu vững chắc này là nền tảng. Và tình yêu vững chắc, khi dựa trên nền tảng bền vững lẫn nhau làm cho họ trở thành một thể thống nhất, nó không chỉ mang đến lợi ích cho hai người mà còn mang lại lợi ích cho thế giới. Vì vậy, việc trao hi vọng cho nhau không chỉ là một hành động đơn thuần mà còn là một hành động mang tính xây dựng. Đó là lý do tại sao Thiên Chúa đã thông ban sự sống cho một nhân loại khác. Vì thế, khi hai người trao hi vọng cho nhau thì cũng trao ban một tương lai tốt đẹp cho họ, tức là con. Nó là một sự sống được truyền thụ và là một sự sống và là một sự sống phân chia cách làm cha làm mẹ của họ. (Tông Huấn Gia đình, s. 14)

Ngay khi nói: "Ước gì con còn non, để con còn trong nôi." Ngày nay người ta còn nhận thấy: "Đừng để con còn trong thai." Sự giáo dục này cũng là thai giáo.

Ngay khi còn trong bào thai, em bé đã có thể tiếp nhận sự giáo dục của cha mẹ. Các tác động gia đình, sức khỏe và tâm trạng người mẹ lúc này có ảnh hưởng rất lớn trên em bé, các yếu tố phát triển thể chất và tâm thần sẽ hình thành.

Các tâm tình và thái độ của cha mẹ sẽ ghi dấu sâu

m trên tâm tính của con sắp chào đời. Do đó những bậc cha mẹ thông con sẽ hết sức lưu ý sự ngoan ngoãn lành mạnh về luân lý và tâm linh. Trong thời gian cưu mang, người mẹ cần tận hưởng, suy nghĩ và nghỉ ngơi; cần có thái độ bình tĩnh, vui thích và yên tâm. Nên chiêm ngắm những hình ảnh đẹp đẽ của thánh thiện, cần nghe nhạc êm dịu trong sáng, nghe và hát thánh ca, cưu mang trong tâm tình tin cậy phó thác. Dù con còn trong bụng, người mẹ cũng có thể vuốt ve và nói với con như người mẹ âu yếm đứa con đang nằm. Người cha cần biết tạo điều kiện bên ngoài cho mẹ và người mẹ luôn cảm thấy an vui hạnh phúc.

Người mẹ cần đặt tên cho con cái cách tử tế. Hãy làm tử tế chín ngày kính Đức Chúa Thánh Thần biết Thiên Chúa muốn gì trên cháu bé và xin Ngài soi sáng để chọn cho cháu một tên gọi tốt đẹp và ý nghĩa. Cần cầu nguyện và cầu xin Thiên Chúa trên cuộc đời cháu. Hãy suy nghĩ về sự sống của người mẹ và của người cha để đặt tên cho cháu. Tên của con là con trong vòng thân họ nhà người gia đình cùng một chí hướng giáo dục.

Thời gian mang thai là thời gian kỳ diệu nhất trong đời sống của con người. Vì anh chị em là những Kitô hữu, đó phải là những người con của Đức Chúa. Chính Đức Chúa Thánh Thần khi tạo dựng nên chúng ta chính là chúng ta. Chính Đức Chúa Thánh Thần là Đấng ban cho chúng ta sự sống. Chính Đức Chúa Thánh Thần là Đấng giúp ta vượt qua mọi thử thách. Do đó, trong mọi sự, ta luôn dành ưu tiên cho Thiên Chúa và cho sự sống của người mẹ và người cha. Nếu người mẹ còn giúp ta sống gần Đức Chúa thì ta sẽ sống hạnh phúc, mọi khi nó bắt đầu sống trong ta gần Đức Chúa, ta sẽ sống yên tâm.

Cha mẹ nào, con cái thế nào. Anh chị em muốn tạo ra con cái mình nên người thế nào, thì cần cố gắng sống như thế nào. Cố gắng sống của anh chị em sẽ luôn luôn thúc đẩy con cái của anh chị em.

Sau cùng, hãy nhớ đến Đức Mẹ. Khi bà Êlizabét mang

mang thai thì Mẹ Maria nhận thắm. Bà bé trong lòng bà đã nhẩy mừng. Khi nó sinh ra, láng giềng kính mừng cả bố lẫn mẹ: "Con trai này rồi sẽ ra thế nào, vì có tay Chúa ở với nó" (Lc 1,66). Thánh Gioan Bosco nói: "Mừng cho trẻ nên người, hãy mừng vì con cái nên người Mẹ Maria ngay khi chúng còn là bào thai trong lòng mẹ".

.02 GIÁO DỤC TRẺ SƠ SINH⁸

Đôi khi trẻ nên cha mẹ, đôi bên cùng lãnh nhận nhiệm vụ Thiên Chúa muốn trao tặng, đó là một trách nhiệm lớn. Cha mẹ cùng mẹ già bị tình trạng con cái thành đứ đừ hình cho chúng nhận ra các chính tình yêu của Thiên Chúa, đó là nguồn gốc mọi tình phẩm trên trái đất (Ep 3,15) (Tông Huấn Gia đình, s 14).

Vì việc giáo dục các cháu trẻ sơ sinh 3 tuổi, tác nhân chủ yếu như sau đây:

1. Việc giáo dục của giai đoạn này tập trung vào những điểm: Bà bé chia phần biết nó và nó biết cha mẹ, chia phần biết nó và mẹ. Mẹ và nó là một thể. Mẹ là sự an toàn, là sự đỡ đỡ cho nó. Thái độ tôn giáo của người mẹ trong giai đoạn này như những rễ cây sâu bám trên các tín sau này của bà bé, chuẩn bị họ các niềm tin của nó khi lớn. Vai trò của người cha lúc này là tạo sự thoải mái yên tâm cho người mẹ. Phải khi bà bé các hai tuổi, người cha mẹ có thể như những người trợ giúp.

2. Vui mừng lòng tin cậy ưu tiên: Người mẹ cần chăm sóc con và niềm vui và tình trạng không như một thể bị phân phối làm. Cần tránh ra đi dằng dặc âu yếm, tránh nóng nảy, lạnh lùng. Lúc cho ăn, cần giúp cho cháu bé thoải mái, thích thú, không cần gì thêm, sẵn.

---

⁸ Theo tài liệu của cha Joseph Colomb trong "Le service de l'Évangile"

3. Khuôn mẫu ưu tiên của em bé là giọng: Em bé bắt chước mẹ. Nhưng giọng vui vẻ hài hoà với môi trường và các biến chuyển của tiếng, sự tỏ cho em bé một dự đoán tin cậy, lời quan, bác ái, và sau em sẽ có giọng; còn giọng nói, em sẽ bị quan, khép kín.

4. Nhận biết tình huống có uy quyền: Tròn mặt cười, em bé khám phá ra rằng nó có thể làm hài lòng hay làm mất lòng mẹ; nó phải hoà hợp với môi trường, nhất là với mẹ. Nó tìm cách giảm thiểu tình yêu thương của mẹ, vì đó là tất cả sự yên nguy của nó. Tình yêu thương trong uy quyền làm cho em bé lớn lên trong lòng trông cậy.

5. Kết luận ưu tiên: Tình huống của giọng phải bao gồm một kết luận cho sự giáo dục. Cần có gì gì đó và điều gì trong vị trí, ngữ cảnh, và sự sinh. Không nên tho mãn hết mọi ao ước của bé. Thiểu số thích hợp như giọng nói của mẹ, ta sẽ làm cho cháu trở thành kẻ sợ hãi hay òi hỏi, ghen, không biết thích, không biết ý tưởng khác. Nhưng cần thông minh và nghĩ để phát hiện những òi hỏi không chính xác và không chỉ dựa theo những òi hỏi. Tuy nhiên, kết luận này không đúng nếu mẹ của bé bày tỏ những cảm giác chính xác, khi đó nó cảm thấy sự yên tâm, không có cảm giác thành công. Những giọng nói quá hấp dẫn khi mẹ của bé vắng sau trở thành nỗi lo lắng lớn đối với mẹ hoặc nói đi. Có thể phát triển điều hoà, mẹ của bé cần thấy được tình yêu giọng nói như nét của tình yêu Thiên Chúa.

6. Tiếp xúc: Mẹ của bé cần biết cách mà nó biết tiếp xúc, quan tâm với giọng khác, nhất là trong cách mà nó cần sự yên tâm và sự yên tâm khác trong gia đình.

7. Thảo luận lý: Những giọng nói trên tất cả sự cho mẹ một lòng tâm ngay thẳng. Mẹ của bé sẽ luận lý bằng cách đáp ứng vào ý thức luân lý (lòng tâm) của mẹ. Nó thoải mái khi mẹ

vui, nó ân hận khi m bu n. Nét m t ng i m có m t ý ngh a i v i a bé. C tính khí và nh ng tỉ ng dùng c a ng i m c ng v y. Vi c s a ph t c bi u l qua thân xác và tâm h n b ng cái nhìn. Cái nhìn c a ng i m c bi t có s c a d n a bé vào tr t t luân lý. Khi nó có l i, ng i m c n nhìn cách nào cái nhìn y không ph i là m t s t ch i yêu th ng nh ng úng h n là m t s au kh , bu n phi n, trách móc và m i g i. Cái nhìn y s giúp a bé nh n ra s trách móc c a Thiên Chúa, khi ph i xa ãn c iö c a Ngài.

8. i s ng tôn giáo và giáo lý: Trên ây ã là m t s ào t o tôn giáo, nh ng v n còn m c c a giáo d c nhân b n. Ta còn c n c p rõ h n: Tr c h t, quan tr ng nh t là g ng sáng: Cách s ng c a ng i l n, cách x p t m i s trong nhà, thái c a cha m khi c u nguy n, khi ph n ng tr c nh ng chuy n th ng ngày. Ti p n là m t s khai tâm g i là ã c tinö: Gi i thi u cho các cháu bi t Thiên Chúa ngay t khi t p nói, và t p cho các cháu h ng v Thiên Chúa qua nh ng c ch n gi n nh t (vòng tay, cúi u) và nh ng l i nguy n b p b : Con Chúa, cám n Chúa cho con n c m, cám n Chúa cho con i ng , con cám n Chúa con s ngoan h n...

.03

GIÁO DỤC TUỔI VÀO ĐỜI

õTr c h t các ôi b n Kitô h u làm vi c tông trong chính gia ình mình, b ng m t i s ng úng theo lu t Chúa d i m i khía c nh, b ng vi c ào t o v m t giáo lý Kitô giáo cho con cái, giúp chúng tr ng thành trong c tin, giáo d c c khi t t nh, chu n b cho chúng vào i, s n sóc chúng tránh nh ng nguy hi m v ý th c h và luân lý mà chúng ang b e d a. Bên c nh, giúp chúng h i nh p vào c ng ng Giáo

H i và c ng ng dân s cách ti m ti n và có tinh th n trách nhi m; giúp và góp ý cho chúng trong khi ch n l a ng i.ö (Tông Hu n Gia ình, s 71)

Vì c giáo d c các cháu 13, 14 tu i tr lên th t khó. Khi con cái còn bé tí xiú, chúng c n cha m b o tr và âu y m. Nh ng s t i m t th i gian s m h n ta t ng chúng i tìm con ng i riêng trong cách x s và c trong v n o giáo n a. Th i k y s làm cho c cha m l n con cái ph i kh tâm. B c cha m s bi t xóa mình i tr c nhân cách c a a con ang l n lên, và tìm cách giúp con cái áp l i ti ng g i c a Chúa theo cách c a nó, ch không r p theo cách c a cha m . B c cha m nh r ng, dù không nói ra, a con s r t khâm ph c cha m , n u h s ng c tin v i lòng xác tín, mà không c ng ép chúng làm nh ng vi c o c nh h . c gì các gia ình Kitô giáo có c m t b u khí v a che ch v a c i m , trong ó, con cái c m th y c tôn tr ng và nhìn th y n i cha m nh ng t m g ng sáng v lòng t t, lòng chung th y, tình thân m t, lòng bi t n, tinh th n trách nhi m và c n cù làm vi c, t t c ph n ánh m t c tin sâu xa. Vì c giáo d c tu i này s khó kh n h n n u ta ã giúp cho các cháu bi t c i m , tin c y ph huynh. C n nh n n i, dành th i gi cho các cháu, tr thành ng i b n c a con mình.

C n ý xem con cái làm b n v i nh ng ai. C n ng n c n các cháu ch i v i b n x u. Ng c l i, khuy n khích và t o i u ki n cho chúng ch i v i b n t t. Thánh n Têrêxa Avila khi k l i th i choai choai c a mình, ã vi t: ÕN u tôi ph i khuyên các b c làm cha m , tôi s nài xin h h t s c l u ý t i b n bè c a con cái trong l a tu i này. i l i v i nh ng b n bè x u có th em l i nh ng h u qu th t áng t i c, vì t b n ch t, chúng ta đ b t ch c i u x u h n là i u t t. Tr ng h p tôi c ng th . Tôi có ng i ch l n tu i h n nhi u, d u ch r t oan trang và nhân c, tôi ã ch ng h c òi ch c i u gì. Trái l i, tôi b t ch c h t m i cái x u n i m t ng i ch h th ng lui t i nhà tôi. L i chuy n vãn c a ch r t l ng l n n i m

tôi, vì th y ch có th gây h i cho tôi, ã c g ng h t s c ng n ch kh i n nhà tôi, nh ng m tôi ành b t l c, vì ch có r t nhi u lý do t i.ö

Kinh nghi m c a Thánh Gioan Boscô là ng la m ng tr c ám ông nh ng nói riêng th t nh nh . Ngài c ng còn d y: ðYêu th ng b n tr thôi ch a , còn ph i làm sao b n tr c m nh n c r ng chúng ta yêu th ng h .ö

C n giúp các cháu bi t phát huy tinh th n trách nhi m, bi t t lo t ch c cu c s ng, bi t t s p x p các công vi c c a mình và t nguy n làm, không i nh c b o. Nh c các cháu bi t xin n Chúa Thánh Th n soi sáng khi b t u m i ngày c ng nh tr c m i vi c làm và l i nói, bi t g n bó yêu m n Chúa Giêsu và quy t b c theo con ng Ngài, bi t dành u tiên cho vi c b n ph n, bi t làm vi c theo th i khoá bi u và i u hoà các b n ph n khác nhau theo th t u tiên. Nói chung, n u các cháu bi t ch m lo b n ph n thì s tránh c nhi u c m b y i và có th s m tr ng thành.

.04

GIÁO DỤC BẰNG GƯƠNG SÁNG

öVì là ng i truy n s s ng cho con cái, cha m có b n ph n h t s c quan tr ng ph i giáo d c chúng, và vì th , h ph i c coi là nh ng nhà giáo d c u tiên và chính y u c a chúng. Vai trò giáo d c này quan tr ng n n i n u thi u sót s khó lòng b khuy t c. Th t v y, chính cha m có nhi m v t o cho gia ình m t b u khí th m nhu n tình yêu c ng nh lòng thành kính i v i Thiên Chúa và tha nhân, giúp cho vi c giáo d c toàn di n c a con cái h trong i s ng cá nhân và xã h i c d dàng. Do ó, gia ình là tr ng h c u tiên d y các c tính xã h i mà không m t toàn th nào khác có th v t qua cö. (Tuyên ngôn v vi c Giáo d c Kitô giáo, s 3)

Không gì gây tác d ng giáo d c ho c ph n giáo d c sâu

m cho b ng nh ng m u g ng, g ng t t ho c g ng x u, mà tr c h t và quan tr ng nh t chính là m u g ng c a cha m .

Anh ch em mu n con mình s ra sao thì ngay t hôm nay anh ch em hãy s ng nh th i. Nh ng l i khuyên r n và d a n t s ch ng ích gì n u các cháu th y nhà giáo d c không s ng nh ng i u h d y. Nhi u l m c ng ch s c ng n c n chúng làm nh ng i u y khi có m t cha m mà thôi.

N u anh ch em mu n con mình s có tinh th n trách nhi m, ngay t hôm nay anh ch em hãy làm vi c siêng n ng ch m ch . Mu n cho con luôn thành th t, anh ch em ng bao gi nói d i, dù ch là d i ùa. Mu n con mình bi t c x t nh , ngay hôm nay anh ch em hãy bi t t ra kính tr ng m i ng i, kính tr ng nhau và kính tr ng chính mình.

T th ng mình, ch nh n l i con ng i c a mình, th t là khó. ôi khi ta d có cảm d ngh r ng mình ã l n r i, mu n r i, làm sao s a i c n a! Không âu, v n còn k p n u ta b t u t hôm nay, ngay t lúc này. Vì yêu m n nh ng a con s sinh ra, vì yêu m n b n mình, vì yêu m n chính mình và vì yêu m n Thiên Chúa, anh ch em hãy b t u th c hi n cho con cái m t cái m u chúng b t ch c.

Anh ch em c ng ng quên ch n cho con cháu nh ng ng i b n t t. Hãy k cho các cháu nghe, hãy giúp các cháu thán ph c nh ng t m g ng t t, n u có d p, hãy cho các cháu c ti p xúc v i nh ng con ng i y. R t nhi u danh nhân trong sách v c ng là nh ng ng i b n và g ng m u, nh t là nh ng v thánh. Nhi u ng i hình nh s r ng n u con mình nên thánh thì s b m t nói Nhi u ng i có cái suy ngh sai l m r ng: các thánh là nh ng v xa v i, con mình là gì mà dám v n t i. Không âu, m i Kitô h u u c m i g i nên thánh và u c Chúa ban y n nên thánh.

Có nh ng v thánh mà gia ình anh ch em không th

không biết, như các vị báp-têm ng, thánh n Têrêxa Hài ng Giêsu, thánh Giuse, c M Maria. Và nh t là ng Thánh, c Giêsu, Con Thiên Chúa làm ng i. Chính Ngài m i g i chúng ta b t ch c Ngài: ðHãy h c v i Taõ (Mt 11,29); ðNh Ta ã yêu th ng các con, các con c ng hãy yêu th ng nhau (Ga 13,34); ðTa ã nêu g ng cho các con, ngõ h u nh Ta ã làm cho các con th nào, các con c ng làm nh v yõ (Ga 13,15).

Sau cùng, xin m i anh ch em l ng nghe l i nh n nh c a c giáo hoàng Gioan Phaolô II: ðVì cha m ã sinh ra con cái nên quy n và b n ph n giáo d c là m t i u n m trong y u tính c a h ; vì t ng quan gi a h v i con cái là m t tình yêu th ng không th thay th c, nên quy n và b n ph n giáo d c c a h có tính cách c áo và c b n so v i b n ph n giáo d c c a nh ng ng i khác, ó c ng là m t cái gì không th thay th và không th chuy n nh ng c, cho nên c ng không th khoán tr ng cho ng i khác hay b ng i khác c ng o tồ (Tông hu n Gia ình 36).

.05

GIÁO DỤC THEO CÁC GIÁ TRỊ CHÍNH YẾU CỦA ĐỜI NGƯỜI

“Dù ph i ng u v i nh ng khó kh n, mà ngày nay l i th ng là nh ng khó kh n to l n trong trách nhi m giáo d c con cái, b c cha m c n ph i tin t ng và can m giáo d c con cái h theo nh ng giá tr chính y u c a i ng i. Tr em ph i l n lên trong m t s t do chân chính tr c các c a c i v t ch t, bi t ch n m t n p s ng gi n d và kh c kh , vì xác tín m nh m r ng: ðgiá tr c a con ng i là do cái mình là, h n là do cái

mình cöö (Tông Hu n Gia ình, s 37)

Lần sóng v n minh tiêu th tràn vào Vi t Nam ngày càng nhanh. i u áng s cho c ng oàn Dân Chúa lúc này không ph i là s c m cách b t b nh ng chính là s c hút c a xã h i t c hoá. s ng theo Tin M ng, ng i tín h u ph i l i ng c dòng i. Ngay c i v i nh ng tín h u tr ng thành, t nh táo sáng su t nh n rõ và can m th c hi n úng ý Chúa ã là chuy n r t khó, hu ng n a là b n tr !

V n minh tiêu th không ch nh h ng trên con em chúng ta mà ngay c trên chính b n thân m i ng i chúng ta, khi n tinh th n Tin M ng n i chúng ta có th phai nh t lúc nào không hay. C n có tinh th n c tin sâu xa, ta m i có th xác tín chỉ u sâu c a 8 m i phúc th t.

Nh ng i u chân phúc trong Tin m ng s d là h nh phúc chính là vì nó t o i u ki n cho con ng i ón nh n Thiên Chúa. S ng các m i phúc chính là t mình vào tình tr ng có th c m nh n c s hi n dĩ n c a Thiên Chúa, hay úng h n, có th k t h p v i Thiên Chúa.

Không ph i ch trong nhà th , nh ng ngay trong gia ình, Thiên Chúa làm ng i ang v i chúng ta. N c Tr i ang gi a chúng ta, ch c n chúng ta bi t m r ng vòng tay ón nh n. Nghèo khó, phi n s u, ói khát s công chính, gi lòng trong s chí chính là s n lòng buông b t t c c có c Chúa làm gia nghi p. i u quan tr ng là s s n lòng. Cái chúng ta tìm ki m không ph i là cái nghèo nh ng là s t do c a m t t m lòng không ham mê c a c i. N u s ng trong c nh nghèo xác x mà lòng n ng tr u s ham mê c a c i thì v n ch a s n sàng ón nh n N c Thiên Chúa. Chính vì th mà thánh Máttêu ã nh n m nh t i s s n sàng: òPhúc thay ai có tâm h n nghèo khó!ò

H nh phúc N c Tr i là ch chúng ta c thu c v Thiên Chúa. i u làm cho ng i Kitô h u khác v i nh ng

ng ị khác là, ngay trong nh ng hoàn c nh ện t i nh t, h v n c trần ng p h nh phúc. ó là i u v n ang x y ra hôm nay trong cu c s ng h ng ngày. Bi t bao gia ình Kitô h u hôm nay ang s ng tám m i phúc th t nh th í Tr c m t th gian, ch n b c theo Chúa Giêsu trên con ng Ngài qu là iên r , ngu xu n, nh ng i v i nh ng ng i c c u chu c thì ó l i là s khôn ngoan và quy n n ng c a Thiên Chúa (1Cr 1,18-25).

Chúng ta c n giúp các em xác tín mình c g i s ng v i Thiên Chúa, giúp các em khao khát tr nên ng ị con t do, bi t làm ch b n thân và bi t dùng m i s theo ý Cha trên tr i. Mu n v y, ng s gieo cho các em ý t ng nên thánh và nên thánh l n ngay gi a i th ng. Quý ph huynh c ng ng s m t cách sai l m r ng n u các em theo ng tâm linh là mình m t con! Thành qu l n nh t c a giáo d c là ào t o c con cái thành nh ng v thánh.

.06

DẠY CON CÁI BIẾT CẦU NGUYỆN

“Trên c n b n ph m giá và s m ng c a h , các cha m Kitô h u có b n ph n c bi t ph i giáo d c cho con cái h bi t c u nguy n, ph i a chúng t i ch d n d n khám phá ra m u nhi m Thiên Chúa và i tho i riêng v i Ngài: òNh t là gia ình Kitô h u ã nh n c nh ng ân s ng, và òi h i phong phú c a bí tích Hôn Ph i, nên ó ngay t nh , tr em ph i c d y d nh n bi t và th kính Thiên Chúa cùng yêu m n tha nhân, theo nh c tin chúng ã lãnh nh n khi ch u phép R a T iö (Tông Hu n Gia ình, s 60).

G ng s ng c th , ch ng tá s ng ng c a cha m , là y u t c n b n và không th thay th c trong v i c giáo d c

c u nguy n: ch khi nào cha m cùng c u nguy n v i con cái, chu toàn ch c v t t v ng gi c a h , h m i vào sâu c trong lòng con cái và l i ó nh ng d u v t mà các bi n c cu c s ng v sau s không th xóa nhòa c. Chúng ta hãy nghe l i l i kêu g i mà c Phao-lô VI ã ng l i v i cha m : ãH i các bà m , ch em có d y cho các con nh c a mình nh ng l i kinh c a ng i Kitô h u không? Ch em có c ng tác v i các linh m c chu n b cho chúng lãnh nh n các bí tích c a th i niên thi u: x ng t i, r c l , thêm s c không? N u chúng au m, ch em có t p cho chúng quen ngh t i nh ng s au kh c a c Kitô, quen kêu c u s giúp c a c M ng Trinh và các thánh không? Ch em có l n h t chung v i chúng gia ình không? Còn anh em h i nh ng ng i cha, anh em có bi t c u nguy n chung v i con cái, v i c ng ng gia ình, ít là th nh tho ng không? G ng s ng c a anh em qua s ngay th ng trong t t ng và hành ng, c h tr b ng ít nhi u kinh nguy n chung, qu là m t bài h c s ng, m t hành vi th ph ng áng tuyên đ ng. Nh th anh em ang em bình an vào trong t m gia ình anh em: ãBình an cho nhà này. ã ng quên r ng làm nh th là anh em ang xây đ ng Giáo H i!.

ào t o tâm tình c u nguy n, giúp các cháu nh có Thiên Chúa hi n di n trong gia ình, m i nhà u nên có m t bàn th sáng s a, trình bày n gi n di n t c tin th t chính xác. Bàn th t tiên có th t ngay đ i bàn th Chúa, nh ng c n có s phân bi t rõ ràng, ho c có th gian khác, nên trình bày n gi n, sáng s a.

Bàn th c n gi s ch s , tuy t i không nh ng v t đ ng l t v t. Nên lau bàn th m i chi u th b y ho c sáng Chúa nh t.

i u c n thi t khi c u nguy n là nh r ng Thiên Chúa ang hi n di n. Ta ó nghe Chúa nói và nói v i Chúa. Mu n đ nh s hi n di n c a Thiên Chúa, khi c u nguy n nên

nhằm nghiên cứu, thu thập các trong phòng và trên bàn cho người tiếp.

khởi rì vào thói quen các kinh máy móc, cần tránh khi sử dụng. Nên chăm, ngắt câu rành r , ngh lâu hơn. Nếu cần, nên dùng cung nói thay vì cung c.

Buổi tối, cần thu xếp cụ nguyên th t s m tiến cho mình, nhất là trẻ em có thể nháo. Tình hình là d m phút sau khi n t i xong. Sáng cần nh t i, giờ cụ nguyên cần c t lên hàng u, trẻ em khi làm m i v i c khác, cần c n xen b t vài v i c thì s h y sinh nh ng v i c khác ch không b m t gi kinh.

.07

ĐẠY CON CÁI HƯỚNG TỚI NHÂN ĐỨC

Tôi xin nói với anh em là hãy sống theo Thiên Khí, và nh v y, anh em sẽ không còn tho mãn am mê c a tính xác th t n a. Vì tính xác th t thì c mu n nh ng i u trái ng c v i Thiên Khí, còn Thiên Khí l i c mu n nh ng i u trái ng c v i tính xác th t, ôi bên kinh ch nhau, khi n anh em không làm c i u anh em mu n. Còn hoa qu c a Thiên Khí là: bác ái, hoan l c, bình an, nh n nh c, nhân h u, t tâm, trung tín, hi n hoà, t i t . Không có lu t nào ch ng l i nh ng i u nh th . Nếu chúng ta sống nh Thiên Khí, thì c ng hãy nh Thiên Khí mà t i n b c.ö (Gl 5,16t.22t.25)

Trong ngôn ngữ c a con cái Chúa và trong n Chúa, ta g i là các nhân c. Theo ngôn ngữ i, ta có thể nói hôm na là nh ng thói quen t t;

Kính nghĩ m cho ta th y v i c giáo d c c t ch giúp con em có c nh ng thói quen t t lành, v nhân b n c ng nh v tâm linh. Thói quen ng s m d y s m, thói quen dâng ngày

ban sáng, dâng mình ban t i, t n tr c và sau b a n; thói quen làm tròn b n ph n; thói quen xin phép cha m , c i m bày t v i cha m , mau m n vâng l i, t lòng bi t n, nh n l i và xin l i; thói quen ng n n p th t í Nhìn vào các gia ình h hàng và b n h u c ng nh chính gia ình mình, ta s th y ngay vi c giáo d c c a m i gia ình thành công nhi u hay ít là tu ch t p c cho con em nhi u hay ít thói quen t t. D nhiên, cha m không th d y cho con cái nh ng thói quen mà chính mình không có Do ó, mu n b o m k t qu giáo d c cho con em, chính ph huynh ph i ki m i m l i nh ng thói quen h ng ngày c a mình, nh ng thói quen nho nh , t bên ngoài, n i l i nói và c ch í nh ng thói quen y t t hay x u?

Anh ch em ã quá rõ v t m quan tr ng c a nh ng thói quen t t trong vi c giáo d c thi u niên nhi ng. ây chính là ch mà cha ông ta nói: U n cây t thu còn non, d y con t thu con còn trong nôi.

C n theo dõi v chép bài c a các cháu giúp các cháu bi t trình bày sáng s a, rõ ràng, s ch p. Giúp các cháu t p vi t nét, li n nét, thu n nét, u nét và tr n nét; bi t vi t các d u gi ng rõ ràng và úng quy cách. ây là nh ng chi ti t h t s c nh nh ng có tác đ ng r t l n trong vi c hình thành nhân cách và cách ng x c a các cháu.

ang khi h c cách chu toàn b n ph n, các em s g t hái nhi u thói quen t t. Các nhà giáo d c v n nói: ãB n càng t p c nhi u thói quen t t càng hay, n u không, nh ng thói quen x u s làm h ng i b nõ.

.08

ĐÀO TẠO CÁC NHÂN ĐỨC CĂN BẢN

• Vì là người truy n s s ng cho con cái, nên cha mẹ có b n ph n h t s c quan tr ng ph i giáo d c chúng, và vì thế, h ph i c coi là nh ng nhà giáo d c ưu tiên và chính y u c a chúng. Vai trò giáo d c này quan tr ng n n i n u thi u sót s khó lòng b khuy t c. Th t v y, chính cha mẹ có nhi m v t o cho gia ình m t b u khí th m nhu n tình yêu c ng nh lòng thành kính i v i Thiên Chúa và tha nhân, giúp cho vi c giáo d c toàn di n c a con cái h trong i s ng cá nhân và xã h i c d dàng. Do ó gia ình là tr ng h c ưu tiên d y các c tính xã h i mà không m t oàn th nào khác có th v t qua cõ (Tuyên ngôn v giáo d c Ki-tô giáo, s 3)

• **o lý Á òng nh n m nh n m nhân c c n b n là:** Nhân, ngh a, l , trí, tín. Nhân là lòng yêu ng i, ngh a là lòng bi t n, l là bi t kính tr ng ng i khác, trí là bi t sáng su t cân nh c, tín là bi t gi l i h a.

• **o lý ph ng Tây nh n m nh b n nhân c c n b n là:** Khôn ngoan, d ng c m, công bình và ti t . Khôn ngoan là bi t sáng su t cân nh c, d ng c m là bi t c ng quy t b c trên ng lành, công bình là bi t tôn tr ng c a c i và quy n l i c a ng i khác, ti t là bi t gi úng ch ng m c.

Hai c m nhân c c n b n theo ph ng òng và ph ng Tây u r t u vi t nh ng thi u chi u sâu Kitô giáo vì không t o c s liên t c gi a t nhiên và siêu nhiên. Chìa khoá m c s hài hoà gi a luân lý t nhiên và s thánh thi n Kitô giáo là ba nhân c c n b n rút t bài gi ng trên núi, c n thánh Ti n S Têrêxa Avila trình bày trong quy n ng Hoàn Thi n: Khiêm nh ng, t b và yêu th ng, v a t ng ng v i ba nhân c h ng th n (Tin, C y, M n), v a t ng ng v i ba l i khuyên Tin M ng (Vâng ph c, Nghèo khó, Khi t t nh).

Các nhân c c n b n r t quan tr ng, vì chúng gói ghém các nhân c t nhiên khác và giúp v n t i ba nhân c

hàng thì tin, cậy và kính mến.

Khiêm nhường là bí quyết sống nên sống bé nhỏ. Nhân đức này giúp ta nín thở cho lòng yêu mến và giúp nhân biết Thiên Chúa thật kính mến yêu.

Tb là bí quyết thoát khỏi các thói xấu hàng ngày Thiên Chúa. Nhân đức này giúp ta dần thoát khỏi những ràng buộc của thói xấu sống với Thiên Chúa và trông cậy nơi Ngài.

Yêu thương là bí quyết đem lại niềm vui. Nhân đức này giúp ta đem lại hạnh phúc cho nhau và mở rộng lòng ta kính mến Thiên Chúa.

Muốn hàng ngày hoàn thiện, ta cần sống các nhân đức cần bám theo Tin Mừng cho đến cùng, tức là theo đuổi tinh thần vâng phục, nghèo khó và khiết tịnh.

.09

ĐÀO TẠO TRÍ PHÁN ĐOÁN

Bởi thế, từ ngày chúng tôi nghe bí quyết này, chúng tôi cố gắng không ngừng cầu nguyện và kêu xin Thiên Chúa cho anh em chúng ta đạt được thánh ý Ngài, vượt tất cả khôn ngoan và hiểu biết mà Thiên Khí ban cho. Như vậy, anh em sẽ sống như Chúa đòi hỏi, và làm đẹp lòng Ngài vì mọi phẩm giá, sự sinh hoa trái là mọi thói xấu lành, và mọi ngày mà hiểu biết Thiên Chúa hơn. Nhờ sự cảm nhận nên ngài của Thiên Chúa vinh quang, anh em sẽ nên mạnh mẽ kiên trì chịu đựng tất cả (Cl 1,9-11).

Trong giáo dục, ta cần giúp các cháu biết cân nhắc

nhân rõ ý Chúa trước thớt hàng ngày và quăng lưới.

Thứ nhất là tập xem xét chú tâm chu toàn bản phận mình. Trước mọi việc bản phận mình, ta ưu tiên xin Chúa Thánh Thần soi sáng, cân nhắc xem phải làm thế nào tốt nhất, rồi làm ngay và tận lòng yêu mến.

Thứ hai là trước các vấn đề sống, trước những cảm hứng muốn làm việc này hay việc khác, dĩ nhiên là những việc tốt, làm sao dò tìm và nhân rõ ý Chúa. Đây là một kinh nghiệm khá tinh vi không phải là quá khó. Trước hết, khi đã có lòng khao khát muốn biết ý Chúa, ta cần giữ cho mình một lòng tâm ngay thẳng và một tấm lòng trong sạch, nếu còn vướng mắc thì phải thức lòng mình. Tiếp nữa ta chú tâm xin Chúa Thánh Thần soi sáng, rồi cân nhắc xem xét kỹ lưỡng phải làm gì và làm một cách quăng lưới. Kinh nghiệm này gọi là phương pháp xem ó xét - làm.

Bước thứ nhất là xem, tức là quan sát, nhìn kỹ xem hoàn cảnh thớt hàng ngày, đâu là những thuận lợi và những khó khăn. Việc này phải rất chính xác, các khía cạnh cần thì thế. Nếu ta chỉ tùy hứng thì sẽ không theo ý Chúa và gặp những thất bại không thuận lợi cho kết quả, kết quả của ta sẽ không trung thực.

Bước thứ hai là xét, tức là phân tích tìm lý do sâu xa của các sự kiện trên và dựa theo tinh thần Tin Mừng để phân giá phê phán và tìm ra một kết quả. Sự phê phán này cần hết sức vô tư. Thường ta dễ thiên lệch vì những quy luật của mình và những kiến thức của mình, khi nào vì những nhận thức sáng suốt. Do đó cần tinh táo loại bỏ những kiến thức và quy luật của mình.

Trước những tình thế khó khăn của cuộc sống, ta cần bình tĩnh xét xem những gì Chúa trong hoàn cảnh mình, không vội phản kháng cũng không tìm cách trốn tránh hoàn cảnh cho hợp với ý ta.

Mu n nh n r ́ y Ch ́a, ta c n cho lòng l ng xu ng trong ỹyêu th ng, khiêm nh ng và t b ́. C n can m c y tr ́ng vào Ch ́a. ́oi khi ta ng p ng ng kh ́ng d ́m b t tay vào vi c, nh ng b t u làm th ́ r ́ s th y ́nh s ́ng d n d n l r ́.

ng v ́ ngh r ng ́nh s ́ng v a nh n c là t t c ́nh s ́ng. C n bi t vui lòng v i nh ng gi i h n. Kh ́ng ́oi nh ng i u ki n t i u, c ng kh ́ng v v i nh ng k h ach v t qu ́a quy n h n và kh n ng m ́nh.

B c th ba là làm, t c là b t tay vào vi c th t ́ng lúc, ́ng cách, v i c t m lòng. C qu ng i ́p l i theo i u Ch ́a g i y trong gi ́y ph ́t hi n t i. Ta ch a th y r ́o t ng lai n ́n c n bi t ph ́ th ́c cho Ch ́a. C b c i trong bình an và ch xem Ch ́a ang mu n d t i ́u. Hành tr ́nh Ch ́a d t ta i là hành tr ́nh c a kinh nghi m, theo ki u quy n p. Tho t u m i chuy n có v ch ng liên h g i v i nhau, nh ng r i cu i cùng s th y t t c n kh p v i nhau cách k di u.

.10

ĐÀO TẠO ĐỨC CÔNG BẰNG

õTrong m t xã h i ́ ã b lung lay và phân hóa do nh ng c ng th ng và xung kh c vì s i u kh c li t gi a các ch ngh a cá nhân và ích k lo i, tr em c n ph i có c ý th c v s công b ng ích th c, vì ch có s công b ng y m i a n s kính tr ng ph m giá ng ́i v c a t ng ng i. H n th n a, chúng ta ph i có ý th c v tình yêu ích th c, tình yêu d t b ng m i quan tâm chân thành và vi c ph c v vô v l i i v i k khác, và c bi t là i v i nh ng ng i ngh ́o nh t và nh ng ng i c n c giúp nh t. ́ (T ́ng Hu n Gia ình, s 37)

Thánh Phanxicô Tr n V n Trung t o ngày 10-6-1858. Khi b giam, nh ra còn thi u n m t vài ng i, ngài lo l ng s các ch n b t các con mình tr n , v a c c kh l i có th quên c o ngh a n a, vì th ngài c n d n v r t k l ng, nh ng c nào trong nhà ph i bán i thanh toán n n n th t chu áo. (Thiên hùng s , tr. 308)

Ngày nay, ý th c công b ng ngoài xã h i ngày càng xu ng th p, l ám lúc đ ng nh ng i ta ch ng còn bi t gì n công b ng. Gi a tình hu ng y, các gia ình Kitô h u ph i quan tâm đ y con cái ý th c công b ng t trong nh ng chuy n nh , trong vì c làm bài c ng nh khi ch i ùa v i b n h u. Chính b c cha m c ng c n th ng xuyên ki m tra l i ý th c công b ng c a mình, b i vì công b ng là n n t ng c a bác ái, nh Tông Hu n v Gia ình có đ y:

õM t nhi m v khác c a gia ình là hu n luy n con ng i n v i tình yêu và th c hành tình yêu trong m i t ng quan v i ng i khác, nh v y gia ình s không t khép kín, nh ng m r ng ra v i c ng oàn, c ánh ng nh ý th c v công b ng và nh s quan tâm i v i ng i khác, c ng nh b n ph n c a trách nhi m riêng i v i toàn th xã h iö. (Tông hu n Gia ình 64)

C n h t s c tránh ng r i vào n n n. N u m c n , c g ng tr càng s m càng t t. Nên t p thái này t trong chuy n th ng ngày: L y cái gì âu, dùng xong, tr li n vào ó. M n v t gì c a ai, dùng xong, tr l i li n. Thói quen gi i quy t đ t i m công vì c m i ngày c ng giúp đ n n thói quen giúp s m thoát n n n ti n b c: V a có ti n tr n là tr ngay, không ch n ch . Có n âu tr n ó, cu i n m s th y nh nhàng. Chuy n i sau c ng gi ng chuy n i này: Ai không mình n công vì c, s không n ti n b c. Ai không mình n i này, s không n i sau.

ĐÀO TẠO TINH THẦN ÍCH CHUNG

Ơm i thành ph n trong gia ình, m i ng i theo n riêng c a mình, u có ân s ng và trách nhi m ngày này sang ngày khác ti p t c xây d ng s hi p thông gi a các ngôi v , b ng cách bi n gia ình thành m t ơtr ng h c ào t o cho nhân tính c hoàn h o và phong phú h n. Ch có m t tinh th n hy sinh cao c m i giúp gìn gi c, và ki n toàn c s hi p thông trong gia ình. Th c v y, s hi p thông này òi h i m i ng i và m i ng i bi t qu ng i và mau m n m lòng ra thông c m, bao dung, tha th cho nhau, và hòa gi i v i nhau. Không gia ình nào mà không bi t r ng s ích k , nh ng b t hòa, nh ng c ng th ng, nh ng xung t ã làm h i cho s hi p thông gia ình bi t ch ng nào, và òi khi còn có th làm tiêu tan s hi p thông y: chính t ó mà phát xu t muôn hình th c chia r khác nhau trong i s ng gia ình. (Tông Hu n Gia ình, s 21)

Thánh Anrê Kim Thông chu toàn nhi m v c a mình v i tinh th n h ng say, v i lòng o c s t s ng và lòng bác ái hoàn h o. Ngài c c Cha Cuénot t làm Trùm C toàn t nh Bình nh. Làng c ng ch n ngài lo vi c xét x , hòa gi i m i ng i trong xóm làng. V t V nh ng vì ích chung, ngài vui v m nh n. i m c bi t trong i s ng c a ngài là lòng nhi t thành v i các v th a sai, nh t là i v i c Cha Cuénot. Trong nh ng n m tháng dài, dù hi m nguy n tính m ng, ngài ã b trí cho c Cha tr n lánh, tá túc ngay trong nhà mình, ón ti p các linh m c, các th y gi ng n th m c Cha, ph c d ch các ngài, phí t n khá nhi u. S nhi t tâm này dù làm cho i s ng kinh t gia ình nhi u lúc tr nên eo h p, ngài c ng ch ng n hà. i u làm cho C quan tâm nh t là b o m an

toàn cho các Cha và các linh mục. Đó là khi các quan
 òi lên t nh b t c vì lý do gì, ngài v i i ngay, i áp, trao
 i sao cho ít thì t h i nh t, và khi ra v v n gi s liên l c xã
 giao v i h .

M t i m quan tr ng trong vi c giáo d c gia ình công
 giáo ngày nay là ào t o tinh th n ích chung. Hoàn c nh xã h i
 ngày càng đ khi n ng i ta thành ích k . B c cha m công
 giáo c n d y con cái bi t quên mình, hy sinh vì ích chung.
 Tr c m t ng i i, ây có v là i u đ i đ t, nh ng ng i
 Kitô h u xác tín vào nh ng l i tuyên phứ c a Chúa, c n luôn
 phát huy tinh th n s n sàng ch u thì t vì ích chung. Cha m s
 ào t o tinh th n này cho con cái tr c h t là qua nh ng b n
 ph n h ng ngày c giao cho chúng. C n d y các cháu bi t
 vui v chu toàn, dành u tiên cho l i ích chung c a gia ình,
 s n lòng g t b nh ng thú vui ch i chu toàn b n ph n. Tì p
 n, cha m c n nêu g ng cho con cái trong vi c hy sinh vì
 ích chung c a Xã H i và Giáo H i, và nh c b o con cái theo
 h ng y.

.12

**ĐÀO TẠO TINH THẦN KỶ LUẬT
 VÀ TỰ BỎ**

Ơ R i c Giê-su nói v i m i ng i: Ơ Ai mu n theo tôi, ph i t b chính mình, vác th p giá mình h ng ngày mà theo. Qu v y, ai mu n c u m ng s ng mình, thì s m t; còn ai li u m t m ng s ng mình vì tôi, thì s c u c m ng s ng y. Vì ng i nào c c th gi i mà ph i ánh m t chính mình hay là thi t thân, thì nào có l i gì? Ai x u h vì tôi và nh ng l i c a tôi, thì Con Ng i c ng s x u h vì k y, khi Ng i ng n trong vinh quang c a mình, c a Chúa Cha và các thánh thiên th n (Lc 9,23-25).

Trong giáo d c, ta c n giúp các cháu bi t t b s ng theo tinh th n k lu t. Nói n s là bi t b ý riêng và mau m n vâng l i.

K lu t u tiên là nh ng k lu t v s ch s , ng n n p, th t , úng gi .

Tr c h t và trên h t, các cháu th m nhu n tinh th n t b , chính b c cha m c n nêu g ng. C n bi t can m d t b nh ng i u không t t. Ngay c trong nh ng i u t t, c ng c n bi t d ng l i m c th c s c n thi t, t ý ngh , l i nói, vì c làm n s s h u. Nh ng gì v t quá m c c n thi t, nh ng cái th a, ta c n tìm cách lo i b d n.

V n minh tiêu th t o ra r t nhi u nhu c u gi . Càng bi t t ch i nh ng nhu c u gi , ta càng thanh thoát h nh phúc. C n bi t t ch , cố ch ng m c trong các th gi i trí. C n có tinh th n khó nghèo và siêu thoát trong vì c s d ng các ti n nghi v t ch t: Ch dùng m c h t s c c n thi t, không l m d ng.

T p can m t b nh ng i u không c n thi t, kh i s t nh ng th linh tinh ch ng bao gi dùng t i. Trong nhà có l m v t th a choán m t ch c a nh ng dùng c n thi t, gây m t tr t t , che l p m t nh ng cái c n thi t, khi n khi c n ta không tìm ra. Hãy can m gom nh ng v t d th a, cho ng i bán ve chai, ho c t b .

Nh ng câu nói th a, v a làm v a nói linh tinh, khi n ta

thành l i nh i, ng i khác h t mu n nghe. Nh ng c ch th a khi n ng i khác có c m t ng ta thi u thành th t. Nh ng vi c th a khi n ng i khác b c mình. Vi c th a là vi c c a ng i khác, vi c c a lúc khác. Vi c th a c ng còn là nh ng âu lo vô ích th . M i t i c n nhìn l i xem trong ngày có nh ng l i nói và c ch nào d th a, không c n thi t. V t b nh ng v t th a, ta s có nhi u ch cho nh ng v t d ng c n thi t c ng n n p. D p b nh ng l i th a và vi c th a, ta s có r t nhi u ngh l c và th i gi làm nh ng vi c c n làm.

Ta ch có th d t b , khi bi t d t b ngay lúc này, t i ây, n i nh ng i u tr c m t.

C ng c n nh r ng s d t b quan tr ng nh t là d t b ý riêng. L m khi, ta b l c vào ch quan và theo u i ý riêng thay vì ý Chúa. C n nh r ng tr c m t Chúa, vâng l i quý h n c a l . Chính c tin, c c y và c m n s giúp ta t c s t b t n cõi lòng, s thanh thoát và không màng.

.13

ĐÀO TẠO TINH THẦN PHỤC VỤ

õ Gia ình Kitô h u c sinh ng và c h ng d n b ng lu t m i c a Th n Khí và trong s hi p thông m t thi t v i Giáo H i là dân t c v ng , c m i g i s ng vi c õph c v õ c a mình vì tình yêu i v i Thiên Chúa và tha nhân. Nh c Kitô th c thi v ng quy n c a Ng i b ng cách hi n thân ph c v con ng i, thì ng i Kitô h u c ng tìm c ý ngh a ích th c c a vi c tham d vào v ng quy n c a Chúa mình b ng cách chia s tinh th n và thái ph c v i v i con ng i.ö (Tông Hu n Gia ình, s 63)

Khi c u bé Saviô xin Thánh Don Bosco d y con ng

nên thánh, ngài tr ỉ i:

Con ồng nên thánh tr

L y vui v làm u

B n ph n nh chuyên sâu

Th c hành câu giúp ích.

Khi nh c các cháu h c hành, ta s không nói ph i h c ki m s ng nh ng c n nh n m nh h c là có th ph c v h u hi u h n.

Ta ph i t p cho các cháu bi t ph c v ngay trong b u khí gia ình. Các cháu c n bi t chu toàn ph n vi c ã c giao giúp c nhà. H n th n a, vì yêu th ng cha m và anh ch em, cháu còn mau m n làm nh ng vi c mình th y c n làm, dù ch a ai nh c b o. Ta c ng c n d y con cái bi t lo cho ph n r i c a k khác, bi t mau m n ph c v khi trong xóm có tang ch hay có ng i g p tai n n r i ro.

C n d y cho các cháu bi t ti p khách. Sau m i l n có khách, nên ch v giúp các cháu rút kinh nghi m. Nói chung là luy n ph n x kính tr ng ng i khác. T t dành cho khách, s ch nh ng cho b n. Luôn quan tâm t i nhu c u ng i khác và mau m n giúp . Bi t nh ng ng cho ng i khác khi s d ng các ph ng ti n giao thông. ó là nh ng thói quen giúp các cháu ngày càng tr thành ng i có t cách.

s 37, Tông Hu n Gia ình vi t: òGia ình là tr ng h c u tiên, tr ng h c c n b n v i s ng xã h i; nh m t c ng ng yêu th ng, gia ình nh n ra r ng t hi n mình là qui lu t h ng d n gia ình và làm cho gia ình t ng tr ng. S hi n mình ang làm cho t ng quan gi a ôi b n v i nhau c sinh ng, chính là ki u m u và nguyên t c cho s hi n mình c n có gi a anh ch em trong nhà và gi a nh ng th h khác nhau ang cùng s ng trong gia ình. S hi p thông và chia s c th hi n m i ngày t i gia ình, trong nh ng lúc

vui mừng công nhận khó khăn, chính là khoa học phẩm chất
nhất và hữu ích nhất làm cho trẻ em có thể hình thành một
cách tích cực, có trách nhiệm và phong phú vào trong khung
cảnh lịch sử của xã hội.

Đôi khi ta cảm thấy bất lực và khổ tâm vì, dù ta không
muốn, ta đang thông truyền cho con cái tính ích kỷ của ta.
Nhưng ta sẽ cố gắng hơn, chắc chắn ta cũng thông ban cho
chúng lòng tốt, như vào sự thông cảm, tính kiên nhẫn và tinh
thần sẵn sàng phục vụ của ta vì vì con cái cũng như vì vì
mình.

.14

ĐÀO TẠO TÌNH BÁC ÁI VÀ LÒNG HIẾU KHÁCH

Đó chính là truyền thống của tình yêu sinh mạng và nâng
đần, gia đình Kitô hữu tiếp đón, kính trọng, phục vụ mình
đi, luôn luôn nhìn mình trong phẩm giá của họ như những
ngôi vị và như con cái Thiên Chúa (Tông Huấn Gia đình, s
64).

Vì đó chính là phát triển trong phẩm vị riêng của
cộng đồng giáo xứ: như đó, qua lòng bác ái của gia đình, Giáo
Hội có thể mang một khuôn mặt thân thiện hơn, giúp mình
đi tìm kiếm một bầu khí huynh đệ và gia đình.

Lòng bác ái còn phải vượt quá vòng huynh đệ gia
nhân ngay cả cùng một đức tin, bởi vì ốm yếu đi là anh
em tôi. Nhìn mình đi, nhất là người nghèo túng, yếu đuối,
sau khi và bằng cách bất công, lòng bác ái bị tước bỏ ra
khuôn mặt của Kitô và mặt người anh em cần phải yêu
mến và phục vụ.

Trong h nh tích Thánh aminh Ph m Tr ng Kh m (1780-1859), ta c th y: õKhi b b t, c án Kh m ã g n 80 tu i, v a là tiên ch trong làng, v a là h i viên dòng ba, kiêm ch c trùm h trong giáo x . M i ng i u công nh n c là ng i o c, giàu lòng bác ái và nhi t tình trong các trách v . Các v th a sai, k c các giám m c c ng bi t ti ng và t ng n tr t i nhà c trong nh ng ngày khó kh n. Trong giáo x , c c ng tác c l c v i cha x trong vi c i u hành t ch c h o. V i xóm làng, c là m t m u ng i c , quan tâm n nhu c u c a m i ng i, c xác l n h n, s n sàng chia s c a c i cho ng i nghèo khó và khích l m i ng i can m tr c c n bách h i. Gia ph con cháu c ghi r ng: õGia nhân ph i ki m k khó vào ng i chung thì c m i n c m.õ (Thiên hùng s , tr. 29)

B n giúp trí nh gi n d cho vi c ào t o c bác ái là kinh Th ng ng i có m i b n m i:

Th ng xác b y m i:

Th nh t: Cho k ói n.

Th hai : Cho k khát u ng.

Th ba : Cho k rách r i n m c.

Th b n: Th m k au m cùng k tù t i.

Th n m: Cho khách tr nhà.

Th sáu : Chu c k làm tôi.

Th b y: Chôn xác k ch t.

Th ng linh h n b y m i:

Th nh t: L y l i lành mà khuyên ng i.

Th hai : M d y k mê mu i.

Th ba : An i k âu lo.

Th b n: R n b o k có t i

Th n m: Tha th cho k khinh ghét ta.

Th sáu : Nh n k m t lòng ta.

Th b y: C u cho k s ng và k ch t.

ĐÀO TẠO SỰ THÀNH THẬT

Ồ Anh em còn nghe Lu t đ y ng i x a r ng: Ch b i th , nh ng hã y tr n l i th v i c Chúa. Còn Th y, Th y b o cho anh em bi t: ng th chi c . ng ch tr i mà th , vì tr i là ngai Thiên Chúa. ng ch t mà th , vì t là b d i chân Ng i. ng ch Giêrusalem mà th , vì ó là thành c a c Vua cao c . ng ch lên u mà th , vì anh không th làm cho m t s i tóc hoá tr ng hay en c. Nh ng h ã có ã thì ph i nói ã có ã, ã không ã thì ph i nói ã không ã. Thêm th t i u gì là do ác qu . ã (Mt 5,33-37)

C Êlêazarô 92 tu i b t cáo là ng i tin Chúa. Lu t C u c c m n th t heo. Nh ng ng i có c m tình ngh c ch gi v n th t heo thôi là s c tha. Th nh ng c nh t quy t không ch u gi v . Chuy n t ng t c ng ã x y ra v i Thánh Anrê Kim Thông. Quan T ng c th ng xót tu i già c a ngài nên ã ngh : ã Ông hã y b o i, cách th m lén c ng c, r i tr v gia ình, x ng t i là xong, có thi t thời gì ãu? ã Th nh ng ngài ã t t n tr l i: ã Th ch tín là thu c c, u ng vào s ch t, nh ng c ng có thu c gi i. Tuy v y, không ai li u mình u ng th ch tín bao gi . Vi c ch i o c ng th ã. Th là ngài b k t án l u ày.

giúp cho con cái bi t yêu m n s th t, tr c h t trong m i công vi c h ng ngày cha m ph i h t s c tôn tr ng s th t. M i l i nói và vi c làm c a cha m u ph i luôn chân th t. Cha m ph i luôn luôn nói s th t v i con cái. ng bao gi nói đ i chúng, dù ch là đ i ã m t chút xú. Ph i làm sao tr em th y có th hoàn toàn tin l i cha m . Nh ó, các em s c i m v i cha m cách h n nhiên, s m nh đ n bày t và bàn h i: Các em s s ng thành th t và vâng l i.

C n d y các em bi t thành th t khi làm bài c ng nh khi ch i v i b n bè. Chúa Kitô là S Th t. Do ó, m i t t ng, l i nói, vi c làm c a ng i môn Ngài ph i luôn trong sáng, chân th t.

C n giúp các em bi t luôn s ng trong cái nhìn c a Chúa. Là nh ng ng i con t do c a Thiên Chúa, luôn s ng trong ánh m t yêu th ng c a Ngài, các em s t p cân nh c phê phán t quy t nh theo l ng tâm c a mình, khi nào th y c n h i ý ki n nhà giáo d c tr c khi quy t nh thì mau m n h i ngay.

L n lên trong s th t, con cái chúng ta s th c s là nh ng a con y t do c a Thiên Chúa, không khi p nh c tr c cu c i.

.16

ĐÀO TẠO SỰ KHIÊM NHƯỜNG

ÕT t c nh ng ai ang v t v mang gánh n ng n , hãy n cùng tôi, tôi s cho ngh ng i b i d ng. Anh em hãy mang l y ách c a tôi, và hãy h c v i tôi, vì tôi có lòng hi n h u và khiêm nh ng. Tâm h n anh em s c ngh ng i b i d ng. Vì ách tôi êm ái, và gánh tôi nh nhàng.ö (Mt 11,28-30)

Trong th g i tín h u Philipphê, Thánh Phaolô c ng d y: ð ng làm chi vì ganh t hay vì h danh, nh ng hãy l y lòng khiêm nh ng mà coi ng i khác h n mìnhö (Pl 2,1-3).

i u th nh t trong kinh “*Cải tội bầy mới có bầy đực*” là ðkhiêm nh ng ch kiêu ng ö, ngh a là bi t nh n mình hèn m n tr c m t Thiên Chúa, m i s u nh b i n Chúa, bi t n Thiên Chúa và bi t n m i ng i, ng th i bi t ch m ch

lắng nghe và vâng lời ngài trên, và biết kính trọng và yêu thương mình ngài, trong gia đình cũng như ngoài xã hội.

Nói gì ngài Chúa Kitô, ta chỉ nhận thấy phèn, bé nhỏ, vì Ơai tôn mình lên, sẽ hạ xuống; còn ai hạ mình xuống, sẽ tôn lên (Mt 23,12). Tránh ngài nói về những thành quả của mình cũng như về những cái hay của gia đình và dòng họ mình. Ham danh là một đấng rất tinh vi của kiêu ngạo. Chỉ theo sự khen chê của người khác, ta sẽ đi xa Chúa.

Ơai muôn theo Ta, hãy từ bỏ mình. Nóng giận chính là không chịu từ bỏ mình, và cũng là còn nô lệ cho sự kiêu ngạo. Ngài khiêm nhường luôn ôn tồn, nhún nhường, cần chú ý.

Khiêm nhường còn là biết nhường nhịn, biết chân thành cảm ơn và xin lỗi.

Cần nhắc khiêm nhường khác với khiêm tốn. Khiêm tốn là làm ra vẻ nhún nhường bên ngoài, còn sự khiêm nhường Chúa dạy là khiêm nhường trong lòng, là thật lòng nhìn nhận mình chẳng quan trọng gì, chẳng là gì cả. Nếu ta có là gì thì do ơn Chúa, nên chẳng có lý do nào mà tự mãn, tự hào, chẳng có lý do nào coi khinh người khác. Chính vì thế, Thánh Nê-tê-rê-xa Avila nhận xét chính xác: Ơkhiêm nhường là bậc cao nhất trong sự thánh thiện.

.17

ĐÀO TẠO LÒNG YÊU MẾN LỜI CHÚA

Ơnh kết quả của thâu tác và giáo dục, qua những tiếng nói, cha mẹ là những người ưu tiên loan báo Tin Mừng cho con cái. Hơn nữa, khi cùng chịu nguy hiểm, khi cùng vui

chúng lao mình vào việc của Chúa, và khi làm cho chúng sống thân mật trong thân thể của Kitô bưng việc khai tâm Kitô giáo, họ trở nên cha mẹ theo nghĩa trên văn, nghĩa là không những họ sinh ra chúng theo sự sống phần xác mà còn theo sự sống mà như sự sống của Thiên Khí tuôn trào từ thế ph giá và sự sống của sự sống của Kitô.ö (Tông Huấn Gia đình, s 39)

Kinh thánh không chỉ nhận thu nhập là sách do người ta viết ra, nhưng còn là Lời của Thiên Chúa. Chính vì thế Kinh thánh luôn có giá trị cho mọi người, mọi thời đại. Chính Chúa Thánh Thần đã tác động và soi dẫn cho những người Ngài chọn họ tùy theo tài năng và cách thức riêng của mình mà viết lên những gì Ngài muốn họ viết ra vì lợi ích của chúng ta. Thế nên, Thánh Kinh là Lời của Thiên Chúa nói với con người bằng ngôn ngữ loài người.

Các nghị quyết Công đồng Vaticanô II thì thừa nhận những điều của Kitô-hu: "Hãy nâng cao Thánh Kinh, vì như Thánh Giêrônimô nói, "Không biết Thánh Kinh là không biết Chúa Kitô.

giúp con em tiếp xúc với chính bản văn Thánh Kinh như Công đồng mong muốn, nên lưu ý cho mọi người có một quy định Thánh Kinh riêng. Nên chọn những quy định có in những phần dẫn nhập và chú thích vì những phần này sẽ giúp cho tất cả mọi người khi đọc và học hỏi Thánh Kinh.

Hàng ngày nên dành ít phút đọc Thánh Kinh và theo một lịch trình:

- Học theo niên lịch phụng vụ được ghi trong lịch công giáo (các bài đọc của thánh lễ mỗi ngày).

- Học theo tuấn các sách trong quy định Thánh Kinh. Khi đọc sách nào, nên coi phần dẫn nhập của sách đó trước.

Tên những mục tiêu học hỏi thêm về Thánh Kinh:

qua li gi ng c a linh m c trong thánh l , qua các l p h c h i v Thánh Kinh, qua ài, qua các sách, báo, phim nh v Thánh Kinh ho c qua các bu i chia s L i Chúa v i nhau.

M i t i Th N m, c nhà nên cùng nhau tìm hi u tr c o n Tin m ng Chúa Nh t s p t i. Tìm hi u ý chính và bài h c áp d ng, r i ki m i m i s ng d i ánh sáng o n Tin m ng v a ào sâu. Dành ra ít phút thnh l ng và c u nguy n cho L i Chúa th m vào lòng. R i ch n m t câu chính y u s ng c tu n.

.18

ĐÀO TẠO TINH THẦN HỘI THÁNH

õVi c giáo d c này không nh ng ch giúp nhân v c tr ng thành...nh ng còn nh m giúp nh ng ng i r a t i trong khi h c h ng d n d n d n hi u bi t m u nhi m c u r i, càng ngày càng ý th c h n v h ng ân c tin ã nh n lãnh, bi t cách th ph ng Thiên Chúa Cha trong tinh th n và chân lý (x. Ga 4,23), nh t là qua vi c c hành ph ng v c ng nh c hu n luy n bi t s ng theo con ng i m i trong công bình và thánh thi n c a chân lý (Ep 4,22-24), và nh v y, h t t i con ng i toàn thi n, chín ch n, t t i s sung mãn c a c Ki-tô (x. Ep 4,13), góp ph n làm cho Nhi m Th c t ng tr ng.õ (Tuyên ngôn v giáo d c Ki-tô giáo, s 2)

Thánh Anton Nguy n ích t o ngày 12-8-1838. Con gái ngài là cô Maria M n cung khai tr c toà i u tra phong chân ph c: õB tôi tên là Nguy n ích, quê Chi Long, huy n Nam Sang, t nh Nam nh. Ông bà n i tôi v n có lòng o c, th y xa nhà th có linh m c thì l y làm ti c, nên d n n làng K V nh, r i b tôi l p gia ình ó.õ

V Thánh Tôma Nguyễn Văn , tác giả: "Ra đi trong một gia đình công giáo tại làng B. Trang, tỉnh Thái Bình năm 1811, vì lý do sinh kế, anh Tôma Nguyễn Văn đã theo cha mẹ về xứ K. M. t (B. c. Ninh) và ngay gần nhà thờ. Lên lên anh theo nghề may và làm công việc yêu cầu. Anh rất nhiệt tình với việc trong xưởng. Huống thế quýt và trang hoàng trong nhà thờ và nhà xứ như bàn tay khéo léo và sáng tạo của anh." (Thiên Hùng Sơn, tr. 446)

Tinh thần Hội Thánh truyền đạt là gần bó với nhà thờ, với trung tâm sinh hoạt của cộng đoàn Dân Chúa và nhiệt tình đóng góp vào sinh hoạt giáo xứ theo khả năng của mình. Tuy nhiên tác nhân giúp các cháu có cái nhìn rõ ràng hơn, quan tâm đến Giáo Phận của mình và Giáo Hội Toàn Cầu. Tác nhân giúp các cháu biết rằng công việc của Hội Thánh, qua những tín thác vào sinh hoạt Dân Chúa tại giáo xứ, cũng như những khác biệt trong giáo phận, trên đất nước Việt Nam và trên toàn thế giới.

.19

ĐÀO TẠO TINH THẦN PHỤNG VỤ

"Như Công đồng Vaticanô II đã tái xác nhận thì rõ ràng là kinh nghiệm của Giáo Hội và kinh nghiệm của mọi tín hữu có một tầm quan trọng sâu sắc và sống động. Bởi vậy, mục đích quan trọng của kinh nghiệm trong giáo hội tại gia là bổ sung thêm phần tự nhiên cho trẻ em đi vào kinh nghiệm phụng vụ của toàn thể Giáo Hội, và chuẩn bị chúng đi vào kinh nghiệm phụng vụ của mọi người vì kinh nghiệm này vào trong lãnh vực cá nhân, gia đình và xã hội. Do đó cần phải có sự tham dự của mọi thành phần trong gia đình Kitô hữu vào bí tích Thánh Thể, nhất là ngày Chúa Nhật và các ngày lễ trọng, cũng như

tham d vào các bí tích khác, cách riêng là bí tích khai tâm Kitô giáo cho trẻ em.

Chu n b và kéo dài ngay t i nhà mình vì c ph ng t c c hành nhà th , ngoài kinh nguyện sáng t i, các gia ình c ng c tha thi t khuyên b o nên c và suy ni m L i Chúa, chu n b cho các bí tích, tôn sùng và t n hi n cho Trái Tim Chúa Giêsu, sùng kính c Trinh N Ma-ri-a v i nh ng hình th c khác nhau, c u nguyện khi n c m và th c hành các vi c o c bình dân. (Tông Hu n Gia ình, s 61)

Thánh N Anê Lê Th Thành t o ngày 12-7-1841. Khi con bà là cô Lucia n n th m trong ng c, bà khuyên: ðCon hãy v chuy n l i m b o v i anh ch em con coi sóc vi c nhà, gi o s t s ng, sáng t i c kinh xem l , c u nguyện cho m vác thánh giá Chúa n cùng. Ch ng bao lâu m con ta s oàn t trên n c thiên àng.ð

giúp con cái yêu thích tham d thánh l , cha m c n t p cho chúng quen i l t nh , thánh l Chúa Nh t, và n u c, c thánh l ngày th ng. H n n a, c n ch d y các cháu bi t chu n b thánh l Chúa Nh t t nh ng ngày cu i tu n, t gi t i qu n áo, c t móng tay, cho n c tr c bài Tin M ng Thánh L . N u c, vào t i Th N m, c nhà cùng c Tin M ng Chúa Nh t sau ó và cùng chia s . C ng c n nh c nh v tác phong tham d thánh l . giúp các cháu ý th c lu t kiêng vì c xác ngày Chúa Nh t, c n nh c nh m i ng i trong nhà thu x p làm xong m i vi c vào ngày Th B y Chúa Nh t có th ngh ng i. Khi hoàn c nh cho phép, th nh tho ng nên t ch c cho c nhà i ch i ho c i th m bà con vào ngày Chúa Nh t.

H ng tháng, c n nh c các cháu x ng t i. Nh c cho các cháu khi b t u m t mùa ph ng v m i và b trí sinh h at gia ình theo tinh th n mùa ph ng v , nh d n hang á, n chay kiêng th t, vì ng nhà th , vì ng ngh a trangí M i l n có th c, nên thu x p c nhà cùng tham d ph ng v v i nhau,

và nhiệm vụ sáng kiến khác nhau.

S 21, Tông Huấn về Gia đình còn nhắc nhở: "Cách riêng vì các tham dự vào bí tích giao hòa và báp-têm của Mình Thánh Chúa Kitô sẽ đem lại cho gia đình Kitô hữu những kết quả thiêng liêng và tinh thần trách nhiệm tương xứng với những đòi hỏi của các thành viên, bất cứ tình huống nào và trong mọi hoàn cảnh mà Thiên Chúa muốn, và nhất là áp dụng những nguyên tắc mà Chúa là Đấng cho các thành viên nên thánh (Ga 17,21).

.20

ĐÀO TẠO TINH THẦN TRUYỀN GIÁO

Để lại vì các truyền giáo Tin Mừng thu thập những nhân viên thánh gia. Sự sống tông đồ của gia đình bắt nguồn từ phép rửa tội và lãnh nhận bí tích hôn phối để sống ý nghĩa truyền tin, thánh hóa và biến đổi xã hội hiện tại theo ý Thiên Chúa (Tông Huấn về Gia đình, s 52)).

Trong thập niên 1980, Giáo Hội Công Giáo Nam Triều Tiên đã ra mắt chương trình truyền giáo, mang lại cho gia đình Công Giáo tìm cách sống cho Chúa mỗi ngày. Chương trình đã đạt được thành công cao. Năm 2010, dân số Công giáo tại Nam Triều Tiên đã vượt hơn 5,4 triệu người - tức khoảng 11% dân số. Hiện nay tỷ lệ người Công giáo so với dân số Nam Triều Tiên đã cao hơn tỷ lệ người Công giáo so với dân số toàn quốc tại Việt Nam.

Điều gì xảy ra cho Giáo Hội Việt Nam nếu mỗi gia đình sống cho Chúa mỗi ngày?

H i thánh ã c Chúa thì t l p làm đ ng c c u r i nên ch trong H i thánh m i có nh ng ph ng ti n h u hi u cho vi c c u r i nh các bí tích, l i gi ng hu n, s h ng đ n, ch trong H i thánh ng i ta m i c ón nh n tr n v n Chúa Thánh Th n, c k t h p v i c Kitô là u và c nên con cái t do c a Thiên Chúa Cha. H i thánh cho con ng i c h i và giúp con ng i i u ki n n m ch c c s c u r i. Chính vì th , m i ph n t ã gia nh p H i thánh u c kêu g i l u tâm lo l ng giúp anh ch em mình gia nh p H i Thánh là Dân Thiên Chúa c c u r i, c nên thánh.

Có l a s gia ình công giáo còn tiêu c c trong vi c truy n giáo. Nhi u gia ình công giáo s ng r t t t, c bà con ng i l ng l i xóm quý m n n ph c, th nh ng đ ng nh h ng i nói v Chúa Giêsu, không dám nói ho c không bi t cách nói.

Ng i công giáo th ng ng c nhiên tr c s nhi t thành c a anh ch em Tin Lành. Không nh ng nhi t thành, h còn ch m h c h i L i Chúa và h c cách truy n giáo r t k l ng có kh n ng rao gi ng Tin m ng. a s các gia ình Tin Lành u bi t cách gi i thi u Chúa Giêsu cho ng i khác. ó là m t t m g ng áng cho ng i công giáo suy ngh . c gì m i gia ình công giáo c ng là m t gia ình truy n giáo, áp ng i u H i thánh mong i.

.21

ĐÀO TẠO TÌNH GIA ĐÌNH

Theo thánh n Têrêxa Chúa Giêsu, ta có th nói: Yêu

th ng bi n gia ình thành m t gốc thiên ng.

õGia ình, c thi t l p do tình yêu và c sinh ng c ng do tình yêu, là m t c ng ng các ngôi v : ôi b n là nam và n , cha m và con cái, h hàng. B n ph n u tiên c a gia ình là trung thành s ng th c t i c a s hi p thông, trong m t c g ng b n b nh m th ng ti n m t c ng ng ích th c g m các ngôi v . Nguyên lý n i t i, s c m nh th ng xuyên và m c ích cu i cùng c a m t s c m nh nh th chính là tình yêu: N u thi u tình yêu, gia ình không ph i là m t c ng ng các ngôi v ; thì c ng th , không tình yêu, gia ình không th s ng, l n lên và t hoàn thi n xét nh m t c ng ng các ngôi v .õ (Tông Hu n Gia ình, s 18).

õTình yêu gi a ng i nam và ng i n trong hôn nhân, và nói r ng h n, tình yêu th ng gi a các ph n t trong cùng m t gia ình: gi a cha m và con cái, gi a các anh ch em, gi a t t c bà con h hàng, c linh ho t và nâng do m t s c n ng ng t bên trong a d n gia ình v m t s hi p thông càng lúc càng sâu xa và m à h n, làm n n t ng và nguyên lý cho c ng ng hôn nhân và gia ình.õ

Nói cách n s , s hi p thông nói ây chính là tình gia ình. Ph ng ti n luôn s n có cho ta ào t o tình gia ình chính là các b a n và gi gi i trí h ng ngày. C n li u sao c nhà có th n chung v i nhau. Trong b a n, có th nh c nh nh ng tránh ng r y la, ay nghi n. Nên khen ng i, bông ùa, quan tâm h i han vi c làm c a cha m , vi c h c c a con cái. Cách riêng là quan tâm n nh ng ngày k ni m: sinh nh t ho c b n m ng c a t ng ng i. Trong gi n, nên t t TV có th l ng nghe nhau và trò chuy n thân m t. n xong, nên c kính t i li n. M t tu n vài l n, nên có ph n gi i trí sau gi kính t i.

Tình gia ình là tình c m gi a cha m v i con cái, gi a con cái v i cha m và gi a anh ch em v i nhau.

ào t o tình gia ình cho con cái, chính v ch ng ph i thu n hoà yêu th ng trong m t s hi p nh t không th phân ly. Tông Hu n vi t ti p:

õS hi p thông v ch ng n r sâu t trong s b túc t nhiên gi a ng i nam và ng i n , và c nuôi d ng nh ý chí c a ôi b n ích thân mu n chia s v i nhau toàn th d phóng cu c i c a h . H chia s v i nhau t t c nh ng gì h có và chính b n thân h í ö

õS hi p thông v ch ng c ánh d u không nh ng do s duy nh t, nh ng còn do tính ch t b t kh phân ly c a nó: S k t h p m t thi t, vì c hai ng i t hi n cho nhau c ng nh l i ích c a con cái bu c hai v ch ng ph i hoàn toàn trung tín và òi h i h k t h p v i nhau cách b t kh phân lyö (19-20).

.22

ĐÀO TẠO TÌNH GIA TỘC

õS hi p thông v ch ng t o nên n n t ng trên ó xây d ng c s hi p thông r ng l n h n trong gia ình, gi a cha m và con cái, gi a nh ng anh ch em trong nhà v i nhau, gi a nh ng ng i bà con g n và nh ng thành ph n khác c a gia ình.ö (Tông Hu n Gia ình, s 21)

Trong s 117 Hi n Thánh Vi t Nam, có 3 v cùng m t gia t c. Thánh Giuse Ph m Tr ng T là anh em thúc bá v i Thánh aminh Ph m Tr ng Kh m. Con trai u c a Thánh Kh m là Thánh Luca Ph m Tr ng Thìn. C gia t c đ iu nhau trên ng nên thánh.

Trong sinh ho t gia ình Vi t Nam, nh ng d p h n nhiên và thu n l i ào t o tình gia t c là t t nguyên án và nh ng ngày gi . Nh ng g p g , nh ng b a n trong nh ng ngày này

là đ p m i ng i s ng tình hi p thông không nh ng gi a nh ng ng i s ng mà còn c gi a ng i s ng và nh ng ng i ã khu t.

T t Nguyễn án là đ p sum h p gia ình, kính nh t tiên và th m vi ng nhau gia t ng tình thân ái. C n lo i b nh ng chỉ ti t phong t c quá r m rà c ng nh nh ng gì i ng c v i Tin m ng, và l u ý phát huy nh ng gì t t p. Kh i u là vi c đ n t t niên. T gi a thán g ch p là th i gian r t thu n ti n m i gia ình t ng k t m t n m sinh ho t. C cha m và con cái s cùng nhau làm xong nh ng vi c c n thi t còn ng l i; t ng k t chi thu, thanh toán n n n; t ng k t kinh nghi m s ng, kinh nghi m làm vi c m t n m qua. T t c c n xong tr c ngày n b a t t niên. B a n này c coi nh k t toán m i chuy n: còn gì ph i xin l i nhau ho c góp ý xây đ ng u nói h t trong đ p này, r i ngày u n m s không còn ph i nh c gì n chuy n c , ch chúc tu i nhau th t vui v .

D p t t Nguyễn án, trong nh ng gia ình theo úng tinh th n Vi t Nam, n d i nh ng ni m vui r n rã u xuân là c m t th c t i linh thiêng tr m m c y p không gian: Cõi h u hình và cõi vô hình an d t vào nhau, ông bà t tiên ã khu t nh th ang có m t gi a con cháu m t cách thân thi t, g n g i, linh thiêng và y an i. Có c b u khí y là nh các nghi l r t nghiêm túc c a ph ng t gia ình. T bu i chi u cu i n m n chi u mừng ba T t là m t kho ng th i gian dành riêng t ng nh gia tiên cách th t sâu m, và cho tâm h n l ng ng trong ni m c m m n bi t n.

S sum h p gia ình bu i sáng u n m r t quý giá. Thán g l nhà th xong, m i ng i v nhà ngay, cùng nhau c hành l gia tiên. Sau l gia tiên, các cháu m ng tu i ông bà, con cái m ng tu i cha m , m i ng i m ng tu i nhau. C ng c n t nh tôn tr ng s thân m t c a các gia ình khác, ng v i n nhà ng i khác ngay sáng s m mừng m t t t.

B a n gi là phát huy tình c m gia ình và gia t c,

cho nên tất cả những trình độ cách sắp xếp những việc làm sao cũng cần phải kiên trì và trẻ con cũng tham dự tích cực, chan hoà trong tình hình như thế thân mật. Do đó, nên chú trọng hơn tới những bài giảng. Nếu mọi người khách thì nên liú ý sao cho sự hiện diện của họ không ngăn cản sự thân mật giữa mọi người trong gia đình.

Vì các nguy hiểm trong ngày giêng là dâng lễ mừng Chúa đã giải thoát các bầy tôi, và vinh quang Chúa, và là cầu xin Chúa sớm hoàn thành việc thanh luyện cho những người đã khuất còn sống mãi cho quốc gia này.

.23

PHÁT HUY TRUYỀN THỐNG ĐẠO HIẾU

Truyền thống xưa nay của Giáo Hội vẫn quen thuộc như những nền văn hóa các dân tộc như gặt hái những thành quả di sản những phong phú vật chất của Kitô cách tốt đẹp. Và chúng ta góp phần vào nền văn hóa, những phong phú ý nghĩa có thể càng lúc càng trở nên rõ ràng và Giáo Hội mới có thể tiến tới sự hiểu biết ngày càng trở nên sâu sắc hơn về chân lý mà Chúa đã ban tặng cho Giáo Hội. (Tông Huấn Giáo Hội, s. 10)

Nét nổi bật trong việc hình thành và phát triển của Giáo Hội Việt Nam là truyền thống đạo hiếu. Từ năm 1965, chúng ta đã tiếp nhận những việc làm tốt đẹp tiên theo cùng cách Việt Nam.

Những sinh hoạt này đã thành bình thường và tạo nên một môi trường sống tốt đẹp.

Qua chiến tranh ly loạn, gia đình bị chia rẽ, những người thân xa lạ nhau. Ngày nay, khi mọi người đều lên phong trào tìm kiếm nhau, tìm đồng hương. Những Công giáo cũng như những người khác cũng tìm kiếm nhau trong việc giáo dục tình gia đình và gia đình. Sự nghiệp của chúng ta hôm nay thêm một nhiệm vụ và nói, hãy

n a, còn giúp ta c h i em ánh sáng Tin m ng xóa tan bóng t i mê tín ang có nguy c tr l i tr m tr ng.

T ng không còn, mà n u còn c ng khó có ng i ch m sóc, vì l m tr ng h p c gia ình tr ng t c c ng ã l p nghi p ph ng xa. Ru ng h ng ho không còn, mà n u còn c ng khó em l i l i t c cho sinh ho t gia t c. Gi i quy t nh ng khó kh n y, nhi u gia t c ã có sáng ki n th c hi n sinh ho t phí h ng ho ng n h n và t ng l u ng. Trong b a n h p m t gia t c, s quyên ti n sinh ho t phí h ng ho cho ngày gia t c l n sau và m i g i ng ký ph trách b a n h p m t l n sau. Gia ình tình nguy n ph trách ngày gia t c l n sau s nh n s ti n sinh ho t phí này lo xin l và t ch c b a n h p m t. Gia ình này c ng nh n di nh và bài v các t ph em v lo h ng khối nhà mình. Nh th , gia ình này c ng óng vai th t và nhà h tr thành t ng cho n d p gi l n sau. H ng ngày, m i ng i trong gia t c s c u nguy n cho gia ình th t . Gia ình này s trong trái tim c a c gia t c và c gia t c nên quan tâm th m h i cách c bi t, t i lui và nâng h v tinh th n c ng nh v t ch t. Các gia ình con và cháu trong gia t c, nam c ng nh n , u có th ng ký ch u trách nhi m t ch c ngày gia t c. Gi i pháp này c ng em l i an i cho nh ng gia ình l loi xa x , vì v n có c h i tình nguy n ph trách ngày truy n th ng gia t c. Ch c h n vì c này òi ph i hy sinh c g ng nh ng là m t hy sinh r t ích áng, t c hai chi u kích c a o Hi u, v a kính nh bi t n T Tiên Ông Bà Cha M v a xây p s c m thông trong Gia ình và Gia T c. Kinh nghi m cho th y nh ng ng i con có lòng v i tình Gia T c luôn c Thiên Chúa chúc lành, c tiên nhân b u c , phù h và c ng c m i ng i trong Gia T c th ng m n.

TÔN TRỌNG CON CÁI

Ông Gi a lòng gia ình nh m t c ng ng các ngôi v , c n ph i dành m t s chú ý c bi t cho a con, b ng cách phát huy lòng quý chu ng sâu xa i v i ph m giá ngôi v c a nó, c ng nh phát huy s kính tr ng th t l n i v i nh ng quy n l i c a nó, nh ng quy n l i mà ng i ta ph i ph c v m t cách qu ng i. ó là i u ph i dành cho t t c m i a con, mà quan tr ng nh t là a con nh tu i h n, ang c n m i th , ho c i v i m t a con b au y u, au kh hay tàn t t.õ (Tông Hu n Gia ình, s 26)

M i ng i con là m t hình nh c a Thiên Chúa, th nh ng có nh ng ng i không bi t tôn tr ng con cái. H m ng ch i con cái th m t và nguy n r a con cái b ng nh ng l i thô b . Trong giáo d c, chúng ta c n bi t tôn tr ng con cái, vì các cháu là con c a Thiên Chúa tr c khi là con c a anh ch em. Chính Thiên Chúa trao g i con cái cho anh ch em nuôi d y.

Có nh ng ph huynh v ra trong u m t khuôn m u v a con c a h , r i tìm m i cách gò ép nó theo khuôn m u y. Nh th là thi u tôn tr ng con cái và không ph i là giáo d c. Giáo d c không ph i là u n n n con em theo hình nh mình mu n cho nó nh ng là chú ý khám phá xem Thiên Chúa mu n gì trên con em mình giúp nó phát tri n nh Ngài mu n.

Khi con cái còn bé tí xú, chúng c n cha m b o tr và âu y m. Nh ng s t i m t th i gian s m h n ta t ng chúng i tìm con ng i riêng trong cách x s và c trong v n o giáo n a. Th i k y s làm cho c cha m l n con cái ph i kh tâm, nh ng b c cha m s bi t xóa mình i tr c nhân cách c a a con ang l n lên, và tìm cách giúp con cái áp l i ti ng g i c a Chúa theo cách c a nó, ch không r p theo cách c a cha m . B c cha m nh r ng, dù không nói ra, a con s r t

khâm phục cha mẹ, nhưng sống tin và lòng xác tín, mà không cần ép chúng làm như người vì công nhân. Các gia đình Kitô giáo có một bầu khí vui vẻ và ấm áp, trong đó, con cái cảm thấy được tôn trọng và nhìn nhận của cha mẹ như một người sáng và lòng tốt, lòng chung thủy, tình thân mật, lòng biết ơn, tinh thần trách nhiệm và cần cù làm việc, tất cả phản ánh một đức tin sâu xa.

Chính vì thế, chúng trong Tông Huấn Gia đình, số 21, chúng ta thấy: "Đức Kitô nên trở nên sự hiệp thông trong gia đình, chính là trao đi có tính cách giáo dục của cha mẹ và con cái, làm cho mọi người có thể cho đi và nhận lại. Qua tình yêu, sự kính trọng và vâng lời của cha mẹ, con cái mang lại phần đóng góp của mình và không thể thay thế của cha mẹ cho việc xây dựng một gia đình tốt đẹp nhân bản và Kitô giáo. Mọi người có thể dành thời gian cho chúng ta các bậc cha mẹ thực hành nghiêm chỉnh quy định bình đẳng nam nữ và trách nhiệm, như một việc phục vụ nhân loại và Kitô giáo con cái. Các bậc cha mẹ, như một việc phục vụ nhân loại làm cho con cái tự cảm thấy do trách nhiệm, nhưng chính các cha mẹ chúng ta luôn giữ một ý thức bền vững và hăng hái mà họ không ngừng nhận xét về con cái họ."

Trong giáo dục, tôn trọng con cái có nghĩa là trở nên người bạn của con cái mình.

.25

LO CHO CON CÁI HỌC GIÁO LÝ

Ở Việt Nam giáo lý trong gia đình ít được chú ý, chỉ kèm và phong phú hoá một hình thức khác của việc dạy giáo lý. Ngoài

ra, n i nào lu t l ch ng tôn giáo ch ý c n tr vi c giáo d c c tin, n i nào ch ngh a th t c lan tràn, khi n không th có t ng tr ng tôn giáo ích th c trong th c t , thì H i Thánh nh t c là gia ình tr thành môi tr ng c nh t trong ó tr nh và thanh niên có th theo h c giáo lý chân chính. Vì th , các cha m kitô h u ph i h t s c c g ng chu n b m nh n vai trò làm giáo lý viên cho chính con cái mình và th c hi n b n ph n y v i m t lòng nhi t thành không m t m i.ö (Tông Hu n v vi c D y Giáo Lý, s 68 và 39)

õT tu i th u cho n khi b t u tu i tr ng thành, vi c d y giáo lý tr nên m t tr ng h c th ng xuyên v c tin và theo sát nh ng giai o n tr ng y u c a cu c i, nh m t h i ng soi sáng ng i c a thi u nhi, thi u niên và thanh niên.ö

Thánh n Anê Lê Th Thành, 60 tu i, tu n o ngày 12-7-1841. Khi giáo quy n th m v n l p h s phong thánh, cô Lucia N , con gái út c a ngài, ã k v m mình r ng: õThân m u chúng tôi r t ch m lo vi c giáo d c các con. Chính ng i d y chúng ta c ch và h c giáo lý, sau l i d y cách tham d thánh l và x ng t i r c l . Ng i không chúng tôi bị ng nhắc vi c x ng t i. Khi chúng tôi l là, ng i thúc gi c chúng tôi b ng c m i thôi. Ng i cho chúng tôi nh p h i Con c M và vào ban thi u n th a kinh nhà th .ö (Thiên hùng s , 213)

Thánh Phanxicô Tr n V n Trung, 33 tu i. Anh tuyên x ng c tin và b giam trong ng c. a con gái nh c a anh là Catarina Thông n th m và c phép l i giúp cha m t thán. Th nh ng nghe tin x nhà có l p giáo lý, anh ã b t nó ph i v theo h c giáo lý. (Thiên hùng s , tr. 308)

Ti p n i t m g ng nh ng b c thánh ph huynh nh th , các b c cha m công giáo ngày nay c n quan tâm n vi c h c giáo lý c a con em. thành ph , tr em l m khi ph i i h c thêm quá nhi u; mi n quê, nhi u em ph i ph cha m lo vi c

nhà và vì công áng. Thờ nh ng, ý th c trách nhi m c a mình, b c làm cha làm m c n bi t dành m i u tiên cho vì c h c giáo lý c a con em, ch ng giúp con em thu x p th i gi có th i h c giáo lý th ng xuyên u n.

.26

CHĂM SÓC VIỆC HỌC CỦA CON EM

õKh p n i u c g ng y m nh công cu c giáo d c m i ngày m t h n. Tr c con s h c sinh gia t ng mau chóng, ng i ta gia t ng tr ng c và c i ti n h c ng, thi t l p thêm nh ng c s giáo d c khác. Các ph ng ti n giáo d c và gi ng hu n c canh tân đ a vào nh ng kinh nghi m m i. M c dù ã có nhi u n l c l n lao em l i nh ng l i ích trên cho m i ng i, nh ng v n còn r t nhi u tr em và thanh thi u niên ch a c h ng s hu n luy n c n b n và bi t bao ng i khác v n còn thi u m t n n giáo d c thích h p phát huy chân lý và bác ái.ö (L i m u c a Tuyên Ngôn v Giáo D c Kitô Giáo).

Giúp c cho con em bi t ham h c là ã t o c m t thu n l i r t l n cho vì c giáo d c toàn di n. Ch c n con em hi u h c là cha m ã lo nhi u. Mu n v y, cha m c n dành th i gi quan tâm t i vì c h c c a con cái.

Tr c h t c n giúp các cháu n m v ng m c ích vì c h c. Thánh Bêna ô nói: õNg i hi u k h c m mang ki n th c; ng i kiêu ng o h c ch nâng cao a v trong xã h i; còn ng i m n Chúa thì h c làm vinh danh Chúa và m u ích cho ph n r i c a mình và tha nhân.ö

Nh th , i v i ng i Kitô h u, h c là nên ng i và ph c v h u hi u. Do ó, c n tránh thái h c ch i phó v i thi c , nh ng c n h c k , h c r ng và bi t cân nh c phê phán n m v ng s th t. C n suy ngh đ a trên th c t i th ng g n lí n s h c v i cu c s ng và con ng i.

Các bạn giúp các cháu biết cách học cho tốt quí.

1. Mục đích học tập, phương pháp. Tâm trí phải làm việc tích cực tìm hiểu các kiến thức mới. Học là việc khó nhưng nếu kiên trì thành quả tốt đẹp mãi sau, ta sẽ có thành công.

2. Ưu tiên cho việc học tập, biết gác lại những thú tiêu khiển, như nghe nhạc, xem phim, tập trung vào việc học.

3. Ngày nào học xong bài ngày ấy. Khi phải làm nhiều bài tập nhà, cần chia thời gian làm bài ra nhiều lúc tránh tình trạng dồn đống, nhồi nhét.

4. Nguyên nhân thất bại.

5. Biết cách sắp xếp.

6. Biết tìm môn học, cần nắm vững kiến thức, mục đích và phương pháp, tức là môn học yêu thích tìm hiểu những gì, giúp ta phát huy tài năng nào và phương pháp môn học nào mới tốt nhất.

7. Xem trước nội dung bài tiếp theo hôm sau.

8. Ghi lại những điểm cần chú ý khi nghe giảng. Nên chia tập vở thành hai phần: Phần ghi chú và phần ghi chép những lời thầy cô giảng để ôn bài cả hai phần.

9. Mạnh dạn phát biểu, nêu thắc mắc: Nếu có điều gì chưa hiểu, nên xin thầy cô giảng lại ngay.

10. Mít mẻ, xem lại bài đã nghe giảng trong ngày, vì tất cả các ý chính và các chi tiết.

11. Học nhóm: Khi học nhóm, các bạn có điều kiện thảo luận, tìm hiểu những cách giải bài tập khác nhau và giảng cho nhau.

12. Tự ra và làm bài kiểm tra: Nên ôn ánh đèn đỏ những kiến thức quan trọng có thể trở thành thi, tất cả câu hỏi

kiểm tra và thí nghiệm các câu hỏi, những vấn đề phức tạp toàn bài, tránh học tập.

13. Làm thí nghiệm bài tập: Ngoài những bài tập thầy cô cho, bạn làm thêm thí nghiệm bài tập khác.

14. Bài làmphischs: Hai bài thí nghiệm nhau, bài nào thích hợp nhất gây hứng thú cho thí nghiệm.

.27

GIEO MÀM ƠN GỌI

Tôi xin gửi đến các gia đình một lời kêu gọi cụ thể: Xin các bậc cha mẹ, cách riêng những người làm mẹ, hãy quan tâm đến đời sống cho Thiên Chúa những người con của Chúa mà gửi đến tình yêu linh mục. Xin hãy vui mừng đón tiếp vào tận trình những gia đình con cái. Tôi hoan nghênh, bằng cách yêu cầu các mẹ nghĩ đến hạnh phúc của Trinh Nữ Maria: Ông gửi lời chúc phúc đến những người phụ nữ, và hoa quả lòng những người chúc phúc (Lc 1,42).

Trong những ngày trở hôm nay, tôi muốn nhắn nhủ đến bạn: Các bạn hãy ngoan ngoãn nghe lời Chúa Thánh Thần; hãy cho vang vọng lên trong lòng các bạn những niềm mong chờ của Giáo Hội và của nhân loại. Những người mẹ đừng quên lòng trẻ thơ gửi đến Chúa Kitô. Hãy khám phá ra ánh mặt trời yêu thương của Chúa Giêsu đang hướng về phía các bạn và hãy hướng ánh mắt về Ngài đang nhìn các bạn và nắm lấy tay Ngài cho bạn cùng đi (GH Gioan Phaolô II, Tông Huấn *Những người Mẹ và Trẻ em*, s. 82)

Kính chào anh Anrê Phú Yên, cha của L. xác nhận: Ồúng 3 năm trở lại đây, một thầy dạy dỗ cho tôi, và

tôi c h nh phúc r a t i cho th yō. c r a t i 3 n m tr c khi ch t, t c là n m 1641. Chính n m n y, vào ngày i l Ph c Sinh (31-03-1641) l n u tiên cha c L n Phú Yên, tàu c p b n t i c a bi n Bà ài, t c V nh Xuân ài Ngày nay. Cha c L c quan Tr n Biên ti p ón ni m n , cha l u l i ây 2 tháng th m vì ng m c v c ng oàn tín h u Phú Yên. Tr c khi r i Phú Yên, cha c L ã r a t i cho 90 ng i t i nhà nguy n trong Dinh Tr n, Anrê Phú Yên là m t trong 90 tân tòng n y.

N m 1642 cha c L có d p n Phú Yên l n th hai, Anrê Phú Yên ng l i v i cha c L , xin theo cha giúp vi c truy n giáo. Lúc u cha c L t ch i vì Anrê còn tr , h n n a trong th i bu i c m o vi c di chuy n c a oàn truy n giáo có ông ng i là i u nên tránh. Tuy nhiên r i cha ã ph i thua s kiên trì nài n c a Anrê và c a ng i m o c, n không van xin cho con út quý yêu c a mình c ñng i bên t hay bên h u ợ mà n van xin c ng hành yêu m n và làm ch ng cho Chúa Giêsu. Th là n m 1642, Anrê kh n gó i lên ng v i cha c L v H i An, theo h c tr ng òTh y gi ng H i An ò do cha thành l p.

Hoàn c nh xã h i ngày nay t o ra m t th c t là ph n ông các gia ình u ít con, do ó các gia ình th ng ng i dâng hi n con cái mình cho Chúa. Th nh ng gia ình nào qu ng i v i Chúa thì s c m nghi m c r ng Thiên Chúa không bao gi ch u thua s qu ng i c a chúng ta. c gì ngay khi con cái còn nh , cha m ã giúp chúng c m nghi m c nhu c u l n lao c a Giáo H i và nhân lo i, c m nghi m c ti ng g i thúc bách c a Chúa C u Th . C khi các cháu b t u l n, c ng ng ng n ng i g i ý các cháu dâng mình cho Chúa. Gieo c ý th c y vào lòng các cháu, dù chúng không tr thành linh m c hay tu s thì ít ra chúng c ng tr nên nh ng ng i có t m lòng, nh ng ng i t t.

VIỆC CHUẨN BỊ HÔN NHÂN

ỞViệc chuẩn bị hôn nhân phải được xem xét và thực hiện theo một tiến trình tuần tự và liên tục. Thứ tự này, nó gồm ba giai đoạn chính: chuẩn bị xa, chuẩn bị gần và chuẩn bị tức thì.

Việc chuẩn bị xa bắt đầu từ thời thơ ấu, là hình thành con cái biết tôn kính và biết sử dụng đúng những các xu hướng riêng của mình, biết cách nhận xét và gặp gỡ những người khác phái, và những chuyện khác như thế. Ngoài ra, còn phải có một sự ào ạt vào việc học văn chương và tiếng Anh và giáo lý, hiểu rằng hôn nhân là một nhiệm vụ và là một sự nghiêm túc, những việc này không loại trừ những nhiệm vụ của Thiên Chúa trong những lĩnh vực học tập.

Việc chuẩn bị gần xảy ra trên nền tảng và là một công việc lâu dài: Trình bày hôn nhân như một tiến trình quan liên và phải được phát triển liên tục giữa nam và nữ, khuyến khích các cháu ào sâu những việc về tính đức hôn nhân và vị trí làm cha mẹ có trách nhiệm, vị trí những hiểu biết về tự nhiên liên quan tới các vấn đề trong lãnh vực sinh lý và y học, và ảnh hưởng làm quen với những pháp luật pháp luật giáo dục con cái; những thói quen tốt và những thói quen xấu có thể ảnh hưởng tới các bên cho một nền nếp sống gia đình lành mạnh, những vị trí làm cha mẹ, vị trí của những tài chánh, quản lý khôn ngoan, có khái niệm về kinh tế gia đình v.v...

Việc chuẩn bị liền trước cuộc cử hành bí tích phải diễn ra trong những ngày tháng cuối và nhất là trong những ngày tuần trước lễ cưới mang những ý nghĩa thiêng liêng, một nền tảng đức tin và một hình thức mới cho vị trí quen gọi là vị trí hôn nhân mà giáo luật đòi buộc. Một vị trí chuẩn bị như thế vẫn cần thiết cho tất

c m i tr ãng h p, l i c àng kh n c p h n cho nh ãng ôi hôn ph i còn g p nhi u thi u sót và khó kh n v m t giáo lý và th c hành Kitô giáo. (Tông Hu n Gia ình, s 66)

Ph n ông con cái anh ch em s b c theo ãng i hôn nhân. Chính cu c s ãng c a b c cha m ph i là t m g ãng giúp con cái th y rõ hôn nhân là m t con ãng nên thánh.

Bí tích hôn nhân m i g i ôi b n m i ngày ph i s ãng vi c thánh hóa b n thân và thánh hóa gia ình. C ãng do bí tích y h có b n ph n và c ban n bi n i toàn th i s ãng h thành m t ãy l thiêng liêng liên t c. Nh l i Công ãng d y: ãNh ã th , giáo dân cung hi n cho Thiên Chúa chính th gi i này nh bi t ph ãng th ãng kh p n i b ãng i s ãng thánh thi n c a h ã (Hi n ch Tín lý Ánh sáng Muôn dân, s 34).

Mu n con cái nên ãng i, cha m c n theo u i lý t ãng nên thánh. ãng s gieo cho con cái ý t ãng nên thánh và nên thánh l n ngay gi a i th ãng. ãng lo s m t cách sai l m r ãng n u các em theo ãng tâm linh là mình m t con! Thành qu l n nh t c a giáo d c là ào t o c con cái thành nh ãng v thánh. Chúng ta c n giúp con cái xác tín r ãng mình c g i s ãng v i Thiên Chúa, giúp con cái khao khát tr ãng nên ãng i con t do, bi t làm ch b n thân và bi t dùng m i s theo ý Cha trên tr i.

.29

TỬ SÁCH GIA ĐÌNH

Ti p t c suy ãng v giáo d c gia ình, chúng ta cùng suy ãng v vi c ch n sách v cho con cái.

Trong Ti u S T Thu t, ch ng 1, Thánh n Têrêxa Avila vi t: ðCha tôi r t thích c nh ng sách o c và ng i c ng s m nhi u sách b ng qu c ng cho con cái c n a. Cùng v i s ân c n m tôi d y chúng tôi c u nguy n và gây cho chúng tôi lòng sùng kính i v i c M và các thánh, nh ng sách y b t u nhen nhúm nh ng c mu n thánh thi n trong tôi khi tôi m i c ch ng sáu hay b y tu i.ö Th nh ng ch ng ti p theo, Thánh N l i cho bi t m ngài thích c sách ki m hi p, khi n ngài c ng b t ch c mà c say mê và vì th mà phai l t h t lòng o c ã có tr c ó.

Thánh n ghi l i c hai m t l i h i c a vì c c sách, nh n nh các b c làm cha m ph i quan tâm t i vi c c sách c a con cái.

Nh th là cha m có trách nhi m ph i ch n sách cho con cái. M i gia ình c n có m t t sách, c cho ng i l n và tr em. Không ch g m Thánh Kinh, sách kinh, sách giáo lý mà còn g m c nh ng sách b ích cho vi c trau gi i ki n th c và gi i trí.

Ngày nay, tr em c a chúng ta c r t nhi u sách vô b , còn nh ng sách áng xem thì ch ng bao gi ng n. i u ó khi n m t s ng i ch ng ch khi nghe nói t i m t t sách gia ình. Th nh ng kinh nghi m c a Thánh Inhaxiô, v sáng l p Dòng Tên, s khích l chúng ta. V thánh này tr c kia là m t hi p s , ch thích c chuy n ki m hi p. n khi b th ng ph i n m i u tr, ông mu n c sách ki m hi p nh ng trong t sách b nh vi n ch có sách v G ng Chúa Giê-su và v cu c i các thánh. Ông ã c cho bu n nh ng r i nh ó mà c n Chúa ánh ng, tr nên m t tín h u nhi t thành, m t linh m c tông và m t v thánh l n.

Th nh ng n u th y cha m c, m t lúc nào ó các em s c.

Nên khuy n khích con em h ng ng h i thi c sách

giáo x .

T sách gia ình c ng còn là n i c t gi nh ng CD phim nh và âm nh c lành m nh, có giá tr giáo d c cao v giáo lý c ng nh v nhân b n.

Nên nh các v c trách v v n hoá trong giáo x ho c nh các giáo lý viên n xem t sách và cho ý ki n. C ng có th nh các v mua giúp nh ng sách khó ki m t i a ph ng.

.30

CÁC PHƯƠNG TIỆN TRUYỀN THÔNG XÃ HỘI

Nói n truy n thông xã h i là nói n sách v , báo chí, phim nh, truy n thanh, truy n hình, internet, là nh ng phát minh tân k c a k thu t ngày nay, ang tr thành nh ng l i khí s c bén nh t trong vi c em tin t c, hình nh, qu ng bá t t ng và l i s ng n cho m i ng i kh p n i trên th gi i, gây nên nh ng hi u qu t t x u trái ng c. Công ng Vaticanô II ã dùng m t trong 16 v n ki n c a mình h ng d n Dân Chúa v v n này. Trong ó, s 16-18, chúng ta c th y:

õ x d ng úng n các ph ng ti n truy n thông xã h i, nh ng ng i x d ng thu c nh ng tu i tác và v n hóa khác nhau c n ph i c hu n luy n v lý thuy t và ph n th c hành m t cách thích h p và riêng bi t. mau t t i k t qu , l p giáo lý c ng ph i có ph n trình bày và gi i thích giáo thuy t và quy lu t công giáo v v n này.

Thánh Công ng này nh c l i cho các con cái c a Giáo H i b n ph n ph i nâng và tr giúp các nh t báo công giáo,

II. GIA ĐÌNH SỐNG ĐẠO

.01

GIA ĐÌNH LÀ HỘI THÁNH NHỎ

Ồi chuyên cần nghe các tông đồ giảng dạy, luôn luôn hiệp thông với nhau, siêng năng tham dự lễ bẻ bánh và cầu nguyện không ngừng. Hãy ca tụng Thiên Chúa và tạ ơn toàn dân mọi người: và Chúa cho các ngài oàn mĩ ngày có thêm những người mới (Cv 2,42.47).

Những lời dạy trên nên làm khuôn mẫu cho mọi cộng đồng Hội thánh, tất cả giáo phận, giáo xứ cho nên Hội thánh thật nhà là các gia đình. Mọi tín đồ sống Hội thánh trở nên thành viên sống chuyên cần:

Một chuyên: chuyên cần giáo lý.

Hai chuyên: với nhau hiệp thông.

Ba chuyên: bằng lòng phụng vụ.

Bốn chuyên: vui thú nguyện cầu.

Năm chuyên: cùng nhau làm chứng.

Trên hết, với giáo lý, cần giúp con em sống niềm vui với Chúa. Bốn phần đó trở nên cốt lõi của gia đình, như lời của Giáo Hoàng dạy: Trong nhiệm vụ hoàn cảnh ngày nay, vì cần dạy giáo lý gia đình nên cần thiết hơn mọi sự (Tông huấn Gia đình 52).

Th hai, xây dựng tình hiệp thông gia đình, mọi người trong nhà cần phải quy tâm không bắt cứ u gì làm cho chia lìa nhau, mâu thuẫn giao hòa với nhau, tha thứ cho nhau mọi khi có u gì xúc phạm lẫn nhau. Mọi người cần cố gắng riêng phần mình và tìm cách tốt cho khí chung.

Th ba, bản lòng phụng vụ. Mọi tín hữu và mọi gia đình cần tranh thủ tham dự vào các thánh lễ Chúa nhật, và ngày lễ, các thánh lễ ngày thường. Những người thì u linh mục, không có thánh lễ, chúng ta cố gắng tham dự các buổi phụng vụ Lễ Chúa và rước Mình Thánh Chúa trong các Chúa nhật. Những người thì thường xuyên có thể rước lễ thường. Tất cả tập thể gia đình thường xuyên cùng đi tham dự thánh lễ với nhau.

Th tư, vui thú ngay nơi: Các gia đình chúng ta ngày nay cần cần nhớ lời Chúa Giêsu dạy phải có ngay nơi luôn luôn, không cần cần chỉ, phải tận tâm mà có ngay nơi (Lc 18,1; Mc 14,38). Cách riêng là giữ gìn chung sáng tạo. Kinh ngay nơi thâm sâu vào sứ mạng và giữ ngay nơi chung thêm phong phú, mọi người trong gia đình cần phát huy mọi tài năng của ngay nơi cá nhân: Thích các Lễ Chúa riêng, suy gẫm riêng, lễ riêng, tập chiêm niệm trong sứ mạng, tập có ngay nơi ngay khi làm việc.

Th năm, cùng nhau làm việc cho Chúa Kitô. Đó là linh chính Chúa truyền cho các môn đệ khi về trời. Tập nghĩ ngay các thánh lễ, các gia đình công giáo Việt Nam làm việc bằng sứ mạng thánh thiện, bằng công việc phục vụ tận tâm và khiêm nhường trong lễ xóm, trong các môi trường lao động và bắt cứ nơi nào mình cần cần.

Là Hội Thánh thiêng liêng, nhiệm vụ gia đình công giáo phải là nhiệm vụ chuyên cần, như trong thế chung 1980, Hội đồng Giám mục Việt Nam đã từng nhắc nhở: "Gia đình cần cần anh chị em phải trở nên như một trường học của đức tin, mọi người cần ngay nơi, mọi môi trường sống cần cần yêu thương và rèn luyện

tình thân tông làm chứng nhân cho Chúa (s. 12c).

Kinh nghiệm mầu nhiệm cho thấy tình yêu thiêng liêng hiệp nhất của các ngài là một sức hút mãnh liệt lôi cuốn ngài ngoài đời sống của Hội Thánh. Vì thế, ngài giảng dạy, giáo huấn, ngài gia đình và ngài sống trong giáo phận của ngài cam kết bảo vệ và phát huy sự hiệp nhất.

Một cách cụ thể, tình hiệp nhất cần bắt đầu từ gia đình như là gia đình lành mạnh, rảnh rang và thông gia. Bảo vệ và xây dựng sự hiệp nhất, cần bắt đầu chính mình, theo gương Chúa Kitô, ngài đã hướng mình đến cùng giao hòa loài người vì Thiên Chúa và niềm kết nối giữa người với nhau. Vì ích chung, ngài sẵn lòng xóa bỏ mình đi, dẹp bỏ bất ái và sẵn lòng nhường nhịn cho người khác. Sự khiêm nhường xóa mình cho hiệp nhất chính là Chúa Giêsu Thánh Thể. Mọi lần rước lễ, ta cần nhắc lại lời cam kết xóa mình cho hiệp nhất.

Tình gia đình, tình hiệp nhất cần bắt đầu từ các bà con và ngài gia đình. Các ngài gia đình con cái Chúa thánh thiện là một góc thiên đường giữa trần gian, như bất tận tha thiết, yêu thương, đùm bọc nhau và bất tận yêu thương nhau sống thật lành. Tình giảng dạy, tình hiệp nhất là rõ ràng trong đời sống, cách riêng là ngài thánh thiện, như là thánh thiện Chúa Nhật. Mọi ngài sẵn lòng tích cực góp phần vào những sinh hoạt này.

.02

NOI GIỜNG GIA ĐÌNH NADARÉT

Ơn của gia đình Nadarét, do ý định nhiệm mầu của Thiên Chúa, Con Thiên Chúa đã sống ẩn dật nhiều tháng. Bởi vậy, gia đình này là nguyên mẫu và là tấm gương cho mọi gia đình Kitô hữu. Và Gia đình này có một không hai trong thế

gi i, ã trải qua m t cu c s ng âm th m và l ng l trong m t th tr n nh Palestina; ã b th thách do s nghèo kh , b t b và l u y; ã tôn vinh Thiên Chúa m t cách tr i v t và tinh khi t, s không quên c u giúp các gia ình Kitô h u và c m i gia ình trên th gi i, h trung thành v i các b n ph n h ng ngày c a h , h bi t cách ch u ng nh ng âu lo và xáo tr n trong cu c s ng, h qu ng i m lòng ra tr c nh ng nhu c u c a ng i khác, h vui v hoàn t t ch ng trình Thiên Chúa ã nh cho h .

c gì thánh Giuse, là õng i công chính, là ng i công nhân không bi t m i m t, là ng i b o v nguyên v n tuy t i nh ng gì ã c y thác, luôn luôn gìn gi các gia ình y, bênh v c h , soi sáng cho h !

c gì c Trinh N Maria, là M c a Giáo H i, c ng tr nên M c a ãGiáo H i t i giaö! c gì nh s tr giúp t m u c a M , m i gia ình Kitô h u u có th th c s tr nên m t ãGiáo H i nh õ, trong ó m u nhi m c a Giáo H i c Kitô c ph n nh và s ng l i! M là N T c a Chúa, c gì M là g ng m u cho m i gia ình bi t khiêm t n và qu ng i ón nh n ý c a Thiên Chúa! M là Ng i M au kh đ i chân th p giá, c gì M c ng ó xoa d u nh ng au kh và lau s ch n c m t c a nh ng ai ang u phi n vì nh ng khó kh n gia ình h ang g p ph i!

Và c gì Chúa Kitô, là Vua v tr , là Vua các gia ình, ng ã hi n di n Cana, c ng hi n di n trong m i t m Kitô h u, thông ban cho nó ánh sáng ni m vui, s bình an và s c m nh. Hôm nay là i l kính V ng quy n c a Ngài, tôi c u xin Ngài cho m i gia ình bi t qu ng i óng góp ph n c áo c a mình, V ng qu c Ngài c hi n tr trên th gi i, ãV ng qu c c a s s ng và s th t, c a n s ng và thánh thi n, c a công lý, tình yêu và hoà bình, V ng qu c mà l ch s ang l n b c ti n v . (c Gioan Phaolô II, Tông Hu n Gia ình, s 86)

.03

MỘT BẦU KHÍ HẠNH PHÚC VÀ THÁNH THIÊN

Ồ Chính cha mẹ có nhiệm vụ tốt cho gia đình mà bầu khí
tham nhuần tình yêu của ông lành thành kính vì Thiên
Chúa và tha nhân, giúp cho việc giáo dục toàn diện của con
cái họ trong sứ mạng cá nhân và xã hội của dân tộc. (Tuyên
Ngôn Giáo Dục Kitô Giáo, s. 3)

Giáo dục không phải là dạy học. Người ta không thể chia
các cá tính tốt thành một giáo trình gì ngu ngốc, miễn mảy
môn, miễn môn mỹ thuật. Trong việc giáo dục, sự không
thể xé lẻ ra từng cái, như người nhào lặn thành một
bầu khí có khả năng giúp mọi người trong gia đình tri nhân và
tự tin của họ.

Bầu khí này phải là một bầu khí hạnh phúc và thánh thiện,
đó mới người ta có thể yêu thương và cảm thấy mình có
yêu thương, đó mới người ta thấy mình có tín nhiệm và
có thể tín nhiệm người khác, mới người ta cảm thấy mình
có liên lạc với Thượng Đế trong từng quan niệm và với
Thiên Chúa.

Không cần phải nghi ngờ gì không cần phải
sung túc mới có bầu khí đó, nhưng cần phải có một cái
nhìn rõ ràng xác tín thì nào là hạnh phúc thật. Cần phải tin
từng việc của chúng ta kiêu hùng chúng ta kiêu hùng tìm kiếm
phải là hạnh phúc siêu nhiên: đâu có Thiên Chúa, đó có
hạnh phúc. Người ta cần phải có sự gì tình nguyện hạnh phúc
và tình nguyện bắt buộc chính là chúng ta có cảm nhận được
Chúa đang ngự trong gia đình hay không.

Khi c i cách dòng Cát Minh, Thánh N Têrêxa có cao v ng bi n m i c ng oàn tu s thành m t góc thiên ng, nh m i ng i u bi t s ng yêu th ng, khiêm nh ng và t b . Ngày nay, chính Thiên Chúa c ng ang c m th c hi n i u y cho m i gia ình anh ch em, ngay gi a th gian này m i gia ình anh ch em ã là m t góc thiên ng.

.04

PHẨM GIÁ NGƯỜI PHỤ NỮ

Tông Hu n Gia ình, s 22 và 24 nêu 3 ý l n:

1. Ng i ph n có ph m giá và trách nhi m bình ng v i ph m giá và trách nhi m c a ng i nam. Thiên Chúa l i bày t ph m giá c a ng i n cách cao c h t s c có th khi chính Ngài m c l y xác th t c Trinh N Ma-ri-a mà Giáo H i tôn kính nh M Thiên Chúa, g i M là E-và m i và gi i thi u M nh là ki u m u c a ng i n ã c c u chu c.

2. áng ti c là hi n nay trong xã h i v n t n t i m t tâm th c sai l c nhìn con ng i không ph i nh m t ngôi v , nh ng nh m t v t, m t món hàng mua bán, ph c v cho l i thú ích k và l c d c. N n nhân u tiên c a tâm th c y là ng i ph n . Tâm th c y gây ra nh ng k t qu th t cay ng, nh s khinh r ng i nam và ng i n , tình tr ng nô l , vì c áp b c nh ng ng i y u u i, sách báo phim nh khiêu dâm, n n mãi dâm và m i th k th g p ph i trong lãnh v c giáo d c, ngh nghi p và phân ph i công vi c v.v...

3. Th ng H i ng Giám M c v gia ình kêu g i t t c m i ng i hãy d n thân hành ng có th lo i b h n

những kẻ thù, và những kẻ mà tất cả kính trọng trên
văn hình như Thiên Chúa đang chiụ t a n i m i n g i ch ng
tr ai.

Áp dụng giáo huấn này vào phạm vi gia đình, chúng ta cần
biết tri ân ơn như n con cái Thiên Chúa ban, không phân biệt
giới tính. Cần dạy các cháu trai ngay từ nhỏ biết tôn trọng
giới và dạy con gái ngay từ nhỏ phải biết trọng.

Đây cũng cần nói riêng về ý phước. Ý phước không
những che thân và trang hoàng th xác mà còn giúp ta
giữ gìn trong sạch, xứng đáng con cái Chúa. Nếu ta tất x a
ã có những cách n m c kín áo, n t na, c các n c khen
ng i. Những người vẫn sống văn minh tiêu thụ, nhu cầu u n
m c l l ng m t n t ang phá hoại n n phong hoá n c nhà, và
nó cũng còn xâm nhập vào n i nghiêm trang th ph ng.
Người công giáo phải quy t tránh những cách n m c h
hang, những hàng vi phạm, những kẻ u may bó sát,
những kẻ cách kẻu g i, l l ng và m t n t. Người ph n
công giáo cần nh l i d y c a thánh Phêrô: ã c chi v duyên
dáng c a ch em không h t i cái mã bên ngoài nh k t tóc, eo
vòng vàng, hay n m c xa hoa; những kẻ con ng i n i tâm
th m kín, vi trang s c không bao gi h h ng là tính thu
m , hi n hoà: ó chính là i u quý giá tr c m t Thiên Chúa.
X a kia, các ph n thánh thì n là những người trông c y vào
Thiên Chúa, c ng ã trang i m nh th ẽ (1Pr 3,3-5).

Thánh n Têrêxa Avila viết về bà m c a ngài r ng: ãM
tôi cũng là một ph n nhân c, oan trang, tí t h nh và su t
i mang b nh. Dù r t nhan s c, ng i ch ng bao gi màng
n i u y; và d u ch t lúc m i ba m i ba tu i, ng i ã
trang s c nh nh ng b c cao niên. M tôi là một ph n r t
tr m t nh và r t thông minh. Su t i, ng i ã ch u nhi u th
thách cam go và ch t m t cách thánh thì n.õ

Và một ph n nh thì sinh ra m t ng i con i thánh
thì ch ng có gì xứng ng c nhiên.

.05 NGƯỜI NAM LÀ CHỒNG VÀ LÀ CHA

Ở bên trong sự hiệp thông của các người hôn nhân và gia đình, người nam cũng mang sứ mệnh của mình trong vai trò là chồng và là cha.

Tình yêu của người chồng và người cha là tình yêu có sự kính trọng sâu xa và vì phẩm giá của mình, như thánh Ambrôsiô đã viết: "Con không phải là của nàng như nàng là của con; nàng trao cho con làm việc chứ không phải làm nô lệ ... Hãy đáp lại những quan tâm lo lắng của nàng đã dành cho con, và hãy biết tình yêu của nàng". Người chồng phải sống vì mình bằng một tình yêu bền vững trong ngôi vị của mình. Nếu là Kitô hữu, người chồng còn có sứ mệnh phát triển một thái độ yêu thương mới, đi ngược lại với mình tình bác ái thật và mạnh mẽ mà Chúa Kitô đã có với Giáo Hội.

Tình yêu của người cha trở thành một tình yêu của người con cái là con người tự nhiên của người nam. Người cha biết và thể hiện vì sao làm cha của mình. Kinh nghiệm cho thấy, sự sống mới của người cha gây ra những sự xung đột tâm lý và tinh thần, cũng như những khó khăn đáng kể khác trong các mối quan hệ gia đình; những người cha, cũng như những người mẹ, cũng sống xung quanh những sự hiện diện của người cha mới có tính cách áp bức, nhất là những người cha còn có những mặt mà người ta gọi là "cao àn ông", nghĩa là khi những người cha mới nam tính của họ quá đáng làm giảm giá trị và cản trở sự phát triển các mối quan hệ lành mạnh trong gia đình.

Khi biết tình cha của Thiên Chúa và sự sống tình cha

ý trên mặt đất này, ngài nam châm ngài ng ra b o m s phát triển thành nh t c a m i thành ph n trong gia ình. chu toàn trách v này, ngài cha c n ph i qu ng i lãnh l y trách nhi m i v i s s ng c thai nghén trong lòng ng i m , c n ph i chú tâm chia s c g ng giáo d c con cái v i v mình, công vi c y s không bao gi làm chia r gia ình, nh ng làm cho gia ình c v ng m nh trong s hi p nh t và n nh, nên m t l i ch ng v i s ng Kitô h u tr ng thành h ng d n con cái vào trong kinh nghi m s ng ng v Chúa Kitô và v Giáo H i m t cách h u hi u h n.ö (Tông Hu n Gia ình, s 25)

Ph m giá ng i nam là ch ng và là cha th t cao c . Th nh ng ngày nay, ph m giá y luôn có nguy c b tàn phá vì n n u ng r u. T n n say s a ã tàn phá không bi t bao nhiêu gia ình trên th gi i. T n n y a n nh ng t i l i khi n Trái Tim Chúa vô cùng au n. c gì Anh Em là nh ng ng i ch ng, ng i cha ã c ch u phép r a t i, luôn ý th c v ph m giá cao quý c a mình và c ng quy t gi úng ph m cách ng i công giáo. Anh Em hãy can m lên, b o m h nh phúc cho mình và cho gia ình, b o m s nên ng i c a con cái.

.06 NHỮNG NGƯỜI GIÀ CẢ TRONG GIA ĐÌNH

õCó nh ng n n v n hóa bi u l m t s kính tr ng c bi t và m t tình yêu th ng l n lao i v i nh ng ng i cao niên: thay vì b g t ra kh i gia ình ho c b coi nh m t gánh n ng vô ích, ng i già v n c h i nh p vào cu c s ng gia ình, ti p t c đ ph n vào ó m t cách tích c c và có trách nhi m - dù v n ph i tôn tr ng s c l p c a gia ình m i - và nh t là thi hành m t s m ng quý báu là tr nên ch ng nhân

cho quá kh và ngu n m ch khôn ngoan cho các ng i tr và cho t ng lai.

ỒNg c l i, có nh ng n n v n hóa khác, nh t là do h u qu c a s phát tri n k ngh và ô th m t cách vô tr t t , ã a và còn tí p t c a nh ng ng i cao niên vào nh ng hình th c s ng ngoài l không th ch p nh n c, là nguyên nhân gây ra nhi u au kh chua cay cho h , và làm cho bi t bao gia ình b nghèo nàn i v m t tinh th n.

ỒHo t ng m c v c a Giáo H i c n ph i khuy n khích m i ng i bi t khám phá và coi tr ng vai trò c a nh ng ng i già trong c ng ng dân s và Giáo H i, và cách riêng trong gia ình. Trong th c t , cu c s ng c a nh ng ng i già giúp chúng ta th y rõ b c thang các giá tr nhân b n; làm cho ng i ta th y s ti p n i các th h và ch ng t cách tuy t đi u v s tùy thu c l n nhau c a Dân Thiên Chúa. Ngoài ra, nh ng ng i cao niên còn có c s ng v t qua nh ng h phân cách gi a các th h tr c khi chúng xu t hi n. Bi t bao tr em ã g p c s thông c m và tình th ng trong ôi m t, trong nh ng l i nói và nh ng vu t ve âu y m c a nh ng ng i già! Và bi t bao nhiêu ng i già vui h ng nh ng l i c linh ng trong Kinh Thánh r ng: ỒTri u thiên c a ng i già là àn con cháu c a h ö (Cn 17,6). (Tông Hu n Gia ình, s 27)

Truy n th ng Vi t Nam kính tr ng ng i già không ch trong gia ình và gia t c nh ng c ngoài làng xóm. Nh ng i thay c a xã h i ang có nguy c làm phai nh t tâm tình áng quý này. Ph n ông các gia ình v n còn r t hi u kính v i ng i già và ch m sóc chu áo, nh ng c ng có m t s gia ình sao lãng. Chúng ta c n nh c nh các cháu bi t kính yêu ng i già trong làng xóm, nh ó các cháu s thêm kính yêu các b c lão thành trong gia ình và gia t c.

.07

HƯỞNG ỨNG TIẾNG GỌI HOÁN CẢI

Ở Tr ớc s b t chính do t i l i gây ra th ng ng n c n gia ình không th th c s t th hi n chính mình và không th s đ ng các quy n c n b n c a mình, t t c chúng ta ph i ch ng l i b ng m t s hoán c i trong tinh th n và con tim, bao g m vi c t b ích k riêng mình b c theo Chúa Ki-tô th p giá: m t s hoán c i nh th không th nào không gây m t nh h ng h u ích và có s c canh tân trên chính các c c u xã h i.ö (Tông Hu n Gia ình, s 9)

chi n th ng t i l i, không sa i ngã l i, anh ch em c n tìm ra nguyên nhân t i sao mình v p ph m, nh ng d p nào th ng khi n mình v p ph m. Di t c nguyên nhân, s di t c h u qu . Còn nuôi đ ng nguyên nhân, s m mu n c ng g t h u qu . Nguyên nhân c a t i l i n m sâu h n các d p t i. Nguyên nhân t i l i n m n i nh ng xu h ng x u trong lòng ta, mà chúng ta quen g i là b y m i t i u. Kiêu ng o, ham c a, mê dâm, nóng gi n, mê n u ng, ganh ghét, l i bi ng là b y m i t i u. Nh ng m i t i u này r t nguy hi m vì chúng là nh ng c n nguyên a n các t i l i khác: Lún sâu vào m t m i nào trong các m i t i u y ng i ta u đ n đ n m t h t nhân, ngh a, l , trí, tín, và m t h t tin, c y, m n.

C n dám nhìn th ng vào nh ng xu h ng x u c a mình, c n dám th ng th n nh n l i, c n dám t t cáo mình thì m i d t khoát c.

Mu n chi n th ng t i l i, ph i xa lánh các d p t i. Còn lân la v i d p t i, tr c sau gì c ng v p ngã. M t ng i có quan h b t chính v i m t ai ó thì ph i tuy t i tránh g p ng i y. M t ng i hay bài b c ho c nghi n r u, c n tránh g p nh ng ng i b n đ a mình t i nh ng sai ph m y. tránh nh ng t t ng x u, c n tránh nh ng câu chuy n thi u

ng n, nh ng sách báo và phim nh vô luân ho c nh ng gì
khêu g i. Ph i c n th n canh ch ng ôi m t: ã ãn c a thân th
t c là m t. N u m t ng i n thu n, thì toàn thân ng i s
sáng lángö (Mt 6, 22).

Mu n chi n th ng t i l i, ng bào ch a cho nh ng t i
trong quá kh và c n bi t d t khoát v i m i t i trong hi n t i.
Nh ng t i trong quá kh thì ã qua r i, l m khi không còn
áng s n a. Chính nh ng t i ta còn ôm p trong hi n t i m i
áng s .

Sau cùng, mu n chi n th ng t i l i, c n bi t t o cho mình
m t môi tr ng t t. N ng xem sách t t, giao thi p v i nh ng
ng i ng n, ch m ch làm vi c, siêng n ng lãnh nh n các
bí tích và nh t là n ng chiêm ng ng Chúa Giêsu trong Tin
m ng, tâm h n ta s luôn t i sáng.

S a i con ng i mình, qu là gánh n ng h n m i gánh
n ng. Th nh ng hãy v ng tin n v i Trái Tim Chúa Giêsu.
Chính Ngài ã h a: ãH i nh ng ai khó nh c và gánh n ng, t t c
hãy n v i Ta, Ta s cho c ngh n i l i s cö (Mt 11,28). Hãy
n v i Chúa Giêsu và trút h t cho Ngài m i gánh n ng, k c
gánh n ng t i l i, Ngài i an và nâng .

.08

PHÁT HUY BA NHÂN ĐỨC TIN, CẬY, MẾN

õC n ph i có m t s hoán c i liên l tr ng k . S hoán
c i v a òi h i ph i thoát ly t bên trong kh i m i s d và
g n bó v i s lành toàn di n, v a di n ra m t cách c th nh
m t ch ng trình luôn a ng i ta i xa h n. Nh th có m t
t i n trình n ng ng c phát tri n, t t t i n t i tr c, nh
bi t d n d n em các n Thiên Chúa và nh ng òi h i c a tình

yêu quy t li t và tuy t i c a Ngài h i nh p vào trong i s ng b n thân và xã h i c a con ng i.ö (Tông Hu n Gia ình, s 9)

Hoán c i ph i g m 2 ng tác m i tr n v n: R i b ng c r i ph i b c theo ng m i, d t khoát v i t i l i r i còn ph i g n bó v i Chúa Kitô.

G n bó v i Chúa Kitô trên ng m i là tin, c y, m n. ó là ba nhân c h ng th n. Nh ng nhân c này g i là h ng th n ho c có tính Thiên Chúa, vì hai lý do, th nh t là vì chúng h ng t i Thiên Chúa, th hai là vì chúng là n Thiên Chúa ban ch không ph i t s c ng i mà có c. V nh ng nhân c luân lý, chúng ta có th cùng m t m u s chung v i anh ch em các tôn giáo khác, nh ng ba nhân c h ng th n là gia s n riêng c a Kitô Giáo, không có âu khác. Chính vì th , chúng ta c n quan tâm phát huy nh ng n c bi t này c a Chúa.

Tin là suy ph c ch quy n c a Thiên Chúa trên i ta, phó thác sinh m ng và t ng lai c a ta cho Chúa, cho Ngài làm ch và i u khi n m i ý ngh , l i nói, vì c làm c a ta. Tin là mau m n và vui v vâng nghe t i ng Chúa trong lòng ta, là luôn ng v t i ng Chúa trong m i giây phút i ta.

C y là n ng t a vào Thiên Chúa mà c g ng h t s c ta, dù ta r t y u u i. Có Chúa là s c m nh luôn v i ta (x. Mt 28,20; Ga 16,33) và bênh v c ta (Rm 8,31), dù g p khó kh n th thách n âu, ta v n v ng lòng không nao núng. Ta bi t Chúa th ng ta và s a t a t i b b n t t p nh t c a i ng i. Trông c y c ng là tin t ng vào m i l i Chúa h a: Ai b m i s vì Chúa s c g p tr m i này và c s s ng h nh phúc i sau (Mc 10,28-31; 2Tm 2,11-12).

Yêu m n Thiên Chúa là tha thi t tìm ki m Ngài, tìm ki m vinh quang Ngài và ý mu n Ngài. Yêu m n Chúa là luôn h ng lòng v Chúa, c ao k t h p v i Chúa. Yêu m n Chúa

là luôn làm p lòng Chúa và mong mu n nên gi ng Chúa trong m i s . Chúa mu n ta yêu m n Chúa h t lòng, h t s c, h t linh h n ta, và vì yêu m n Chúa thì c ng yêu m i ng i anh em nh chính mình ta.

Cách n gi n nh t th ng xuyên s ng ba nhân c h ng th n là luôn nh Chúa ang hi n di n, s ng nh th y Chúa ang nhìn, và chu toàn b n ph n hi n t i v i tình yêu m n.

.09

GIA ĐÌNH SỐNG BÁC ÁI

Vì c truy n giáo ph i t n n trên i s ng bác ái, nh c Phaolô 6 ã vi t trong *Tông huấn Loan Báo Tin Mừng*, s 28: ðVì c Phúc âm hóa c ng bao hàm s rao gi ng ni m hy v ng vào các l i Chúa h a; rao gi ng tình th ng yêu c a Thiên Chúa i v i chúng ta, và tình yêu th ng c a chúng ta i v i Thiên Chúa; rao gi ng tình th ng yêu huynh i v i m i ng i, qua kh n ng trao t ng, tha th , t b và giúp anh em; phát xu t t tình th ng yêu c a Thiên Chúa, tình th ng yêu này là nòng c t c a vì c phúc âm hóa.õ

Trong *Tông huấn về Gia đình*, s 44, c Gioan Phaolô II nêu rõ tình th ng y tr c h t ph i th hi n gia ình: ðTrong xã h i chúng ta c n ph i nh n m nh t m quan tr ng ngày càng l n c a lòng hi u khách, đ i m i hình th c c a nó ho c ch n gi n là m r ng c a nhà mình. H n n a, m r ng lòng mình tr c nh ng nhu c u c a anh ch em chúng ta, ho c còn i n ch đ n thân c th b o m cho m i gia ình có c n i n ch n c n thi t nh m t môi tr ng t nhiên b o v và làm cho gia ình c phát tri n. Và trên t t

c , gia ình Kitô h u c m i g i l ng nghe l i khuy n d c a thánh Tông : ãHã ân c n cho khách tr nhào (Rm 12,13). Do ó, b ng cách noi g ng c Kitô và chia s tình bác ái c a Ngài, h còn c m i g i th c hi n vi c ón ti p nh ng anh ch em ang c n n h : ãK nào cho m t ng i trong nh ng k bé m n này u ng m t bát n c lã mà thôi, vì danh ngh a là môn c a Th y, thì qu th t, Th y b o các con, ng i ó s không m t ph n th ng âuö (Mt 10,42).

C ng trong Tông hu n v Gia ình, s 47, c Gioan Phaolô II vi t ti p: ãNh th gia ình Kitô h u c m i g i làm ch ng cho m i ng i th y s t n tâm qu ng i và vô v l i c a mình i v i nh ng v n xã h i, nh s õch n l a u tiênö i v i nh ng ng i nghèo và nh ng ng i s ng bên l xã h i. Chính vì th , khi b c theo Chúa trong m t tình yêu th ng c bi t i v i t t c m i ng i nghèo, gia ình Kitô h u ph i l u tâm cách c bi t n nh ng ai ói khát, túng th i u, già c , nh ng ai b au m, nghi n ng p, nh ng ng i vô gia ìnhö.

.10

NÊN THÁNH TRONG VIỆC BỒN PHẬN HÀNG NGÀY

“Không phải bất cứ ai tha vâng theo Thầy: “Lạy Chúa! Lạy Chúa!” là sẽ được vào Nước Trời đâu! Nhưng chỉ ai thi hành ý muốn của Cha Thầy là sẽ được vào Nước Trời, mà thôi. Trong ngày ấy, nhiều người sẽ thưa vâng theo Thầy rằng: “Lạy Chúa, lạy Chúa, nào chúng tôi đã xưng tụng nhân danh Chúa mà nói tiên tri, nhân danh Chúa mà trừ quỷ, nhân danh Chúa mà làm nhiều phép lạ ư sao?” Và bấy giờ Thầy sẽ tuyên bố với họ: “Ta không hề biết các ngươi; xéo đi cho khuất mắt Ta, hỡi bọn làm việc gian ác!” (Mt 7,21-23).

Nhưng người nào đã làm những việc tốt, đã nói tiên tri, trừ quỷ và làm phép lạ, thì nhân danh Chúa sẽ đi vào hàng làm việc gian ác. Vì sao? Vì họ không phải là những người Chúa Cha muốn cho họ làm. Họ đã bắt bẻ bổn phận làm theo ý riêng.

Người ta thường có khuynh hướng xem những việc bổn phận vì nó không đem lại lợi ích cho họ sẽ hào hứng hơn. Bổn phận có vẻ là chuyện quá âm thầm, nhưng thật ra, bổn phận chính là những việc mà chúng ta cần thi hành vì lợi ích của mình. Bổn phận chúng ta khác nhau về bản chất nhưng đều hướng về cùng một mục đích: đem lại lợi ích cho nhau. Khi chúng ta làm việc tốt, như cái gì thì chúng ta phải chu toàn, và như tình yêu khi chu toàn bổn phận, ta sẽ sống một cuộc sống tốt đẹp, khi những việc tốt trở thành hai, thành năm, thành mười (x. Lc 19,11-27). Như thế, mỗi danh phận và mỗi người đều là con người ta nên thánh và, hơn nữa, nên những vị thánh lớn.

Trên bổn phận và những thói quen trong cuộc sống,

ng i ta th ng có nh ng ph n ng khác nhau: Ho c tránh né vì s gian nan v t v , ho c ón nh n cách mi n c ng, ho c vui v ón nh n v i lòng bi t n. Làm vì thích, làm vì s hình ph t, làm vì ó là i u t t và làm vì ó là ý Chúa, ó là nh ng ng c hành ng. Ta c n giúp các em phân bi t các ng c hành ng khác nhau, d n d n các em ti n t i ch làm vì yêu m n Chúa.

Nh ng i buồn ng c bán h t m i th mua cho c viên ng c quý, ta c n bi t b h t m i s chu toàn ý Chúa qua các b n ph n. Ph i lo xong vì c b n ph n chính y u tr c ã. Mau m n t b nh ng i u không c n thi t chu toàn b n ph n. Không bao gi m i mê i u gì n quên vì c b n ph n. Làm tròn vì c b n ph n v i c t m lòng và có tinh th n trách nhi m: Ph n vì c ã c giao, n u không làm c, ph i nh ng i khác làm thay n n i n ch n ho c ph i th a l i v i ng i ã giao vì c.

Ch thánh Têrêxa Hài ng Giêsu nh n m nh s h i n đi n c a Thiên Chúa n i vì c b n ph n th ng ngày: ãChúa Giêsu không nhìn xem nh ng vì c ta làm l n ch ng nào nh ng Ngài ch nhìn xem ta có t tình yêu vào ó hay không.

T p trung vào vì c b n ph n và chu toàn v i lòng yêu m n, là con ng nên thánh gi n d và an toàn nh t gi a cu c s ng h ng ngày.

ó c ng là h ng giáo d c th c t nh t. Thay vì ph i m t m i canh ch ng cho b n tr kh i sa vào c m b y, nhà giáo d c nên nh m t i m t i u n gi n: Giúp các em quý tr ng và yêu m n vì c b n ph n.

11.

SẮP XẾP VIỆC NHÀ ĐỂ NÊN THÁNH

Ông Giê-ô-xu-ê giáo dân phải làm thế nào chu toàn nhiệm vụ trên thế giới trong những hoàn cảnh thế giới xuyên quốc gia nhưng mà vẫn không xa lìa sự kết hiệp với Chúa Kitô, nhưng càng thi hành công việc của mình theo ý Thiên Chúa lại càng kết hiệp mật thiết hơn. Bằng cách này, ông Giê-ô-xu-ê giáo dân sẽ hạnh phúc và vui vĩ đại bên cạnh Chúa Thánh Thần, và sẽ khôn ngoan và nhún nhường, cố gắng thế giới vì mọi người. Tuy vậy trong nhà nguyện ngoài xã hội chúng ta không xa lìa lòng siêu nhiên của chúng ta, theo lời Thánh Tông-tô-lơ: "Anh em có làm gì, nói gì, thì hãy làm hãy nói nhân danh Chúa Giê-su và nhún nhường Giê-ô-xu-ê mà chúng ta thờ Thiên Chúa Cha" (Cl 3,17) (Sách Lành Tông-tô-lơ Giáo Dân, số 4).

Đứa con không gì khác hơn là tập cho con ngay từ khi đã có những thói quen tốt. Mẹ và cha, chính cha mẹ phải có những thói quen tốt, khi đứa con là những thói quen xấu, nên nên phải thay đổi và uốn nắn lại.

Mọi việc có một cách, và thế nào chúng ta cũng vậy. Cái gì lý tưởng, trở lại vào đời sống. Hãy quy tâm thế giới này trong nhà mình rồi rồi bình an và niềm vui bình an cho ông Giê-ô-xu-ê nhà. Âm thầm làm mọi việc và tập mọi việc vào Chúa Cha nó.

Công việc của chúng ta. Chúng ta phải tập cho mọi việc mà tập và làm uốn nắn lại nó. Mọi việc có một cách, thế nào việc của chúng ta. Tập thói quen này, sẽ sẽ thành thế giới.

Không làm ngay việc phải làm là thế giới khi mình mới mới. Buôn sáng không chịu làm xong, buôn chỉ chịu phải trên. Không chịu làm xong vì hôm nay là thế giới cho hôm sau. Mọi việc sinh hoạt bài học mỗi ngày, nên mùa thì không bận rộn thế giới.

Loại khi, dù thế giới thế giới, nhưng vì những lý do ngoài ý muốn, vẫn bận rộn công việc. Trong trường hợp này, và khi có chút gì rảnh, nên gì gì quy tâm ngay việc bận rộn, nên nếu thì nên học thuộc lòng khác làm giúp cho xong.

M i ngày ch u khó m t chút, công vi c nhà s suôn s g p b i. V i ng i Kitô h u, ây là m t kho tàng có s n trong tay mua s m vinh quang l n nh t trong cõi i i. S p x p nhà c a và chu toàn công vi c nhà chính là b c u nên thánh gi a i.

.12

QUẢ CẢM THEO CHÚA GIỮA ĐỜI THƯỜNG

R i c Giêsu nói v i m i ng i: ðAi mu n theo Ta, ph i t b chính mình, vác th p giá mình h ng ngày mà theo. Qu v y, ai mu n c u m ng s ng mình, thì s m t; còn ai li u m t m ng s ng mình vì tôi, thì s c u c m ng s ng y. Vì c c th gi i mà ph i ánh m t chính mình, nào có ích l i gì?ö (Lc 9,23-26)

Thánh Laurensô Ngôn (1840-1862) b b t khi m i 22 tu i. Ng i v tr yêu d u còn ó, r i cha m ã bao n m nuôi d y mình nay ang c n ng i ph ng d ng. ó là n i u t c a anh trong nh ng ngày b giam. Th nh ng c ng nh trong nh ng chuy n tích c a nhi u v tu n o khác t i Vi t Nam, s y m tr tinh th n c a nh ng ng i thân qu ng i, nhi u khi l i là y u t r t quan tr ng. Anh ã tr n v th m nhà nh ng gia ình khuy n khích anh tr l i nhà giam trình đi n. Chính thân m u và ng i v hi n anh th ng m n nh t c ng n hi n đi n trong gi hành quy t khích l anh i M u chuy n y cho th y c n làm sao m i ng i trong gia ình cùng chung m t l p tr ng vác thánh giá theo Chúa. Ngay gi a i th ng, trong m i ch n l a l n nh , ta c n nh l i Chúa Giêsu: ðHãy chi n u qua c c a h p mà vào, vì Ta nói cho các con

hay: có nhi u ng i s tìm cách vào mà không th c.ö (Lc 13,22-24)

Lên ng theo Chúa, ta c n d t khoát v i t i l i, d t khoát làm lành lánh d . ng tr c m t i u x u và m t i u t t, ta quy t b i u x u và ch n i u t t. Th nh ng, tr c hai i u u t t c , ta s ch n bên nào? Ta c n có s bình tâm ch n nh Chúa Giêsu ã ch n. Nh m t i m t tình yêu l n h n, ta s d n d n ti n lên trong s bình tâm, v i ba m c :

M c 1 là ch p nh n ý Chúa: Gi a 2 th t o (Ví d : làm ngh này hay ngh kia, giàu hay nghèo, s ng lâu hay ch t s m, nói hay im l ng, vinh hay nh c...), tôi không nh t thi t ph i ch n cho c A hay B. Thái c a tôi là bên nào giúp tôi c g n Chúa h n, bên nào giúp tôi tôn vinh Danh Chúa h n, thì tôi ch n bên y. Nói cách khác, Chúa mu n tôi ch n bên nào, thì tôi ch n bên y. Tôi gi cho mình c hoàn toàn t do, không b th t o chi ph i, ón nh n ý Thiên Chúa.

M c 2 là yêu thích ý Chúa: Gi a hai th t o A và B, n u tôi bi t Chúa mu n B cho tôi (t c là B giúp tôi g n Chúa h n, làm vinh danh Chúa h n), tôi quy t v n d ng t do c a tôi mu n c B. N u i u Chúa mu n c ng là i u tôi a thích, tôi s ón nh n i u a thích nh m t trách nhi m , n u ng c l i, tôi s ón nh n gánh n ng nh m t i u a thích.

M c 3 là khao khát nên gi ng Chúa: i xa h n n a, n u c A và B u giúp tôi g n Chúa nh nhau, tôn vinh Danh Chúa nh nhau, t c là ý Chúa ngang nhau c ôi àng, tôi s ch n i u khi n tôi nên gi ng Chúa Giêsu, ng ã ch n nghèo hèn, b thua thi t, b s nh c... ây là d u hi u c a m t tình yêu ích th t, tình yêu em l i t do nh l i thánh Âu Tinh: ƠC yêu m n i, r i mu n làm gì thì làmö.

M i t i, anh ch em c n nhìn l i xem mình ã quan tâm quy t nh m i chuy n l n nh trong ngày theo h ng trên ây ch a. anh ch em c th ng xuyên ch n l a nh th , con cái

anh chị em sẽ noi gương và trở thành những người luôn quở
 cấm bậy theo Chúa Giêsu Kitô.

.13

GIỜ KINH SÁNG TỐI

“Kinh nguyện gia đình có những đặc tính riêng của nó.
 Đó là một kinh nguyện *chung*: vợ chồng cùng cầu nguyện với
 nhau, cha mẹ và con cái cùng cầu nguyện với nhau. Sự hiệp
 thông trong kinh nguyện vợ chồng là hoa quả của tình yêu
 hiệp thông mà các bí tích Rửa Tội và Hôn Phối đem lại. Các
 gia đình Kitô hữu có thể áp dụng cho mình một cách
 bí mật những lời khuyên của Giêsu: “Quê hương, gia đình
 các con: nếu đi, hãy mời các con trở thành xin
 và bắt đi vì cớ gì, thì Cha Ta, đang ngự trên trời sẽ ban cho. Vì
 vậy nếu có hai, ba người hiệp làm nhân danh Ta, thì Cha Ta ở
 trên trời sẽ đáp lại họ” (Mt 18,19-20). (Tông Huấn Gia đình, s. 59)

Trong hình thánh Micae Nguyễn Huy Mậu, tác giả:
 Năm 20 tuổi, ông M kết hôn với cô Maria M, con gái
 Thánh Antôn Nguyễn Ích là ông trùm trong xã. Cuộc sống
 gia đình đầm ấm hạnh phúc với tám người con. Ông h
 dân làng ai cũng mến phục kính nể. Dù sống gia đình và xã
 hội phức tạp, ông luôn sống xứng đáng là một gia trưởng
 công chính. Bà M kết hôn: “Gia đình tôi sống trong
 hoà thuận yêu thương. Ông Micae chuyên chăm sóc, d
 hàng ngày. Nếu vợ con học gì giúp việc bên ngoài không
 được, ông bắt phải kính chung và nghe sách thiêng liêng
 suy niệm. Ông xứng đáng là người trong nhà. Mẹ tôi ông k

l ờng xét mình t ừ hai ngày tr ớc. Mùa Chay, ông gi ải chay các ngày th ứ t ừ và th ứ sáu. Ông không u ớng r ầu, không ảnh b ả hay to ti ếng v ớ ai bao gi ờ.

C ồng nh ớ gia ỡnh thánh Micae Nguy ờn Huy M ỹ, gia ỡnh anh ch ị em hãy trung thành v ớ gi ải kinh sáng t ừ.

Gi ải kinh sáng là ả ca m ớng ả Kitô ả ph ả c sinh ả c ả u chu ả c ta. Xin Thiên Chúa chúc lành cho ngày s ớng ả c ta, cho m ớ i v ớ c ta s ớ p ả làm. Tâm tình ả c ả gi ải kinh sáng là chúc t ừ ng, hi ớ n d ảng và v ớng tin vào tình th ớng Thiên Chúa luôn nâng ả ta trong cu ả c s ớng.

N ừ u có ớ i l ớ sáng, m ớ i ng ớ i ch ả c n ả c riêng kinh d ảng ngày và m ớ t vài kinh thích ả c, ho ả c thịnh l ớng ả c u nguy ớ n đ ả m phút. Kinh d ảng ngày nên ả c khi v ả t nh đ ả y ho ả c khi v ả b ả c xu ớng kh ớ i gi ờ ng. N ừ u không ớ i l ớ sáng, ả nhà nên ả c u nguy ớ n chung. V ớ c ả c kinh sáng chung th ớng khó h ớ n kinh t ừ i, nh ớng n ừ u c ả g ớng, ta v ớ n có th ả làm ả c ph ớ n nào.

Gi ải kinh t ừ i là gi ỏ t ừ ng k ả t sau m ớ t ngày s ớng và chu ớ n b ả cho ngày hôm sau: ta ả c m ớ t nh ớng n ả Chúa ban và th ớng h ớ i m ớ i l ớ i l ớ m; ta ả c u nguy ớ n cho m ớ i ng ớ i ả g ớ p trong ngày và cho H ớ i Thánh kh ớ p n ớ i; ta xin Thiên Chúa chúc lành cho m ớ i v ớ c ả làm trong ngày và cho ta ả c qua m ớ t ả êm bình an ả s ớ m mai th ả c đ ả y ta l ớ i c ả d ảng l ớ i ca ng ớ i Chúa. Nên thu ớ x ớ p ả c u nguy ớ n s ớ m, l ớ i n sau b ả n t ừ i. Nên n ớ t ừ i úng gi ỏ c kinh úng gi ỏ .

Mùa V ớng, Giáng sinh, Mùa Chay, Ph ả c sinh, các l ớ tr ớng, các th ảng kính Thánh Tâm, th ảng kính ả c M ỹ, kính thánh Giu-se, kính nh ớ các t ừn h ừ ả qua ớ i... ả c n ả ch ớ n nh ớng bài hát thích h ớ p.

Nh ớng đ ớ p ả c bi ả t, nh ớ các ngày k ớ n ớ m trong gia ỡnh, nên có nh ớng gi ỏ kinh ả c bi ả t.

Tr ả c khi b ả t ừ u, ng ớ i x ớng kinh nh ớ c ý ả c u nguy ớ n

c a gi kinh. Cu i gi kinh là phân công và l i cu i ngày: Sau gi kinh, nên nhìn t i nh ng công vi c hôm sau và phân công, nh c nh . Theo kinh nghi m thánh Gioan Boscô, cha m nên nói ôi l i t t p ch ng m t phút (m t câu châm ngôn, ho c m t vi c x y ra trong i s ng, kèm v i cách suy ngh theo Tin m ng) m i ng i i ng v i ý t ng lành thánh. L i chia s luôn k t thúc b ng: ãChúc c nhà ng ngon. C nhà chúc l i ng i chia s ng ngon.

.14 GIỜ KINH CHO NHỮNG DỊP ĐẶC BIỆT TRONG GIA ĐÌNH

Kinh nguy n gia ình có n i dung c áo là *chính cuộc sống gia ình*. Qua nh ng c nh hu ng khác nhau, cu c s ng này c di n gi i nh m t n g i t Thiên Chúa mà n và c th c hi n nh m t câu tr l i hi u th o cho l i m i g i c a Ngài: nh ng vui m ng và au kh , nh ng hy v ng và bu n phi n, nh ng l n sinh con và nh ng ngày sinh nh t, nh ng k ni m ngày c i c a cha m , nh ng chuy n xa nhà và tr v , nh ng ch n l a quan tr ng và quy t li t, cái ch t c a nh ng ng i thân yêu ... u là nh ng đ u hi u v s hi n đ i n u ái c a Thiên Chúa trong cu c s ng gia ình. Nh ng bi n c y c ng ph i tr thành nh ng lúc thu n ti n cho l i t n, kh n nguy n, cho s tin t ng phó thác c a gia ình trong bàn tay Cha chung trên tr i. àng khác, ph m giá và trách nhi m c a gia ình Kitô h u, xét nh Giáo H i t i gia, ch có th c s ng v i s tr giúp liên l c a Thiên Chúa, và s tr giúp này s không bao gi thi u n u ng i ta bi t thành kh n nguy n xin v i lòng tin c y và khiêm t n.ö (Tông Hu n Gia ình, s 59)

M i d p c bi t trong gia ình có sinh ho t riêng c a nó và gi ình t i c ng hoà theo ó. C n tránh nh ng chuy n r m rà. Nên l u ý nhi u n nh ng gì d gây thêm tình gia ình, giúp m i ng i bi t ngh n ng i khác: D n nhà c a s ch s , tr t t , nh c nh c u nguy n cho nhau, làm bó hoa thiêng liêng t ng ng i c m ng l , vv ... M i ng i và m i gia ình nên tìm hi u k ng l i nên thánh c a thánh b n m ng noi theo.

u n m nên ghi ngay các ngày l gia ình vào cu n l ch công giáo d nh . M t s ngày l i ho c o có tính gia ình, c ng nên ghi vào. Ví d : ngày Ph n (8/3), ngày các bà m (Chúa Nh t th ba tháng N m), ngày c a nh ng ng i cha (Chúa Nh t th ba tháng Sáu), ngày c a ông bà n i ngo i (26/7) ...

Gi ình c ng là lúc s ng m u nhi m các thánh thông công, hi p thông v i nh ng ng i quá c trong gia ình và gia t c. Khi nh n gia tiên t ph , ng i công giáo không làm m t s th ph ng bên ngoài s th ph ng Thiên Chúa, nh ng là nh ó mà thêm lòng bi t n và kính m n Thiên Chúa là ngu n m i tình ph t trên tr i d i t (Ep 3,14).

àng khác, khi nh n các t tiên theo huy t th ng, ng i công giáo c ng nh n các t ph trong c tin.

M i gia ình nên có m t bàn th gia tiên n s . Mà ã có bàn th thì nh th p h ng, ng h ng tàn khói l nh. Ngày t t ngày gi nên gi m t cây h ng cháy su t ngày. Tránh nh ng chi ti t trái c tin và tránh t n kém không h p tình h p lý. V hình th c, ch c t sao bi u l c t m lòng và giúp các cháu nh h c c lòng bi t n t tiên và bi t n Thiên Chúa T o Hoá.

Ng i Vi t Nam có thói quen r t t t: m i khi gia ình có vi c bu n vui u luôn t ng nh gia tiên và bi u l tâm tình y b ng vi c cúng l . L gia tiên th ng do v tr ng t c ho c ng i cha trong gia ình ch l . N u v này v ng m t thì v

họ có con trai họ có con dâu trẻ con ch l . Ngài i tín h u công giáo Vi t Nam ti p nh n truy n th ng t t p y v i m t cái nhìn chính xác, phù h p v i c tin Kitô-giáo. Hình th c s ng nh t c a l gia tiên là m i l n ra kh i nhà và m i l n i âu v , ta th p m t cây nhang c m lên bàn th và thỉnh l ng c u nguy n giây lát.

.15

CHIA SẺ VÀ HIỆP THÔNG TRONG TANG LỄ

M t trong nh ng ý ngh a l n c a Kitô giáo là tình hi p thông: ng i tín h u c k t hi p v i Thiên Chúa và nh ó mà hi p thông v i nhau, gi a nh ng ng i ang s ng trên tr n gian c ng nh gi a ng i còn s ng và ng i ã qua i.

Tr c m t ng i ngoài công giáo, tình hi p thông này l rõ n i d p tang l . Nhi u ng i xúc ng khi th y ông o tín h u n an i gia ình ng i quá c , c u nguy n trong th i gian thi hài còn t i gia ình và ba bu i t i sau khi an táng. Ngài i ta còn c m kích vì s mau m n giúp và chia s , v i tình th n bác ái vô v l í . Dù không bà con ru t th t, các tín h u v n quan tâm ch m sóc nhau, yêu th ng nhau nh con m t nhà. R i nh ng lúc c ng oàn không c u nguy n chung, v n có m t hai ng i liên t c âm th m c u nguy n bên ng i quá c , giúp cho b u khí thành tr m l ng, linh thiêng, m cúng, y c tin và c trông c y.

V i tình th n hi p thông, khi nh ng gia ình s ng l loi xa có ng i au m, giáo x c n l u tâm ch m sóc, và khi h g p c nh tang ch , càng c n h t s c c g ng vì ng th m an i.

Cách riêng, vì tình gia đình neo n nghèo kh , c n quan tâm giúp c v v t ch t.

Nhi u gia đình ng i l ng khi thân nhân ch t vì tai n n ngoài ng, r t ng i a v nhà. M t s giáo x ã t o i u ki n h có th quàn ng i quá c t i nhà tang l c ng oàn v i nh ng ch m sóc ân c n, em l i m t an i l n cho gia đình n n nhân. ó là m t cách th hi n m i th ng ng i th b y v ph n xác: th b y chôn xác k ch t.

Chính trong tang l , ng i ta c nghe Tin M ng v s s ng, hi u ra r ng m c ích cu c s ng là c hi p nh t v i Thiên Chúa trong h nh phúc i i, và s ch t là cu c v t qua c n thi t ti n vào s s ng i i y. Nên tìm d p gi i thích cho bà con l ng dân hi u ý ngh a c a vi c r y n c thánh trên thi hài, trên quan tài và trên huy t. T t c là nh c l i r ng ng i quá c ã c r a t i, tr nên con cái Thiên Chúa và thân xác h ã tr nên n th Chúa Thánh Th n. Vi c ni m h ng c ng c ng i Công Giáo th c hi n theo ý ngh a y.

.16

BÀN THỜ GIA TIÊN VÀ TÌNH ĐỒNG TỘC

Trong th i gian mò m m tìm cách giúp ng i Vi t hi u úng giáo lý o Chúa, các nhà truy n giáo g p nhi u khó kh n trong vi c h i nh p v n hóa. Do ó su t g n 200 n m, Giáo H i không cho phép tín h u Vi t Nam th c hi n vi c th cúng t tiên theo l i c truy n. Vi c c m oán ã a n thành ki n ã theo o là b ông, b bả, khi n ng i ta t y chay o Chúa. i u y còn tr thành m t trong nh ng lý do bi n minh cho các cu c bách h i c a nhà Tây S n, nhà Nguy n và chi n d ch V n Thân.

Giữa tháng 20, mới sáng đã thay đổi. Từ năm 1965, Giáo Hội Công Giáo Việt Nam đã tiếp nhận lễ vị đức thánh cống tiên theo cung cách Việt Nam. Nghi thức gia đình Công Giáo đã lập lại bàn thờ gia tiên. Vị đức thánh phụng dưỡng của người đã thành bình thờ và tổ chức thi lễ mừng bà con làng dân.

Tuy nhiên, xóa sạch hình ảnh, nghi thức Công Giáo phải cố gắng gìn giữ một trong lãnh vực này: cần giữ hình ảnh thờ cha mẹ còn sống lễ kính ông bà tiên.

Và bàn thờ gia tiên, khi có người, tất nhiên là thờ cha mẹ gian thờ, có màn che trên xuồng dãi. Tuy nhiên, do cấu trúc nhà ngày nay khác xưa, cũng có thể tùy nghi thờ cha mẹ vị hình thức sáng sủa và gọn gàng, thêm như màu sắc dân tộc và Kitô giáo. Có thể đặt ngay dưới bàn thờ Chúa, nhưng cần có sự phân biệt rõ ràng, hoặc có thể gian khác. Cần nhớ, một khi đã lập bàn thờ, phải gìn giữ sạch sẽ, tuy thế không bắt buộc vật dụng linh tinh nào trên bàn thờ. Phải chăm sóc hàng ngày. Hình thức sống nhấc gia tiên là misem, mịt, mịt, mịt xa, ta thắp một cây nhang cắm lên bàn thờ và thỉnh lễ của người một phút. Nếu thì ứ ý thờ và quan tâm thì thờ lễ lập bàn thờ còn tốt hơn là có bàn thờ mà hàng ngày, khói lộn.

Các ban văn hóa, truyền giáo và gia đình trong giáo xứ cần quan tâm góp ý và hướng dẫn cho các gia đình vị đức này.

Ở Hi Lạp không dùng lễ bàn thờ gia tiên và các nghi thức lễ bái mà còn giữ những kinh nghiệm khác có tác dụng rất lớn trong vị đức giáo đức nhân bản, cách riêng là giáo đức tình gia đình và gia tộc. Tình gia tộc cũng không qua các ban gia phả, qua những ngày giỗ, ngày tết.

Sinh hoạt gia tộc cũng duy trì những ngày và ruộng hàng họ, và cũng nhớ có những dòng họ gia phả thì ứ ứ. Các gia đình công giáo, do giáo dân sinh hoạt thì hàng hai trăm năm, thì nghĩ gì về gia phả. Nếu

gia t c ngoài công giáo, dù không gián o n vi c th cúng ông bà nh ng, do chi n tranh, nay c ng b mai m t c gia ph , t ng và ru ng h ng ho . T ngày t n c hoà bình và th ng nh t, d ng nh kh p n i ur lên vi c tìm l i ngu n c i, n i l i gia ph . Có c nh ng sách m u h ng d n làm gia ph và nh ng sáng ki n làm gia ph i n t , gia ph trên m ng. Thi t t ng các gia ình công giáo Vi t Nam c ng c n quan tâm n vi c này có thêm m t l i khí giúp vun tr ng tinh th n o lý cho các th h mai sau. N u không th tìm l i nh ng ngu n g c xa x a thì ít là ghi l i t nh ng v t mà trong gia ình còn bi t c.

R t nhi u tr ng h p, khi tìm v c i ngu n, ta phát hi n quan h g n g i gi a nh ng nhánh ng t c Công giáo và ngoài Công giáo. Hai bên s qua l i th m vi ng nhau, cùng hi n di n trong nh ng d p gi i t c. Nh ó, s s m xoá tan c thành ki n õtheo o b ông b bà, r i tình thân gi a ôi bên s gia t ng và vi c chia s c tin gi a nh ng ng i ng t c s g p nhi u thu n l i.

.17

DUỚI MÁI TÙ ĐƯỜNG CỦA TRĂM HỌ

Sau t t Quý T 2013 v a qua t i giáo x Song M thu c giáo ph n Nha Trang, m t s b n tr h Võ ã có sáng ki n xin cha s m t thánh l c u nguy n cho nh ng ng i cùng h còn s ng và ã qua i. V i b c tâm th trang tr ng g i n m i gia ình h Võ trong giáo x , ã có trên 100 ng i n d l . Sau thánh l h n 50 ng i ã l i g p nhau t i h i tr ng giáo x . H chia s tâm tình th t chan hòa r i th o lu n sôi n i và i n b n quy t nh: Th nh t, c ra m t ban liên l c h Võ Công giáo c a giáo x ; th hai, m i l n có ng i h Võ trên

a bàn giáo x qua i, s t ng m t vòng hoa phúng i u ghi
 dòng ch : "Ban Liên l c h Võ Công giáo giáo x Song M
 thành kính phân u"; th ba: anh ch em ng t c Công giáo s
 nh c nhau s ng t t h n kh i ph lòng bà con ng t c ngoài
 Công giáo; Th t : T ây v sau, m i n m t i ngày này, u
 xin l nh th và m i gia ình h Võ Công giáo s m i m t gia
 ình h Võ ng i l ng n d thánh l . Có th l m ng i
 c m i s không n nh ng nhi u ng i khác s n. H s
 hi u th nào là gia ình con cái Chúa, s hi u cách ng i Công
 giáo tôn kính và c u nguy n cho ông bà t tiên.

i u nhóm anh ch em y ã làm, thi t t ng b t c
 nhóm ng t c nào t i m i giáo x , dù ông ng i hay ít
 ng i, c ng u có th làm c. Sau bao n m ly lo n, khi hòa
 bình l p l i, a s ng i mình, l ng c ng nh giáo, hi n
 không còn gia ph , không còn t ng, l m khi không còn
 nh ngày gi c a dòng h mình. Th nh ng khi ta nh n bi t
 Thiên Chúa là Cha, Ngài ã cho l i chúng ta t t c và còn h n
 th nhi u. Không còn gia ph , nh ng chúng ta bi t rõ mình là
 anh em con m t Cha trên tr i. Không còn t ng nh ng
 chúng ta l i có chung m t nhà Chúa là t ng c a muôn dân,
 b i l hai ch t ng trong t i ng Hán d ch sang t i ng Vi t
 không gì khác h n là nhà th . Có th không còn nh ngày gi
 c a dòng h nh ng chúng ta có ngày l c a nh ng v thánh t
 o cùng dòng h . Trong s các thánh t o ng i Vi t, có 28
 v ta không rõ thu c h nào; còn 69 v khác thu c v 17 dòng
 h : h Bùi (2), h ng (1), h ình (3), h (3), h oàn
 (3), h Hà (2), h H (1), h Hoàng/Hu nh (1), h Lê (7), h
 Nguy n (24), h Ph m (5), h Phan (3), h T (1), h T ng (1),
 h Tr n (4), h Tr ng (2), h V /Võ (6).

M i n m trong mái m t ng c a tr m h t i giáo x
 liên ti p có ngày gi Công giáo c a h Lê, h Nguy n, h
 Ph m, h Phan, h Tr n, vví và các bà con ng t c ng i
 l ng cùng n d . R i t i ngày t hi p c a h , h l i m i các
 ng t c Công giáo và c v th t c a t ng tr m h là cha

x n d . Dòng h là con ng th t h n nhiên ta n v i anh em và a anh em n v i Chúa. Ta có nh ng c h i t t nh t gi i thích cho bà con l ng dân hi u giáo lý c a H i Thánh Công giáo v o Hi u và vi c th cúng T Tiên giúp h nh n bi t và th ph ng C i Ngu n muôn i muôn thu là Cha trên tr i.

V i hy v ng y, m i tín h u hãy g p g nh ng ng i Công giáo cùng dòng h trong giáo x , trao i và th o lu n xem s b t u công vi c nh th nào. H nào loan Tin m ng cho h n y: R nhau s ng t t, h n nhau trong m t thánh l truy n th ng h ng n m, và m i bà con ng t c ng i l ng cùng n d .

D nhiên vi c gieo tr ng không kém ph n v t v nh ng r i mùa g t n, gi ng hân hoan, m t r ng r , ta s ôm nh ng bó lúa tr u n ng trên tay mà tr v trong ti ng hát t n vì nh ng bà con cùng dòng h v i mình và c nhi u anh ch em khác ã tr nên con cái Chúa.

III. GIA ĐÌNH TRUYỀN GIÁO

.01

GIÚP BẠN TRẺ HỌC TRUYỀN GIÁO

Then ch t c a truy n giáo là hun úc tâm h n truy n giáo cho Kitô h u t khi còn non tr . H ãng t i l Ch thánh Têrêxa, b n m ng các x truy n giáo, chúng ta c n tìm cách giúp các b n tr có c tâm tình c a Ch Thánh: ãCon khát khao c yêu m n Chúa và làm cho Chúa c yêu m n.

Trách nhi m này tr c h t thu c v các gia ình Kitô h u. Các gia ình v n c Giáo H i coi là nh ng ch ng vi n và t vi n ào t o tinh th n truy n giáo. Các gia ình còn góp ph n c thù cho công cu c truy n giáo b ng cách vun tr ng ãng i th a sai cho con cái mình. S m hôm hã th ãng xuyên nh c các cháu: ãLúa chín y ãng mà thi u th ãng tã (Lc 10,2). T ãng quát h n, gia ình s ãy cho con cái ngay t khi còn th u bi t nh n ra tình yêu c a Thiên Chúa i v i m i ãng iã (Tông hu n Gia ình, s 54) và mau m n qu ãng i ãp l i.

Khi gãy ý th c truy n giáo cho các cháu nh , ta c n tránh bi n các cháu thành nh ãng ãng i t tôn, nh th mình là ãng i n m v ãng chân lý. Chúng ta c n d y các cháu khiêm nh ãng tr c n Chúa và bi t tôn tr ãng lòng tin c a ãng i khác. Các cháu s h y sinh và c ãng ãng s ãng t t không ph i ã làm

g ngổ nh ng tr c h t là ng i khác kh i hi u l m o Chúa, và có th hi u úng th nào là tinh th n c a o thánh.

Ti p sau gia ình là các l p giáo lý. Ch ãng trình giáo lý theo tu i hi n áp d ãng trong Giáo ph n nhà, c biên so n theo h ãng truy n giáo. Giáo lý viên c n kh c sâu cho các em lý t ãng nên thánh, theo g ãng các v thánh tr , nam gi i là nh ãng thánh nh : Saviô, Giuse Túc, Koska, Phanxicô Martô; n gi i thì nh : Maria Goretti, Laura Vic nha, Giaxinta và chân ph c Antonia Meo m i 6 tu i. Gi a nh ãng h p l c c a xã h i tiêu th , các em c n bi t th t lên nh thánh Stanislas Koska: ãTôi sinh ra cho nh ãng i u cao quý h n.õ C n d y cho các em bi t s ãng ch ãng nhân tr ãng l p v i cách n nói d u dàng thanh l ch, trung th c khi làm bài, mau m n giúp m i ãng i cách vô v l i và bi t quên mình vì ích chung.

.02

LOAN BÁO TIN MỪNG QUA LỄ HÔN PHỐI

i Kitô h u xoay quanh b n tr c: tin, nh n, gi , c u ó t c là tín lý, bí tích, luân lý và c u nguy n. D p t t nh t ãng i l ãng ti p c n c b n chi u kích y là l c i nhà th . H th ãng khen nghi th c hôn ph i trang tr ãng và giàu ý ãng h a. Vì th , nên m i các thành viên trong gia ình c ãng nh b n h u ngoài Công giáo tham d thánh l hôn ph i. Nh ãng lúc nói chuy n trao i tr c và sau l , c ãng nh câu chuy n thân m t c i m trong ti c c i, n u c, nên gi i thích cho h ãnh ãng i m áng chú ý trong hôn nhân Kitô giáo. T ó c ãng có th i xa h n gi i thích nh ãng th c m c v o. Tuy nhiên, c n gi úng ch ãng m c và b u khí thân tình, không bi n câu chuy n thành bu i gi ãng o và nh t là tránh ãng r i vào ch tranh cãi lý thuy t.

hiệu ứng ngược lại chính là nghi lễ. Do đó, cần nhắc nhở cô dâu chú rể nên nghi thức tập ngay trước. Cần nên tin cho vị nghi lễ biết chút về thành phần nghi lễ cưới, ngài dành chỗ cho bài giảng súc tích, dành ưu và có chút lễ.

Cần tính toán về mặt thời gian và bố trí phân ly các hôn nhân Kitô giáo cần có những thành phần riêng của các gia đình con cái Chúa, mặt riêng sự hạnh phúc và tri ân. Những dịp tiệc cưới nên sắp xếp ngày cưới, cách riêng là 25 năm và 50 năm là những dịp trọng đại. Các giáo xứ nên chú ý tổ chức cho các gia đình mừng lễ.

- Có thể tổ chức mừng lễ vào lễ Thánh Gia hay lễ hai thánh Gioakim và Anna, dành riêng cho những dịp 5, 10, 20, 25, 30, 40 và 50 năm.

- Cũng có thể chọn một ngày nhất định hàng tháng, ví dụ như chiụ Thánh Thể hay Thánh Bữa ăn, cho tất cả những dịp mừng lễ cưới trong tháng. Cách này có cái lợi là mọi gia đình đều có dịp mừng lễ và bí tích hàng năm.

Trong các trường hợp, nên nhắc các gia đình liên hệ, chăm sóc cha mẹ và con cái để mình xứng đáng.

.03

GIA ĐÌNH LÀM TÔNG ĐỒ CHO GIA ĐÌNH

“Các gia đình Kitô hữu có sứ mệnh xây dựng Giáo Hội và Nước Chúa trong lịch sử, cho nên cần phải ngoan ngoãn tuân phục Chúa Kitô. Thứ tự, qua hôn nhân đã nâng lên hàng bí tích, Ngài trao cho các đôi bạn Kitô hữu một sứ mệnh riêng biệt, nghĩa là sai phái hạnh phúc của họ trong vâng phục Ngài, và cách thức biệt, trong lãnh vực gia đình.

Vì c tông gia ình còn c tri n n d i hình th c nh ng công tác bác ái v tình th n c ng nh v t ch t i v i các gia ình khác nh : i v i nh ng ng i au m, già c , tàn t t, m côi, góa b a, nh ng ng i ch ng, nh ng ng i v b b r i, nh ng ng i m c thân và nh ng ng i m trong tình hu ng khó kh n, ang b căm d lo i b a con còn trong lòng d mình, v.v...ö (Tông Hu n Gia ình, s 71)

Tông Hu n Gia ình, s 72 còn nh n m nh t i các hi p h i gia ình nh m ph c v các gia ình: òC n ph i nhìn nh n và coi tr ng các c ng ng Giáo H i khác nhau, các nhóm và r t nhi u phong trào ang d n thân vào m c v gia ình theo nh ng cách th khác bi t và v i nh ng danh hi u và m c khác nhau, m i t ch c u có nh ng c i m, m c tiêu, cách k t n p và ph ng pháp riêng. Th ng H i ng Giám M c ã chính th c nhìn nh n s óng góp ích l i c a nh ng hi p h i có tính cách tu c, ào t o hay làm vi c tông nh th . Vai trò c a nh ng hi p h i này là làm d y lên n i các tín h u m t ý th c bén nh y v s liên i; là t o i u ki n thu n l i cho m t n p s ng c g i h ng do Tin M ng và do c tin c a Giáo H i; là ào t o cho l ng tâm c a m i ng i bi t theo giá tr Kitô giáo ch không theo các tiêu chu n c a ý ki n ám ông; là khuy n khích các công cu c bác ái ang h ng v vi c giúp l n nhau hay h ng v ng i khác v i m t tình th n c i m , có s c làm cho các gia ình Kitô h u tr thành th t s là ngu n sáng ích th c và là men lành m nh cho các gia ình khác.ö

T i Vi t Nam, hi n nay m t s hi p h i tông gia ình có t m vóc qu c t ã hi n di n nhi u n i. C ng có nh ng hi p h i mang t m vóc qu c gia và nh ng nhóm khác nh ng quy mô nh h n. i u quan tr ng là các gia ình trong cùng m t giáo x hay m t giáo h g p g nhau cùng ý th c và cùng tìm ki m m t mô hình thích h p v i a ph ng mình.

.04 CÁC GIA ĐÌNH LIÊN KẾT GIÚP NHAU SỐNG ĐẠO

Tông huấn Gia đình, s 52, vi t: ƠT ng lai vi c Phúc âm hóa tùy thu c ph n l n n i H i Thánh t i gia. S m ng tông y c a gia ình b t ngu n t Bí tích Thánh T y và qua Bí tích Hôn ph i h ã nh n c m t s c y m i truy n t c tin, thánh hóa và bi n i xã h i hi n t i theo ý nh c a Thiên Chúa. Ờ Tông hu n c ng nh c nh các gia ình có trách nhi m làm tông l n cho nhau.

Qua nhi u th p niên thi u v ng linh m c, hoàn c nh tôn giáo c a nhi u gia ình hi n còn g p khó kh n ch a c n nh. xúc ti n vi c truy n giáo i n i, t c là nâng cao ph m ch t Kitô giáo c a các gia ình tín h u, m i giáo x c n chú ý c ng c t i a cho nh ng gia ình ã n nh v m t tinh th n. C n ng viên t ng gia ình t n hi n cho trái tim Chúa Giêsu và M Maria, cùng nhau cam k t s ng o và truy n giáo. Ban truy n giáo giáo x và ban m c v gia ình s ph i h p giúp nh ng gia ình ã n nh tr thành ch d a cho nh ng gia ình khác s m ti n t i n nh. C th là th c hi n s gia ình công giáo, giúp h p th c hóa hôn ph i, giúp thanh thi u niên và nhi ng hoàn t t vi c h c giáo lý theo tu i mình, nh c nh nhau i l Chúa Nh t. C n t o i u ki n nh ng gia ình có ph m ch t làm ch ng cao, có th liên k t thành nhóm h t nhân.

Vì c giúp các gia ình làm tông l n cho nhau s h u hi u h n khi các gia ình c liên k t thành nh ng nhóm nh liên c liên a. Ngoài ra còn có s góp ph n c a nh ng phong trào tông gia ình: h i các bà m , legio, huynh oàn, nhóm chia s L i Chúa, gia ình cùng theo Chúa, gia ình Khôi Bình, vv... c bi t c n nâng nh ng gia ình ti n phong, d n thân

n nh ng vùng ch a có ánh sáng Tin M ng và h tr nh ng gia ình l loi.

Gi a lúc c c u gia ình trên th gi i ang g p kh ng ho ng, các gia ình con cái Chúa c n chia s cho nhau kinh nghi m xây p gia ình h nh phúc, t o thành m t môi tr ng m i, nâng chính mình và làm ch ng cho o Chúa.

.05

GIA ĐÌNH HY SINH VÀ CẦU NGUYỆN CHO TRUYỀN GIÁO

Tháng 5 n m 1984, c Gioan Phaolô II vi ng th m Nam Hàn, nhân d p m ng k ni m 200 n m lãnh nh n Tin M ng, và tôn phong 103 Chân ph c T o i Hàn lên b c Hi n Thánh; s ng i Công Giáo lúc ó kho ng 1 tri u 700 ngàn. Sau chuy n vi ng th m y, các Giám m c Nam hàn tung ra chi n d ch truy n giáo: "M i gia ình Công Giáo ph i a m t gia ình ngoài Công Giáo tr l i". Tháng 10 n m 1989, sau 5 n m, c Thánh Cha tr l i vi ng th m Nam Hàn m t l n n a nhân d p i h i Thánh Th qu c t c t ch c t i Seoul, s ng i Công Giáo Nam Hàn ã lên t i hai tri u r i. N m 2000, s linh m c Nam Hàn là 2.891 v , t ng 10 l n so v i n m 1962; s giám m c b n x là 23 v ; s ng i công giáo là 4 tri u 71 ngàn, c chia thành 15 giáo ph n và 1.228 giáo x . (Theo s li u ài Chân Lý Á Châu). Hi n nay, t l ng i Công giáo ang chi m h n 11% dân s Nam Hàn. H i ng Giám m c Nam Hàn ang m i g i m i thành ph n Dân Chúa tích c c hành ng cho m c tiêu 20-20, có ngh a là n l c c u nguy n, s ng và truy n giáo t i n m 2020, t l ng i Công giáo s lên t i 20% dân s .

Noi g ng và ch y ua v i anh ch em t i Nam Hàn, m i gia ình Công Giáo Vi t Nam c ng c m i g i cam k t hy sinh và c u nguy n cho công cu c truy n giáo.

Mi tu n m t l n, sau gi c kinh t i s dành th i gi chia s v truy n giáo, nh c nhau n l c i m i i s ng, vui ch u thi t thòi và th thách c u nguy n cho l ng dân tr l i. C ng ng quên nh c nhau dành đ m, góp ph n lo vi c truy n giáo.

N l c giáo đ c con em. Ng l i v i H i ng Giám M c Vi t Nam t i Rôma ngày 27-6-2009, c Giáo Hoàng Bênê ictô 16 nói: ò i u r t áng mong c là khi đ y cho con cái bi t s ng theo l ng tâm ngay th ng, trong s liêm chính và s th t, thì m i gia ình công giáo tr nên trung tâm các giá tr và c tính nhân b n, m t tr ng đ y c tin và c m n i v i Thiên Chúa. B ng i s ng xây n n trên c ái, s liêm chính, vi c quý tr ng công ích, anh ch em giáo dân ph i ch ng t r ng là ng i công giáo t t c ng là ng i công dân t t.ö

.06

THEO DÕI CHĂM SÓC HẠT NẤY MẦM

Nhi u ng i v n có ngh t i vi c c u nguy n cho ng i ngo i tr l i nh ng không k t qu vì ch c u nguy n cách h h ng, thi u nghiêm túc. T kinh nghi m y, khi tha thi t h y sinh c u nguy n cho ng i khác c n c tin, các gia ình Công Giáo c n có s chú tâm trìu m n.. C nhà cùng nhau hi p ý c u nguy n v i c t m lòng.

M i ng i trong nhà s trao i t p trung c u nguy n cho m t gia ình. Gi a nh ng gia ình thân quen và ã có thi n c m v i o Chúa, gia ình nào xét th y có nhi u tri n v ng h n, ta s u tiên c u nguy n cho gia ình y. M i t i tr c khi c kinh, c nhà s nh c tên gia ình y, k cho nhau nh ng thông tin v gia ình y đâng gi kinh c u nguy n

cho họ được bình an hạnh phúc và niềm tin. Ai vắng mặt thì khi các kinh riêng chúng tôi họp chung cùng một ý nguyện. Các bạn nên thêm hy sinh chay tịnh để nguyện thêm tha thiết và sự cảm tạ Chúa nhậm lễ. Theo gương ngài bện hình bánh (x. Lc 11,5-8) và bà góa nghèo khi quên (x. Lc 18,1-7), ta cần chú ý nguyện cách kiên tâm, với lòng tin tưởng trông cậy.

Cùng với việc cầu nguyện, ta cần quan tâm hạn chế mọi việc gia đình, chia vui sẻ buồn và gia tăng tình hiệp thông, lòng cảm mến. Khi hết mùa nghỉ xa hoa, ta mời họ tham gia những sinh hoạt thích hợp trong giáo xứ: sinh hoạt hiệp thông vui tươi, bác ái hoặc phụng vụ.

Mỗi một gia đình có thể gặp những hoàn cảnh thách thức khác nhau về việc sống, sinh hoạt, và gai góc. Những gặp gỡ và chuyển vấn chia sẻ, ta có thể nhìn nhận những thách thức chung và chân thành giúp đỡ vượt qua.

Đặc biệt chú ý nguyện cho gia đình nào, ta cần ưu ái chú tâm lo cho gia đình yếu. Sự chú tâm này đòi ta phải cố gắng và hy sinh. Tuy nhiên mọi việc tốt sẽ được bù đắp trong niềm vui nhìn thấy những người anh em mình chiến thắng sự dữ, và hạnh phúc, các bí quyết những người anh em yêu cầu trở thành men Tin Mừng cho những người khác.

.07

QUA MẸ MARIA, ĐẾN VỚI CHÚA GIÊSU

Một sự kiện khá phức tạp trong những thập niên gần đây là cốt lõi của những người ngoài Công giáo nhìn về Mẹ Maria và những cảm nhận của lãnh đạo xác, hòa hợp gia đình, và từ đó ngày càng thêm lòng kính mến Mẹ. Hình ảnh gần gũi với các trung tâm hành hương kính Mẹ. Chúng ta cần sự

phát hiện những nguyên nhân và mau mắn giúp những người tâm hồn yếu và gia đình họ như Mẹ Maria mà chúng ta tin cậy Chúa Giêsu Kitô Cứu Thế.

Vì họ đã yêu mến Chúa Mẹ, ta nên chỗi dậy cho họ bày tỏ lòng yêu mến yêu bằng việc tôn sùng mà Mẹ rất thích là lễ dâng Mân Côi ó và rita các sắc ki trong bốn mùa vui, sáng, thanh và mừng cá chuốt lễ Mân Côi, ta giúp họ hiểu biết rõ hơn về nhiệm Chúa Kitô và nhiệm Chúa Cha Ngài.

Về phần mình, chúng ta cần biết noi gương Chúa Mẹ gì thì Chúa Kitô cho mình gì. Noi gương Mẹ, chúng ta rước gieo hạt giống Tin Mừng bằng cách sống thật đời sống viên mãn, lễ trong lòng mình, im lặng hình ảnh thật đẹp vẻ đẹp Kitô hữu: vui tươi, hiền hòa, quảng đại, khiêm nhường và tận tâm phục vụ.

Noi gương Chúa Mẹ Cana, chúng ta quan tâm tận tình lòng và khó khăn của người khác và giúp họ lắng nghe lời Chúa: "Hỡi tất cả những ai đang vất vả mang gánh nặng nề, hãy đến với Ta, Ta sẽ cho nghỉ ngơi bình yên" (Mt 11,28).

Có người tin rằng khi loan báo Tin Mừng phải nói những chuyện cao xa. Loan báo Tin Mừng không phải là gì ngoài đời thực nên là chia sẻ kinh nghiệm sống thực tiễn của Thiên Chúa và nói chuyện về Thiên Chúa, kinh nghiệm sống, suy niệm và sống Lời Chúa. Một cách sống là sống im lặng của Chúa Mẹ. Khi gặp khó khăn, nên khuyến khích họ cầu nguyện với Chúa Mẹ. Khi họ cần Chúa Mẹ, nên khuyến khích họ đáp ứng bằng cách yêu mến Chúa Giêsu, con Ngài. Hiểu như thế thì khi cần, mình lúc trong mọi việc, ta đều có thể loan báo Tin Mừng. Hãy tận tâm sống với Chúa Mẹ và cầu xin Chúa Thánh Thần, rước bình an, và đừng để sự bất cách cách kết hợp với làm nên và mọi sinh hoạt khác với việc truyền giáo thật hiền hòa, nhẹ nhàng.

M C L C

PHẦN I: MỐI BẬN TÂM HIỆN NAY CỦA HỘI THÁNH VỀ GIA ĐÌNH

I. THÔNG CÁO C A H I NG GIÁM M C VI T NAM V VI C TÔN KÍNH T TIÊN

II. QUY T NH V L NGHI TÔN KÍNH ÔNG BÀ T TIÊN

III. TH CHUNG 2007 C A H I NG GIÁM M C VI T NAM V GIÁO D C KITÔ GIÁO: GIÁO D C HÔM NAY, XÃ H I VÀ GIÁO H I NGÀY MAI

IV. TH CHUNG 2013 C A H I NG GIÁM M C VI T NAM G I C NG NG DÂN CHÚA: H I THÁNH CÔNG GIÁO T I VI T NAM VÀ CÔNG CU C TÂN PHÚC ÂM HÓA

V. TH NGH I NG C BI T V GIA ÌNH

PHẦN II: MỘT SỐ CHỈ DẪN THỰC HÀNH**I. GIA ÌNH GIÁO D C**

01. Giáo d c t trong bào thai
02. Giáo d c tr s sinh
03. Giáo d c tu i vào i
04. Giáo d c b ng g ng sáng
05. Giáo d c theo các giá tr chính y u c a i ng i
06. D y con cái bi t c u nguy n
07. D y con cái h ng t i nhân c
08. ào t o các nhân c c n b n
09. ào t o trí phán oán

10. ào t o c công b ng
11. ào t o tinh th n ích chung
12. ào t o tinh th n k lu t và t b
13. ào t o tinh th n ph c v
14. ào t o tình bác ái và lòng hi u khách
15. ào t o s thành th t
16. ào t o s khiêm nh ng
17. ào t o lòng yêu m n L i Chúa
18. ào t o tinh th n H i Thánh
19. ào t o tinh th n ph ng v
20. ào t o tinh th n truy n giáo
21. ào t o tình gia ình
22. ào t o tình gia t c
23. Phát huy truy n th ng o hi u
24. Tôn tr ng con cái
25. Lo cho con cái h c giáo lý
26. Ch m sóc vi c h c c a con cái
27. Gieo m m ng i
28. Vi c chu n b hôn nhân
29. T sách gia ình
30. Các ph ng ti n truy n thông xã h i

II. GIA ÌNH S NG O

01. Gia ình là H i Thánh nh
02. Noi g ng gia ình Nadarét
03. M t b u khí h nh phúc và thánh thi n
04. Ph m giá ng i ph n
05. Ng i nam là ch ng và là cha

06. Nh ng ng i già c trong gia ình
07. H ng ng ti ng g i hoán c i
08. Phát huy ba nhân c tin, c y, m n
09. Gia ình s ng bác ái
10. Nên thánh trong vi c b n ph n h ng ngày
11. S p x p vi c nhà nên thánh
12. Qu c m theo Chúa gi a i th ng
13. Gi kinh sáng t i
14. Gi kinh cho nh ng d p c bi t trong gia ình
15. Chia s và hi p thông trong tang l
16. Bàn th gia tiên và tình ng t c
17. D i mái t ng c a tr m h

III. GIA ÌNH TRUY N GIÁO

01. Giúp b n tr h c truy n giáo
02. Loan báo Tin M ng qua l hôn ph i
03. Gia ình làm tông cho gia ình
04. Các gia ình liên k t giúp nhau s ng o
05. Gia ình hy sinh và c u nguy n cho truy n giáo
06. Theo dõi ch m sóc h t n y m m
07. Qua M Maria n v i Chúa Giêsu

TỦ SÁCH NƯỚC MẶN

NHỮNG SÁCH ĐÃ XUẤT BẢN:

1. HAI CH EML UL C. Ti u thuy t tr em
 Tác gi : Lm. Phêrô L c
 Nhà xu t b n Tôn Giáo ó 2012
2. TÂM TÌNH DÂNG M . 31 bài suy ni m v M Maria
 Tác gi : Phaolô Hu nh Các
 Nhà xu t b n Tôn Giáo ó 2012
3. LUÂN LÝ KITÔ GIÁO QUA M I I UR N
 Tr n b 2 quy n
 Tác gi : GM Matthêô Nguy n V n Khôi
 Nhà xu t b n Tôn Giáo ó 2013
4. TH NH C V S HOÀN THI N KITÔ GIÁO
 Tác gi : Lm. Giuse Ph m Thanh
 Nhà xu t b n Tôn Giáo ó 2013
5. V V IC INGU N
 Tác gi : Lm. Tr ng Th p T Võ Tá Khánh
 Nhà xu t b n Ph ng ông ó 2013
6. L Y TR IM A XU NG. Th
 Tác gi : M c T ng
 Nhà xu t b n H ng c ó 2013
7. B C THEO TH Y GIÊSU
 Tác gi : Lm. Tr ng Th p T
 Nhà xu t b n H ng c - 2013
8. CHUÔNG CHI U
 Nhi u tác gi
 Nhà xu t b n H ng c ó 2013

